लेकम गाउँपालिकाको लैङ्गिक समानता र सामाजिक समावेशीकरण परिक्षण प्रतिवेदन २०८२/०८३

लेकम गाउँपालिका गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय

रातामाटा, दार्चुला, सुदुरपश्चिम प्रदेश, नेपाल

विषय सुची

परिचय खण्ड - एक 3

१. पृष्ठभूमि 3

२. अध्ययनको महत्त्व 4

३. लैससास परीक्षणको उद्देश्यहरु 4

४. लैससास परीक्षणले समेटने क्षेत्रहरु 5

५. लैससास परीक्षणको विधि र तरिका 5

तथ्यांक प्रस्तुतीकरण खण्ड - २ 9

६. तथ्यांक प्रस्तुतीकरण र व्याख्या खण्ड 9

विश्लेषण खण्ड- ३ 10

७. लैङ्गिक परीक्षणको विश्लेषणका औजारहरु 10

८. तथ्याङ्कको तुलनात्मक अध्ययन तथा विश्लेषण 10

मुख्य उपलब्धि(Findings) खण्ड ३ - 12

९लैससास परीक्षण विधिवाट देखिएका लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणको अवस्था 12

१०. लेकम गाउँपालिकामा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणका सबल पक्ष र सुधार गर्नुपर्ने पक्षहरु, अवसर र चुनौती 14

११. लैससास विकास कार्ययोजना 23

अनुसूची 37

परिचय खण्ड - एक

१. पृष्ठभूमि

नेपालको संविधान, २०७२ को प्रस्तावनामा लैङ्गिक विभेद अन्त्य गरी समानुपातिक समावेशी र सहभागितामूलक सिद्धान्तका आधारमा समतामूलक समाजको निर्माण गर्ने व्यवस्था गरिएको छ। महिलाको हक सम्बन्धी धाराले समान वंशीय अधिकार, सुरक्षित मातृत्व र प्रजनन स्वास्थ्य सम्बन्धी अधिकार, राज्यका सबै सरकारमा सहभागिता हुने अधिकार, सम्पत्ति तथा पारिवारिक मामिला सम्बन्धी अधिकार, शिक्षा, स्वास्थ्य, रोजगार र सामाजिक सुरक्षामा सकारात्मक विभेदको व्यवस्था गरेको छ। यसका साथै महिला विरुद्ध हुने हिंसाजन्य कार्यहरुलाई कानून बमोजिम दण्डनीय हुने व्यवस्था गरेको छ। समानताको हकले सामाजिक र साँस्कृतिक रुपले पछाडि परेका समुदाय समेतको संरक्षण , सशक्तिकरण वा विकासको लागि संविधानमा विशेष प्रावधानहरुको थप व्याख्या गरेको छ। सामाजिक न्यायको हकले राज्यका हरेक सरकारहरुमा समावेशी र समानुपातिक प्रतिनिधित्वको सिद्धान्तका आधारमा जनताको सहभागिताको अधिकार स्थापना गरेको छ। स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ मा गाउँपालिका तथा गाउँपालिकाको काम, कर्तव्य र अधिकारमा तथ्याङ्क अद्यावधिक तथा संरक्षण अन्तर्गत खण्डीकृत तथ्याङ्क संकलन गर्ने, विकास कार्य अन्तर्गत बालविवाह, बहु-विवाह, लैङ्गिक हिंसा अन्त्य गर्ने आदिको व्यवस्था गरिएको छ। स्थानीय तहको योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयन अन्तर्गत योजना तर्जुमा महिला तथा पिछडिएको वर्गको सहभागिता सुनिश्चित गर्दै महिला, बालबालिका तथा पिछडिएका वर्ग, क्षेत्र र समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभ पुग्ने योजना छनौटमा जोड दिनुले लै.स.सा.स प्रवर्द्धन गर्ने व्यवस्था गरिएको बुझिन्छ।

समानताको हक अन्तर्गत सामाजिक र साँस्कृतिक रुपले पछाडि पारिएका समुदाय समेतको संरक्षण, सशक्तिकरण र विकासको लागि संविधानले विशेष प्रावधानहरुको थप व्याख्या गरेको छ। सामाजिक न्यायको हकले राज्यका हरेक सरकारहरुमा समावेशी र समानुपातिक प्रतिनिधित्वको सिद्धान्तका आधारमा जनताको सहभागिताको अधिकारको व्यवस्था गरेको छ। राज्यका नीतिहरुमा सामाजिक न्याय र समावेशीकरण सम्बन्धी नीतिहरु सामाजिक सुरक्षा र सामाजिक न्याय प्रदान गर्दा सबै लिङ्ग, क्षेत्र र समुदाय भित्रका आर्थिक रुपले विपन्नलाई प्राथमिकता प्रदान गर्ने उल्लेख गरिएको छ।

स्थानीय तहको लागि लैससास परीक्षण दिग्दर्शन, २०७८ अनुसार स्थानीय सरकारहरुले वर्षमा एक पटक आर्थिक वर्ष समाप्त भएको प्रथम चौमासिक भित्र लैससास परीक्षण गरी सक्नुपर्छ। लैससास परीक्षण कार्यको सहयोग तथा समन्वयका लागि स्थानीय सरकारले एक कार्यदल गठन समेत गर्नुपर्दछ।

यसै सन्दर्भमा स्थानीय सरकारले यस प्रावधान अनुसार स्थानीय सरकारले आफ्नो क्षेत्रमा रहेको महिला, दलित, जनजाति तथा पिछडिएका वर्गहरुको विकासका लागि केही प्रयासहरु पनि छन्। स्थानीय तहले लैङ्गिक समानता र सामाजिक समावेशीकरण क्षेत्र भएका प्रगतिलाई संस्थागत गर्न र यसलाई अझ प्रभावकारी ढंगले अगाडी बढाउनको लागि तत् सम्बन्धी नीति तथा कानून तर्जुमा गर्न आवश्यक छ।

२. अध्ययनको महत्त्व

नेपालको संविधानले समाजमा विद्यमान सबै प्रकारका विभेद र उत्पीडनको अन्त्य गर्दै बहुजातिय, बहुभाषिक, बहुधार्मिक, बहुसाँस्कृतिक तथा भौगोलिक विविधतायुक्त विशेषतालाई आत्मसात् गरी विविधता बीचको एकता, सामाजिक साँस्कृतिक ऐक्यबद्धता , सहिष्णुता र सदभावलाई संरक्षण एवं प्रवर्द्धन गर्ने प्रतिवद्धता जनाएको छ । साथै संविधानले वर्गीय, जातीय, क्षेत्रीय, भाषिक, धार्मिक, लैङ्गिक विभेद र सबै प्रकारका जातीय छुवाछूतको अन्त्य गरी आर्थिक समानता, समृद्धि र सामाजिक न्याय सुनिश्चित गर्न समानुपातिक समावेशी र सहभागितामूलक सिद्धान्तका आधारमा समतामूलक समाजको निर्माण गर्ने संकल्प लिएको छ । संविधानले आत्मसात गरेको लैससास सम्बन्धी मूल्य तथा मान्यतालाई व्यवहारमा उतार्नको लागि सबै स्थानीय सरकारको भूमिका अहम छ । यसको लागि स्थानीय सरकारले योजनाबद्ध तरिकाले काम गर्न जरुरी छ । स्थानीय सरकार नागरिकसँग प्रत्यक्ष सहभागितामा र नजिक भएर कार्य गर्न राज्यको एक अंग भएकोले सम्भव पनि छ । स्थानीय सरकारले संविधानको मूल भावना र मर्मलाई आत्मसात गरेर लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणलाई कार्यान्वयनमा ल्याएमा सन्तुलित विकास हुन्छ र सामाजिक न्याय स्थापित हुन्छ । यस परीक्षणले गाउँपालिका लैससासको विद्यमान अवस्थाको जानकारी हुनुका साथै स्थानीय तहगत तथा मुलुकको समग्र लैससास सम्बन्धी समस्या र चुनौतीहरुको पहिचान गरी यस क्षेत्रका योजना तथा कार्यक्रमहरुको दक्षता र प्रभावकारिताको लेखाजोखा तथा मूल्याङ्कन गर्दै नीतिगत पृष्ठपोषण लिन मार्गनिर्देश गर्छ । साथै परीक्षणले समावेशी लोकतन्त्रलाई संस्थागत गर्न, सामाजिक न्याय कायम गर्न र सबै नागरिकको समतामूलक पहुँच स्थापित गर्न लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणलाई संस्थागत गर्न मद्दत पुग्छ । अतः यसको महत्वलाई सबै पालिकाहरुले आत्मसात गर्न जरुरी छ ।

३. लैससास परीक्षणको उद्देश्यहरु

लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षणको मुख्य उद्देश्य यसको प्रयोगलाई सरलीकृत रुपमा स्थानीयकरण गरी स्थानीय तहले गर्ने सम्पूर्ण कृयाकलापहरु र विकास योजना तथा कार्यक्रमलाई लैससास उत्तरदायी र दिगो बनाउन आर्थिक श्रोतको सुनिश्चितता, उपलब्धीको समतामूलक वितरण र उपयोगी बनाउने रहेको छ । यसका प्रमुख उद्देश्यहरु यस प्रकार छनः

- लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षण मार्फत स्थानीय तहको संस्थागत संरचना र कार्यक्रमहरुमा महिला, लक्षित वर्ग र सीमान्तकृत समूहहरुलाई समावेशी गरी लैङ्गिक समानता र सबै जात, जातिको अर्थपूर्ण सहभागिता गराई लैङ्गिक अन्तरहरुको प्रभावलाई सम्बोधन गर्दै लैङ्गिक मूलप्रवाहीकरण र सशक्तिकरण गर्दै लैजाने ।
- महिला, लक्षित वर्ग र सीमान्तकृत समूहहरुलाई समावेश गरी उनीहरुको योजनाबद्ध रुपमा व्यक्तिगत र सामूहिक क्षमता अभिवृद्धि गरी स्थानीय तहको विकास प्रकृयामा निर्णायक तथा अर्थपूर्ण सहभागिता सुनिश्चित गरी आर्थिक तथा सामाजिक सशक्तिकरण गर्ने ।

- स्थानीय तहको सबै कार्यक्रम, योजना र आयोजनाको प्रत्येक चरणमा लैससास दृष्टिकोणबाट अनुगमन तथा मुल्याँकन गर्ने र यसलाई संस्थागत गर्दै लैजाने ।
- लैससास परीक्षणको नतिजाको आधारमा समस्या तथा चुनौतीहरुको पहिचान गरी समयमै समाधान गर्ने तथा भावी योजना तथा कार्यक्रमका लागि नीतिगत पृष्ठपोषण लिने ।

४. लैससास परीक्षणले समेटने क्षेत्रहरु

लैससास परीक्षणका प्रमुख पाँचवटा विषय क्षेत्रहरु भित्र विभिन्न २२ वटा उप विषय क्षेत्र र सो अन्तर्गत १०० वटा सूचकहरु रहेका छन् । उक्त विषय क्षेत्रहरु र उप विषय क्षेत्रहरु निम्नानुसार रहेको छः

मूल विषय	सहायक बिषय
नीति, कानून, योजना	नीति र कानूनमा समावेशीता र सहभागिता
	योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयन
	बजेट तर्जुमा तथा कार्यान्वयन
संस्थागत विकास	कर्मचारी पदाधिकारी प्रतिनिधित्व
	कार्यप्रणाली समावेशी
	समिति, उपसमिति र कार्यदलमा प्रतिनिधित्व
	वित्त व्यवस्थापन प्रणालीमा समावेशीता
	तथ्याङ्क सँकलन तथा व्यवस्थापन
मानव संसाधन तथा क्षमता विकास	मानव संसाधन तथा क्षमता विकास
	अनौपचारिक मूल्य, मान्यता र कुसंस्कार विरुद्ध जनचेतना
	कानूनी साक्षरता
	विपद् व्यवस्थापनमा समावेशीता
सेवा प्रवाह	पूर्वाधार विकास
	नीति र कानूनमा समावेशिता र सहभागिता
	योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयन
	बजेट तर्जुमा तथा कार्यान्वयन
	कर्मचारी पदाधिकारी प्रतिनिधित्व
सुशासन तथा उत्तरदायित्व	कार्यप्रणाली समावेशी
	समिति, उपसमिति र कार्यप्रणाली प्रतिनिधित्व
	वित्त व्यवस्थापन प्रणालीमा समावेशिता
	तथ्याङ्क सँकलन तथा व्यवस्थापन
	मानव संसाधन तथा क्षमता विकास

५. लैससास परीक्षणको विधि र तरिका

लैङ्गिक परीक्षणका लागि यस लेकम गाउँपालिकासँग प्रारम्भिक समन्वय पश्चात पालिकामा आई लैङ्गिक समानता र सामाजिक समावेशीकरण परीक्षण दिग्दर्शन, २०७८ मा उल्लेख भए अनुसार ३ वटा चरणहरु पार गरी कार्य सम्पन्न गरिएको छ । ती चरणहरुमाः

क) तयारी चरण

तयारी चरणमा सर्वप्रथम प्रमुख सहजकर्ताबाट पालिकामा आई प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत र सूचना अधिकारीसँग अन्तरकृया गरी लैङ्गिक परीक्षणका लागि आवश्यक पर्ने दस्तावेजहरु सँकलन गर्ने कार्य गरिएको थियो भने सो क्रममा निर्देशिकामा उल्लेख भए अनुसार गाउँपालिका उपाध्यक्षको नेतृत्वमा ५ सदस्यीय कार्यदल गठन गरी लैङ्गिक परीक्षणका लागि आवश्यक पर्ने सम्पूर्ण तयारीका कामहरु सम्पन्न गरिएको थियो। जसमा सर्वप्रथम यस गाउँपालिकामा लैससास परीक्षण कार्यलाई पूर्ण प्रभावकारी बनाउन निम्नानुसारको लैससास कार्यदल गठन गरिएको थियो।

लेकम गाउँपालिकाको लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षण अघि सो पालिकासँग समन्वय गरी निम्न सदस्य रहने गरी लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण कार्यान्वयन समितिलाई पुनर्गठन गरिएको थियो।

- गाउँपालिका अध्यक्ष
- गाउँपालिका उपाध्यक्ष
- प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत
- प्रवक्ता
- प्रशासन शाखा प्रमुख
- महिला तथा बालबालिका शाखा प्रमुख

लैससास परीक्षणलाई निरन्तरता दिनका लागि गाउँपालिकाको उपाध्यक्षको संयोजकत्वमा निम्न सदस्य रहेको कार्यदल गठन गरिएको थियो।

- गाउँपालिका उपाध्यक्ष
- प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत
- प्रशासन शाखा प्रमुख
- महिला तथा बालबालिका शाखा प्रमुख

यसका साथै पालिकाबाट वार्षिक योजना, क्षेत्रगत योजना, वार्षिक प्रतिवेदन, आर्थिक प्रतिवेदन, चौमासिक/वार्षिक समीक्षा, विकास बुलेटिन, गाउँपालिकाको प्रोफाइल आदि दस्तावेजहरु सँकलन गरिएका साथै गाउँपालिकाको नीति कानून, कार्यविधि, निर्देशिका यी दस्तावेजहरु अध्ययन गरी आएको तथ्यलाई संलग्न गरी प्रशिक्षकद्वारा प्रस्तुतीको तयारी गरिएको थियो।

ख) कार्यान्वयन चरण

- प्रारम्भिक सूचना संकलन

लेकम गाउँपालिकामा लैङ्गिक समानता र सामाजिक समावेशीकरणका लागि भए गरेका कार्य प्रगतिहरुका विषयमा जानकारी लिनका लागि प्रमुख सहजकर्ताले गाउँपालिका अध्यक्ष, प्रमुख

प्रशासकीय अधिकृत, महिला तथा बालबालिका शाखा प्रमुख, लेखा शाखा र सूचना अधिकारीसँग प्रत्यक्ष छलफल गरी सूचनाहरु सँकलन गरेका थिए।

- लक्षित वर्गसँग छलफल

  गाउँपालिकाको विकासमूलक गतिविधिहरु सञ्चालन गर्ने क्रममा महिला, बालबालिका र अन्य लक्षित वर्गलाई के कसरी समेटेर लिएको छ भन्ने विषयमा जानकारी लिनका लागि प्रमुख सहजकर्ताले स्थानीय तहका वडाहरूमा छलफल सञ्चालन गरेका थिए।

- कार्यशाला सञ्चालन

  गाउँपालिकामा कार्यरत कर्मचारीहरु र पदाधिकारीहरुसँग अन्तरकृयात्मक छलफल गर्ने र सो को आधारमा सहभागीहरुले लैङ्गिक परीक्षण गर्ने उद्देश्यले प्रमुख सहजकर्ताको नेतृत्वमा कार्यशाला सञ्चालन गरिएको थियो।

- समूह विभाजन र प्रश्नावलीहरुमा अंक प्रदान

  लैससास परीक्षण दिग्दर्शन, २०७८ अनुरुपका मूल विषय वस्तु अनुसार ५ वटा समूहमा विभाजन गरी उनीहरुलाई प्रति समूहमा छुट्याइएका प्रशनावलीहरुमा सामूहिक छलफल गरी सहमतिमा अंक प्रदान गर्न सहजीकरण गरिएको थियो। यदि उनीहरुले प्रशनावलीमा भएको निर्देशिकामा अनुसार १ वा ०.५ अंक प्रदान गरेमा त्यसका लागि सहयोगी प्रमाणहरु केके हुन आवश्यक छ भन्ने विषयमा सहजकर्ताहरुले स्पष्ट रुपमा सहजीकरण गरेका थिए।

- पालिकाको सबल पक्ष, सुधार गर्नु पर्ने पक्ष, अवसर र चुनौतिको विश्लेषण

  सहभागीहरुले लैससास परीक्षणको सूचकहरु अध्ययन गरी अंक प्रदान गरे पश्चात पाँचवटा समूहमा सहभागीलाई विभाजन गरी लैङ्गिक समानता र सामाजिक समावेशीकरणका क्षेत्रमा गाउँपालिकामा भएका अभ्यासहरुमा सबल पक्ष, सुधारात्मक पक्ष, अवसर र चुनौतिहरुका विषयमा समूह छलफल गरिएको थियो।

- लैङ्गिक समानता र सामाजिक समावेशीकरण परीक्षणमा अनुसार आगामी दिनमा गर्ने कार्ययोजना तयार

  माकुरी जालोमा प्राप्त परिणामका आधारमा सबल पक्षहरुलाई अझ राम्रो गर्दै जाने र सुधार गर्नुपर्ने पक्षलाई समेट्ने गरी वार्षिक कार्ययोजना तयार गरिएको छ। यस कार्य योजनामा गर्नुपर्ने काम, जिम्मेवारी, समय र लागत अनुमान गरिएको छ।

ग) प्रतिवेदन चरण

सहभागीहरुले प्रश्नावलीहरुमा दिएको अंकको आधारमा माकुरी जालो तयार गरिएको थियो भने सो माकुरी जालो सहभागीहरुसँग प्रस्तुत गरेर सबल पक्ष र सुधारात्मक पक्षहरुलाई औल्याई अझ राम्रोसँग अगाडि बढाउन र सुधारात्मक पक्षहरुलाई कार्यान्वयन गर्नका लागि काम, जिम्मेवारी, समय सीमा र अनुमानित लागतको आधारमा कार्ययोजना तयार गर्ने काम सम्पन्न गरियो। सो आधारमा समग्र लैङ्गिक परीक्षणको प्रकृयालाई दस्तावेजीकरण गर्ने उद्देश्यले कार्य सम्पन्न प्राविधिक प्रतिवेदन तयार गरियो।

तथ्यांक प्रस्तुतीकरण खण्ड - २

६. तथ्यांक प्रस्तुतीकरण र व्याख्या खण्ड

लेकम गाउँपालिकाको लैससास परीक्षण पाँचवटा मुल शिर्षकमा गरिएको थियो । उक्त परीक्षणबाट आएको नतिजा अनुसार सेवा प्रवाहमा १४.५, सुशासन तथा उत्तरदायित्वमा १२.५, मानव संसाधन तथा क्षमता विकासमा ११, नीति, कानून योजनामा ९.५ र संस्थागत व्यवस्थामा ८.५ अंक प्राप्त भएको छ । पाँच वटै मुल शीर्षकमा प्राप्त अंकमा सबै भन्दा बढी सेवा प्रवाहमा र सबै भन्दा कम संस्थागत व्यवस्थामा रहेको छ ।

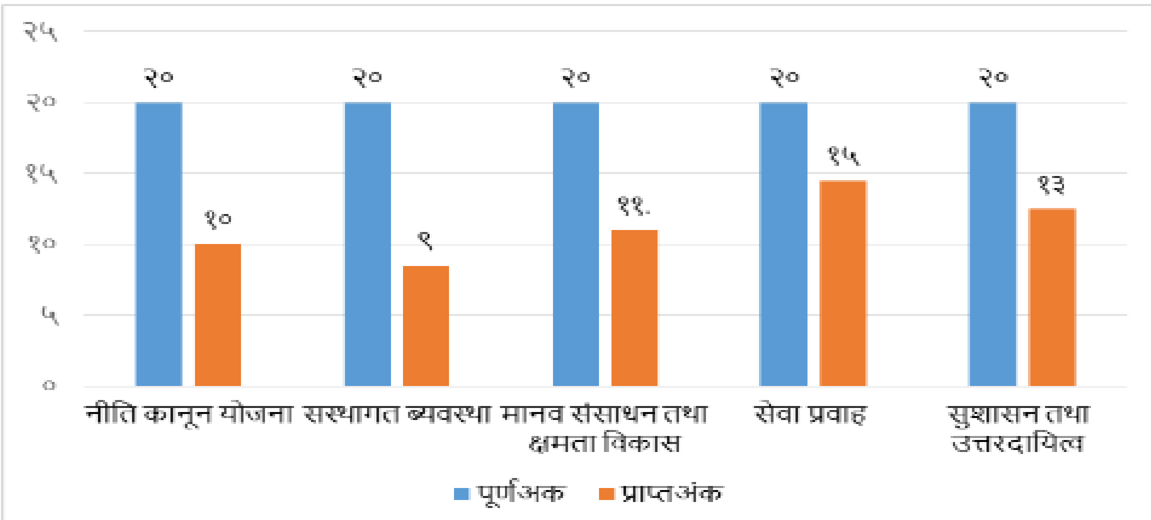

यस्तै गरी २२ वटा उपशीर्षकमा छलफल गर्दा प्रजनन स्वास्थ्य, शिक्षा कार्यक्रम र खानेपानी तथा सरसफाई कार्यक्रममा ४ पूर्णाङ्कमा क्रमशः ३.५, ३.५, ३.५ अंक प्राप्त भएको छ भने सबै भन्दा कम बजेट तर्जुमा तथा कार्यान्वयन, कर्मचारी पदाधिकारी प्रतिनिधित्व र समिति, उपसमिति र कार्यदलमा क्रमशः १, १, १ अंक प्राप्त भएको छ । अर्थात पालिकाले यस क्षेत्रमा धेरै सुधार गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

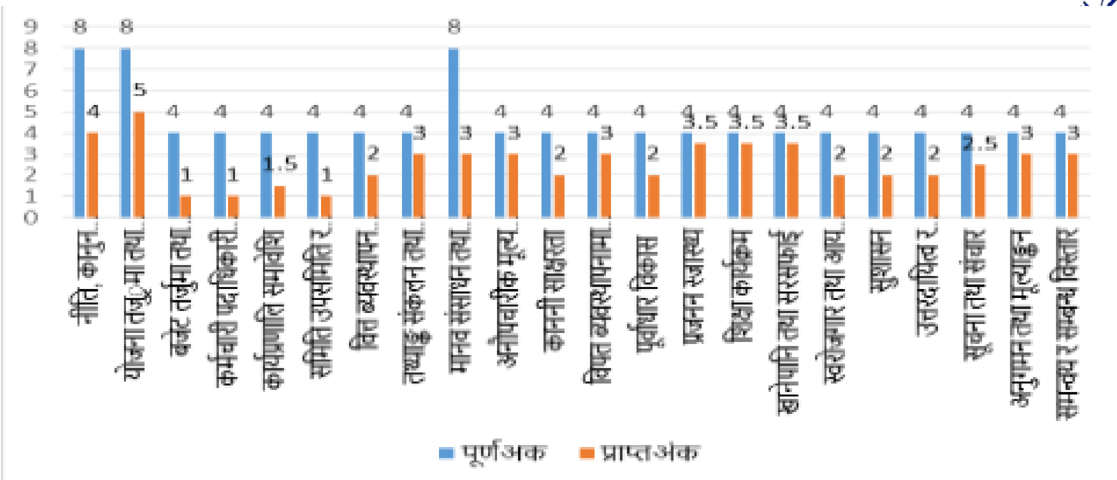

विश्लेषण खण्ड- ३

७. लैङ्गिक परीक्षणको विश्लेषणका औजारहरु

लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षणका लागि लैङ्गिक समानता र सामाजिक समावेशीकरण परीक्षण दिग्दर्शन, २०७८ मा उल्लेख गरिएका प्रमुख ५ वटा मुख्य विषयहरुमा २२ वटा सहायक विषयहरुका १०० वटा सूचकहरुले प्राप्त गरेका अंकहरुको विश्लेषण गरिएको थियो। एउटा मुख्य विषयमा २० वटा सूचकहरु रहेका थिए। जसले गर्दा एउटा मुख्य विषयको अंकभार २० रहेको छ। १०० वटा सूचकहरुमा अंकभार दिइएको थियो। मुख्य विषयहरुले कति कति अंक प्राप्त गरे भनेर छलफल गरि माकुरे जालो विधिबाट र तालिका मार्फत पनि विश्लेषण गरिएको थियो।

लैङ्गिक समानता र सामाजिक समावेशीकरण परीक्षण गर्दा निम्न औजारहरु प्रयोग गरिएको थियो:

- लैससास परिक्षणका विश्लेषण औजारहरु
- दस्तावेज समीक्षा
- प्रमुख व्यक्तिहरुसँग छलफल
- कार्यशाला सञ्चालन (सूचकहरुको लेखाजोखा)
- माकुरे जालो तथा विभिन्न तालिका प्रस्तुत
- सबल पक्ष, कमजोर पक्ष, अवसर र चुनौती
- कार्ययोजना तयार
- प्रतिवेदन तयार

८. तथ्याङ्कको तुलनात्मक अध्ययन तथा विश्लेषण

क्र.स	सूचक र उप-सूचकहरु	पूर्णाङ्क	प्राप्ताङ्क २०८१/०८२
१	१.१.१-१.१.८, १.२.१-१.२.८,१.३.१-१.३.४	२०	१४

क्र.स	सूचक र उप-सूचकहरु	पूर्णाङ्क	प्राप्ताङ्क २०८१/०८२
२	२.१.१-२.१.४,२.२.१-२.२.४,२.३.१-२.३.४,२.४.१-२.४.४,२.५.१-२.५.४	२०	११.५
३	३.१.१-३.१-८,३.२.१-३.२.४,३.३.१-३.३.४,३.४.१-३.४.४	२०	११.५
४	४.१.१-४.१.४,४.२.१-४.२.४,४.३.१-४.३.४,४.४.१-४.४.४, ४.५.१-४.५.४	२०	११
५	५.१.१-५.१.४, ५.२.१-५.२.४, ५.३.१-५.३.४, ५.४.१-५.४.४, ५.५.१-५.५.४	२०	१३.५
	जम्मा	१००	६१.५

सिन	सहायक विषय	अङ्क	प्राप्ताङ्क
१	नीति र कानूनमा समावेशिता र सहभागिता	८	
२	योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयन	८	
३	बजेट तर्जुमा तथा कार्यान्वयन	४	
४	कर्मचारी पदाधिकारी प्रतिनिधित्व	४	
५	कार्य प्रणाली समावेशी	४	
६	समिति, उपसमिति र कार्यदलमा प्रतिनिधित्व	४	
७	वित्त व्यवस्थापन प्रणालीमा समावेशिता	४	
८	तथ्याङ्क संकलन तथा व्यवस्थापन	४	
९	मानव संसाधन तथा क्षमता विकास	८	
१०	अनौपचारिक मूल्य, मान्यता र कुसंस्कार विरुद्ध जनचेतना	४	
११	कानूनी साक्षरता	४	
१२	विपद व्यवस्थापनमा समावेशिता	४	
१३	पूर्वाधार विकास	४	
१४	प्रजनन् स्वास्थ्य	४	
१५	शिक्षा कार्यक्रम	४	
१६	खानेपानी तथा सरसफाइ	४	
१७	स्वरोजगार तथा आय-आर्जन र बजार व्यवस्थापन	४	
१८	सुशासन	४	
१९	उत्तरदायित्व र जवाफदेहिता	४	
२०	सूचना तथा संचार	४	
२१	अनुगमन तथा मूल्याङ्कन	४	
२२	समन्वय र सम्बन्ध विस्तार	४	

गत वर्ष र यो वर्षको परीक्षणको तुलनात्मक विश्लेषण

लेकम गाउँपालिकाको लैससास परीक्षण गर्दा गत वर्ष भन्दा यस वर्ष अंक घटेको छ । घटनुको मुख्य कारणहरुमा नीतिहरुलाई लैससास दृष्टिकोण हेर्न टोली गठन नगरेको र बनेका नीतिहरु पनि विश्लेष नगरेको, स्थानीय सरकारको निर्णायक तहमा नयाँ जनप्रतिनिधिहरुमा महिलाको सख्या घटेको, स्तपान कक्ष र लैङ्गिक डेस्क नरहेको, शौचालयमा

स्यानीटरी प्याड नरहेको देखियो। त्यस्तै गरी दिगो विकास लक्ष्य र मानव अधिकार कार्ययोजना आदी लाई स्थानीयकरण गरिएको थिएन।

मुख्य उपलब्धि(Findings) खण्ड - ३

९. लैससास परीक्षण विधिवाट देखिएका लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणको अवस्था

१०.१. परीक्षण पश्चात प्रमुख सूचकहरुले प्राप्त गरेका अंकहरुको लेखाजोखा लेकम गाउँपालिकामा लैससास परीक्षण पश्चात प्राप्तांकलाई निम्नानुसार रहेको छ।

विषय	पूर्णाङ्क	प्राप्ताङ्क
नीति कानून योजना	२०	९
संस्थागत व्यवस्था	२०	८.५
मानव संसाधन तथा क्षमता विकास	२०	११
सेवा प्रवाह	२०	१४.५
सुशासन तथा उत्तरदायित्व	२०	१२.५
जम्मा प्राप्तांक	१००	५५.५

सेवा प्रवाहमा मूल विषयमा सबै भन्दा बढी १४.५ अंक अर्थात ७२.५ प्रतिशत प्राप्त भएको छ। सेवा प्रवाहमा विशेष गरेर महिला तथा पछि परेका समुदायहरुलाई परम्परागत तथा आधुनिक उर्जाको प्रयोग गरी वातावरण संरक्षणमा ध्यान दिएको जस्तैः सुधारिएको धुँवारहित चुलो वितरण गरेको छ। त्यस्तै गरी परिवार नियोजन, मातृशिशु कल्याण योजना, पोषण, जनसंख्या लगायत महिलाको स्वास्थ्य सुधार कार्यक्रम सञ्चालन आदि रहेको छ। त्यस्तै गरी सेवा प्रवाहमा सुधार गर्नुपर्ने स्थानहरु धेरै देखिएको छन् जस्तैः कुहिने नकुहिने फोहोरहरुको व्यवस्थापन, गरिबी र वन्चितिकरणमा परेको पहुँच र क्रय अनुसार सुपथ मूल्य, सहकारी पसल व्यवस्थापन आदि। त्यस्तै गरी सुशासन तथा उत्तरदायित्वमा १२.५ अंक अर्थात ६२.५ प्रतिशत रहेको छ। यसको राम्रो पक्षहरुमा स्थानीय सरकारका जनप्रतिनिधि र कर्मचारीको आचार संहिता स्वीकृत गरी कार्यान्वयनमा ल्याएको, स्थानीय तहले संघ र प्रदेश सरकारहरूले तय गरेका नीति, कानून तथा कार्यक्रमहरूको कार्यान्वयनमा सहकार्य, समन्वय र सहजीकरण गर्ने गरेको आदि रहेका छन। त्यस्तै गरी सुधार गर्नुपर्ने पक्षमा सुशासन प्रवद्र्धन कार्यविधि बनाउनु पर्ने, पालिकाको समाजिक परीक्षण गर्नुपर्ने आदि रहेका छन। मानव संसाधन तथा क्षमता विकास ११ अंक अर्थात ५५ प्रतिशत रहेको छ। यसका सबल पक्षहरुमा पालिकामा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशी सम्बन्धी तालिम दिन तथा कार्यक्रमलाई कार्यान्वयन गर्न सक्ने यथेष्ट मानवीय श्रोत रहेको, महिला र वन्चितिकरणमा परेको समुदाय लक्षित लोक सेवा आयोग पूर्व तयारी कक्षा सञ्चालन हुने गरेको, महिला विरुद्ध सबै खाले हिंसा निर्मूल गर्ने कार्यक्रमहरू र सो अनुसारको बजेट विनियोजन गरी कार्यक्रम समयैमा सम्पन्न हुने गरेको आदि रहेको छ। त्यस्तै गरी सुधार गर्नुपर्ने पक्षहरुमा लैङ्गिक तथा समावेशी विकासको लागि क्षमता विकास कार्ययोजना तयार गरी बजेट विनियोजन गर्ने, पालिकामा मानव संसाधन विकास केन्द्र वा शाखा वा इकाइ र सो सम्बन्धी जनशक्तिको व्यवस्था गर्ने रहेको छ।

त्यस्तै पालिकाले नीति, कानून र योजनामा ९.५ अंक अर्थात ४७.५ प्रतिशत रहेको छ। यस नीति, कानून र योजनामा संघीय कानूनले व्यवस्था गरे बमोजिम गाउँपालिकामा महिला तथा वञ्चितीमा परेको समुदाय माथि हुने हिंसा र विभेद

उपर सुनुवाई हुने प्रबन्ध मिलाएको र सोहि अनुरूप कार्यन्वयन हुने गरेको, महिला र पुरूषमा श्रमको ज्यालामा बिभेद रोक्ने प्रावधान रहेको आदि। त्यस्तै गरी यसका कमजोर पक्षहरु भनेको लैससासमैत्री नीति निर्माण गर्न टोली गठन नभएको, लैससास परीक्षण नभएको आदि। संस्थागत व्यवस्थामा अन्य मूल शीर्षक भन्दा कम ८.५ अंक अर्थात ४२.५ प्रतिशत रहेको छ। यसको सबल पक्षहरुमा पालिकाबाट कार्यालयमा हुन सक्ने सबै प्रकारको दुव्र्यवहार, भेदभाव महिला हिंसा नियन्त्रणको लागि आचार संहिता बनाएर लागू गरेको, पालिकामा महिला विकास, लैङ्गिक हिंसा विरूद्ध, महिला सीप विकास, नेतृत्व विकास तथा क्षमता अभिवृद्धि जस्ता बिषयमा स्रोत व्यवस्थापनका लागि लागि वार्षिक आर्थिक ऐनमा उल्लेख गरी छुट्टै कोष स्थापना भएको आदि रहेको छ। त्यस्तै गरी सुधार गर्नुपर्ने पक्षहरुमा लैङ्गिकमैत्री कर्मचारी भर्ना सम्बन्धी नियमावली बनाउने, विषयगत शाखाका कर्मचारी सांकेतिक भाषाको तालिम प्रदान गर्ने आदि रहेको छ।

लैससास परिक्षण नतिजाको माकुरे जालो

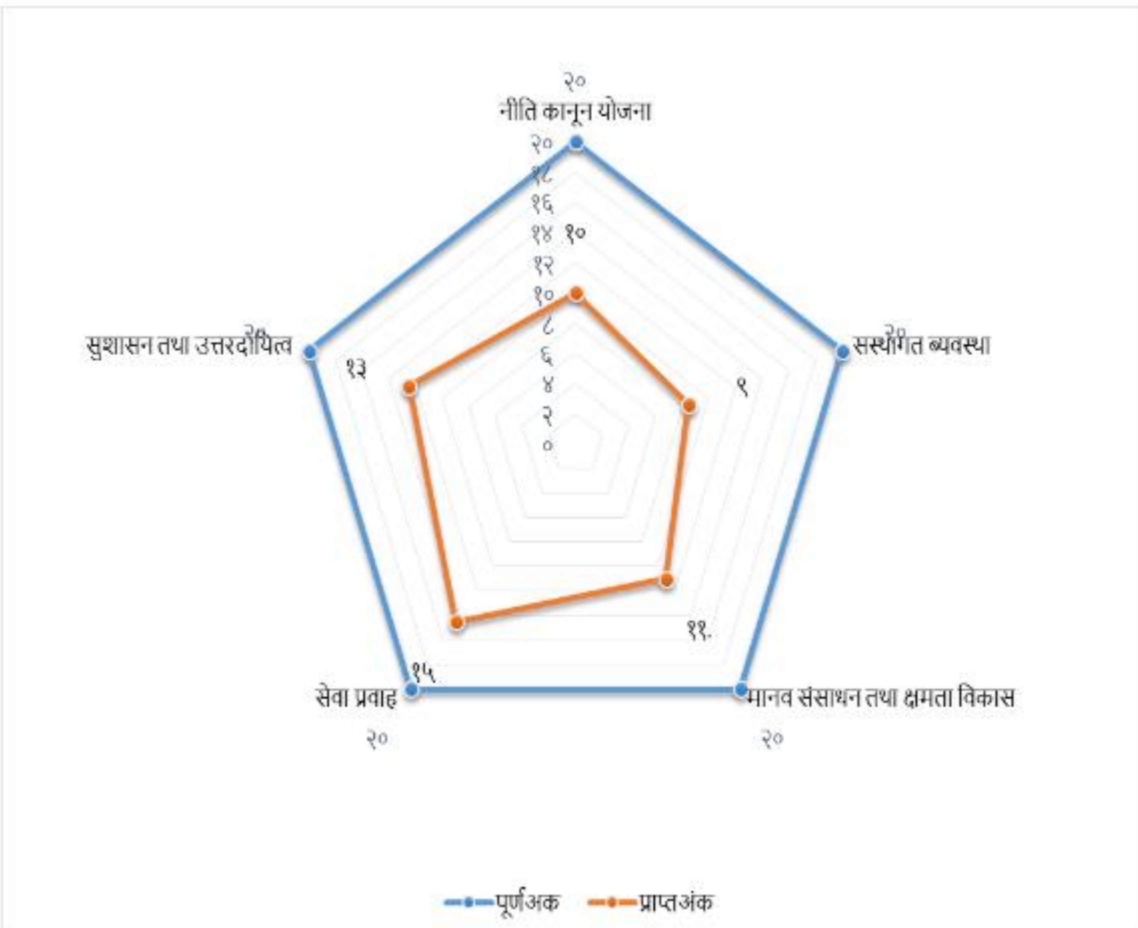

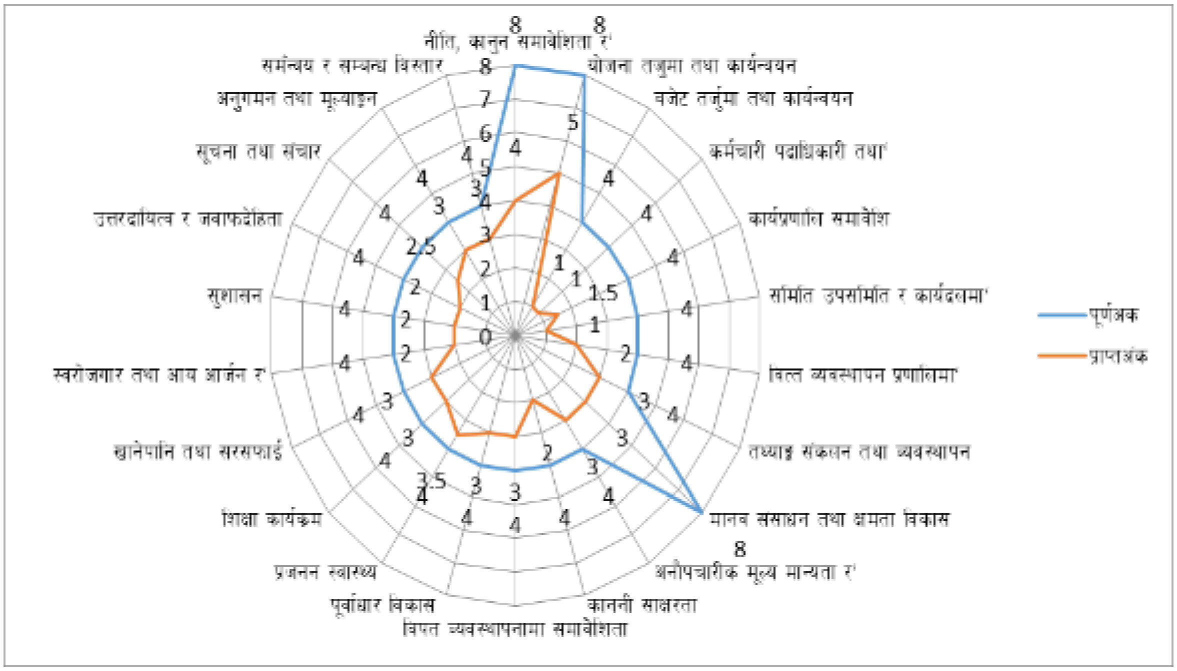

१०.लेकम गाउँपालिकामा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणका सबल पक्ष र सुधार गर्नुपर्ने पक्षहरु, अवसर र चुनौती

मूल शिर्षक	सबल पक्षहरु	सुधार गर्नुपर्ने पक्षहरु	अवसर	चुनौती
नीति, कानून, योजना	• गाउँपालिकाले कार्यान्वयनमा ल्याएका ऐन, नियम तथा कार्यविधिमा विभेद नरहेको • संघीय कानूनले व्यवस्था गरे बमोजिम पालिकामा न्यायिक समितिले कार्य गरिरहेको • महिला र पुरुषमा श्रमको ज्यालामा	• लैससास मैत्री टोली निर्माण गरी आगामी नीति तथा विद्यमान नीतिहरु विश्लेषण गर्नुपर्ने • स्थानीय कानून, बार्षिक योजना तथा आवधिक योजनामा लैङ्गिक समानता तथा समावेशी विकास सम्बन्धी कुराहरु समावेश गराउने • स्थानीय सरकारले लैससास नीति बनाई कार्यान्वयन गर्ने • गाउँपालिकाले रैथाने र आप्रवासी कामदार तथा श्रमजीवी उपर हुने विभेद रोक्न	• कानूनले लक्षित वर्ग पहिचान गरी उनीहरुको संवैधानिक तथा मौलिक हकका बारेमा स्पष्ट व्यवस्था गरेको। • लक्षित वर्गसंग योजना कार्यान्वयन सजिलो हुने। • लैससास सम्बन्धमा स्थानीय सरकारले कानून बनाई कार्यान्वयन गर्ने। • विभिन्न कार्यक्रमबाट लक्षित समुदायको	• राजनैतिक मतक्यता नहुनु। • स्थानीय जनप्रतिनिधि र कर्मचारीहरु लैससासको विषयमा संवेदनशील नहुनु। • राजनैतिक नेतृत्वमा इच्छा शक्तिको कमीको कारण समय प्रयाप्त नदिनु। • विभेदमा रहेका वर्ग तथा समुदायलाई

मूल शिर्षक	सबल पक्षहरु	सुधार गर्नुपर्ने पक्षहरु	अवसर	चुनौती
	विभेद रोक्ने प्रावधान रहेको ● योजना तर्जुमा गर्दा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेका समूहहरुको समस्या पहिचान गरी समाधान गर्न छलफल गरेको पालिकाको योजनाले महिला, बालबालिका तथा पिछडिएको वर्ग, क्षेत्र र समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभ पुग्ने गरी बनेको ● स्थानीय कर्मचारी र जनप्रतिनिधिहरुको यस विषयमा प्रतिबद्धता रहेको	श्रम व्यवस्थापन कार्यविधि बनाउने । ● आवधिक योजनामा तथा कार्यक्रममा लैङ्गिक तथा समावेशी विकासको लागि नीति, रणनीति, कार्यक्रम र मापनयोग्य उपलब्धी लक्ष्य समावेश गर्ने ● योजना तर्जुमा गर्दा महिला र पुरुष एवं लक्षित समुहहरुको छुट्टा-छुट्टै अवस्था विश्लेषणको आधारमा आवश्यकता पहिचान गरी सो अनुसारको कार्यक्रम तय गर्ने ● स्थानीय सरकारले दीगो विकासका लक्ष्यहरु मध्ये लक्ष्य ५ लैङ्गिक समानता प्राप्त गर्ने विषयलाई स्थानीयकरण गरी बजेट विनियोजन गर्ने ● पालिकाले बजेट तथा कार्यक्रममा लक्षित समूहहरुको लागि निश्चित प्रतिशत बजेट विनियोजन गरी उनीहरुको हितका कार्यक्रममा खर्च गर्ने	चेतनास्तर वृद्धि हुदै गएको । ● आवधिक योजना अनुसार उद्देश्य, रणनीति तथा नतिजामा लैङ्गिक तथा सामाजिक रुपमा वहिस्करणमा परेका व्यक्ति र समूहको आर्थिक तथा सामाजिक हैसियतमा परिवर्तन एवम् रुपान्तरण ल्याउन आवश्यक कार्यक्रमहरु तय सकिने ● आवधिक तथा क्षेत्रगत योजना तर्जुमा गर्दा गाउँ पाश्र्वचित्रबाट प्राप्त लिङ्ग, उमेर, भूगोल, संस्कृति, वर्ग, अपाङ्गता भएका व्यक्ति आदि अनुसारको अवस्था विश्लेषण गरी आवश्यकता पहिचान गर्न सकिने । ● महिला तथा पिछडिएका समुदायहरुलाई स्थानीय स्तरमै कानून निर्माण गरी	सशक्तिकरण गर्न तथा उत्प्रेरित गर्न । ● लक्षित वर्ग समुदायको सहभागिता लगायत अधिकार सुनिश्चित गर्न लैससास विषयमा क्षमता विकासको अभाव । ● संघिय कानूनमा व्यवस्था भए बमोजिम स्थानीयकरण गर्न स्थानीय सरकार लैससास विषय प्रति गम्भीर हुन नसक्नु ● नीति तथा कानून निर्माण गर्दा वा पहिले बनेको नीति तथा कानूनमा लैससास विषय समावेश गर्ने कुरामा व्यापक छलफल हुन नसक्नु । ● लैससास विषयलाई सहज रुपमा स्वीकार्न नसक्नु । ● जनप्रतिनिधि तथा कर्मचारीहरुमा लैससास विषयको

मूल शिर्षक	सबल पक्षहरु	सुधार गर्नुपर्ने पक्षहरु	अवसर	चुनौती
				व्यापक जानकारी गराउन नसक्नु।
संस्थागत व्यवस्था	● पालिकाबाट कार्यालयमा हुन सक्ने सबै प्रकारको दुर्व्यवहार, भेदभाव महिला हिंसा नियन्त्रणको लागि आचार संहिता बनाएर लागू गरेको। ● पालिकाले गठन गर्ने समिति, उपसमिति र कार्यदलहरुमा लक्षित वर्गको प्रतिनिधित्वलाई समेटेको ● पालिकामा महिला विकास, लैङ्गिक हिंसा विरुद्ध, महिला सीप विकास, नेतृत्व विकास तथा क्षमता अभिवृद्धि जस्ता विषयमा स्रोत व्यवस्थापनका लागि वार्षिक आर्थिक ऐनमा उल्लेख गरी छुट्टै कोष स्थापना भएको। ● आदिवासी जनजाती, दलित अन्य लक्षित	● गाउँपालिकाको निर्णायक तहमा (कर्मचारी/पदाधिकारी) महिलाहरुको समान रुपमा (५०/५० प्रतिशत) प्रतिनिधित्व सुनिश्चित गर्न कार्यविधि निर्माण गर्ने ● लैङ्गिकमैत्री कर्मचारी भर्ना सम्बन्धी नियमावली बनाउने ● विषयगत शाखाको कर्मचारीलाई सांकेतिक भाषा, लगायत मगर भाषामा तालिम प्रदान गर्ने ● जनप्रतिनिधि र कर्मचारीहरुको क्षमता अभिवृद्धिको लागि सकरात्मक विभेदको नीति अवलम्बन गर्ने। ● महिला र पुरुषबीचको असमानता हटाउन तथा सामाजिक समावेशीकरण बढाउनको लागि पालिका लैससास रणनीति कार्यान्वयनमा ल्याउने। ● पालिकामा लैङ्गिक विकास हेर्ने इकाईको व्यवस्था गरी तदानुसार कार्यशर्त र जिम्मेवारी किटान गरिनु पर्ने। ● स्थानीय सरकारले गठन गर्ने समिति, उपसमिति र कार्यदलहरुमा लक्षित समूहको	● पालिकाले आफ्नो भूगोल र जनसंख्याको आधारमा कर्मचारी प्रशासन नियमावलीलाई समावेशी बनाउन सक्ने, ● लैससास मैत्री क्षमता विकास योजना निर्माण गरी बजेट विनियोजन गर्न सक्ने ● लैङ्गिक विकास हेर्ने इकाइको व्यवस्था गरी तदानुसार कार्यशर्त र जिम्मेवारी किटान गर्न सक्ने ● लक्षित वर्गका पदाधिकारी र कर्मचारी क्षमता अभिवृद्धिको लागि सकरात्मक विभेदको नीति अवलम्बन गर्न सक्ने। ● स्थानीय सरकारले पर्ने आवश्यक संस्थागत व्यवस्था कार्यविधि बनाई कार्यान्वयन गर्न सक्ने कानूनी अधिकार रहेको। ● योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयन लैङ्गिक	● प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतको सरुवा चाँडो चाँडो हुनु। ● जनप्रतिनिधि र कर्मचारी बीचमा प्रभावकारी समन्वय अभाव। ● संघ तथा प्रदेश स्तरमा निर्मित संरचनाहरुको स्थानीय संरचनासंग समन्वय गर्न। ● राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय कानूनहरुको समयमै स्थानीयकरण हुन नसक्नु। ● वञ्चितिकरणमा परेका समुदायका लागि निश्चित बजेट सिमा नतोकिनु। ● सबै वडाहरुमा सबै प्रकारका खण्डीकृत तथ्याङ्क व्यवस्थापन नहुनु। ● स्थानीय तहमा सम्बन्धित विषय विज्ञको अभाव।

मूल शिर्षक	सबल पक्षहरु	सुधार गर्नुपर्ने पक्षहरु	अवसर	चुनौती
	समूहका महिलाहरुको विकास र सशक्तिकरणको लागि आवश्यकता अनुसार कार्यक्रम तथा बजेट तर्जुमा गरिएको। • पालिकाले आफ्नो क्षेत्रका सामाजिक सुरक्षा पाउनेहरु र पञ्जिकरणको अभिलेख व्यवस्थापन तथा तथ्याङ्क अध्यावधिक गर्ने गरेको।	सहभागितालाई सुनिश्चित गर्नुपर्ने। • पालिकाले गठन गर्ने समिति, उपसमिति र कार्यदलहरुले महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायको हित हुने गरी दिइएका नीतिगत र कार्यगत सुझावहरुको कार्ययोजना बनाई कार्यान्वयन गर्ने। • पालिकाले समावेशी सूचना प्रणाली व्यवस्थापन गर्न बजेटको व्यवस्था गरे पनि कम्प्युटरकृत लेखा प्रणालीले समावेशी क्षेत्रमा भएको बजेट तथा खर्च सम्बन्धी सूचना दिने व्यवस्था गर्ने।	तथा समावेशी सहभागिता सुनिश्चित भएमा सेवा प्रवाह चुस्त-दुरुस्त र छिटो-छरितो हुने। • पालिकाले स्पष्ट नीति बनाई लैससासमैत्री भौतिक संरचना निर्माण गर्न गराउन निर्देशन गर्न सक्ने। • खण्डीकृत तथ्याङ्क अद्यावधिक गर्न सकेमा लक्षित समुदायको समस्या पहिचान गर्न सहज हुने।	• पालिकाको जनशक्ति तथा बजेट व्यवस्थापन कमी हुनु।
मानव संसाधन तथा क्षमता विकास	• पालिकाले सञ्चालन गरेको तालिमका विषयवस्तु प्रस्तुतीकरणमा लैङ्गिक संवेदनशील भाषाको प्रयोग तथा महिलाका आवश्यकता समेटिएको र तालिमको गुणस्तर, सेवा सुविधा सम्बन्धमा पृष्ठपोषण लिने गरिएको।	• लैङ्गिक तथा समावेशी विकासको लागि क्षमता विकास कार्ययोजना तयार गरी बजेट विनियोजन गर्ने। • पालिकाको सबै पदाधिकारी र कर्मचारीहरु र लक्षित वर्गलाई प्रदान गरिएको लैङ्गिक तथा समावेशी विकास, लैङ्गिक हिंसा सम्बन्धी तालिमको प्रभाव मूल्याङ्कन प्रतिवेदन तयार गर्ने। • पालिकामा मानव संसाधन विकास केन्द्र वा शाखा वा इकाइ र सो सम्बन्धी जनशक्तिको व्यवस्था गर्ने।	• स्थानीय सरकारले लैङ्गिक तथा समावेशी विकासको लागि क्षमता विकास कार्ययोजना तयार गरी बजेट विनियोजन गर्न सक्ने। • पालिकाले लैङ्गिक तथा समावेशी विकास, लैङ्गिक हिंसा सम्बन्धी तालिमको प्रभाव मूल्याङ्कन प्रतिवेदन तयार गर्न सक्ने। • कर्मचारी तथा जनप्रतिनिधिहरुका	• बजेट विनियोजनको प्राथमिकता भौतिक विकासमा हुनु। • लैङ्गिक संवेदनशील कर्मचारी प्रशासन नियमावली बनाउन नेतृत्वको प्राथमिकतामा नपर्नु। • स्थानीय तहमा योग्य कर्मचारीको निरन्तरमा कमी।

मूल शिर्षक	सबल पक्षहरु	सुधार गर्नुपर्ने पक्षहरु	अवसर	चुनौती
	• पालिकामा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशी सम्बन्धी तालिम दिन तथा कार्यक्रम सञ्चालन गर्न सक्ने मानवीय श्रोत रहेको। • महिला र वञ्चितिकरणमा परेको समुदाय लक्षित लोक सेवा आयोग पूर्व तयारी कक्षा सञ्चालन हुने गरेको। • महिला विरुद्ध सबै खाले हिंसा निर्मूल गर्ने कार्यक्रमहरु र सो अनुसारको बजेट विनियोजन गरी कार्यक्रम समयैमा सम्पन्न हुने गरेको। • स्थानीय सरकारले समाजमा रहेको विभिन्न कुसंस्कार जस्तै जातिगत छुवाछुत, छाउपडी, बालविवाह, बहु विवाह, दाइजो आदि जस्ता सामाजिक कुरीति	• महिला विकासका लागि भएका बेइजिङ्ग घोषणा पत्रका बाह्रवटा प्रतिवद्दताहरुका बारेमा पालिकाका पदाधिकारीहरु वा कर्मचारीहरुलाई अनुशिक्षण दिने। • लैङ्गिक हिँसारहित गाउँपालिका घोषणाको लागि नीतिगत व्यवस्था गर्ने। • जनिप्रतिनिधि र कर्मचारीहरुलाई नेपालको संविधान, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, अन्तर सरकार वित्त व्यवस्थापन ऐन, कर्मचारी समायोजन ऐन, मुलुकी संहिताहरु, विषयगत कानूनहरु, पालिकाले जारी गरेका कानूनहरु र अन्य प्रचलित महत्वपूर्ण कानूनको बारेमा अभिमुखीकरण गर्ने। • स्थानीय तहका कार्यपालिका सदस्यहरु, सभाका सदस्यहरु र पालिकाका प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत लगायत सबै शाखा प्रमुखहरुलाई कानूनको मस्यौदा तर्जुमा सम्बन्धी प्रकृया र समाधान गर्नुपर्ने मूल समस्या तथा सवाल लगायत मुख्य विषयवस्तुका सम्बन्धमा अभिमुखीकरण गर्ने।	लागि आवश्यक क्षमता विकासका कार्यक्रम स्थानीय तह आफैले संचालन गर्न सक्ने। • पालिकाले मानव संसाधन विकास केन्द्र वा शाखा वा इकाइ र सो सम्बन्धी जनशक्तिको व्यवस्था गर्न सक्ने। • समान तथा समावेशी सहभागिताका लागि जनप्रतिनिधि सकरात्मक रहनु। • मानव संशाधन विकासका लागि कार्ययोजना बनाई कार्यान्वयन गर्न पालिका प्रतिबद्ध रहेको छ। • कार्यपालिका सदस्य, सभाको सदस्य र प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत लगायत सबै शाखा प्रमुखहरुलाई कानून निर्माण प्रकृयाको बारेमा पालिकाले तालिम सञ्चालन गर्न सक्ने।	• क्षमता विकासका कार्यक्रम संचालन गर्न स्थानीय विज्ञको अभाव रहेको। • पालिकाको लैससास विकास सम्बन्धी कार्ययोजना नहुनु। • पालिकामा आवश्यक श्रोत साधन र दक्ष जनशक्तिको अभाव हुनु। • मानव संशाधन विकासका लागि पर्याप्त बजेट विनियोजन नहुनु।

मूल शिर्षक	सबल पक्षहरु	सुधार गर्नुपर्ने पक्षहरु	अवसर	चुनौती
	हटाउन कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने गरेको। ● पालिकाले विपद व्यवस्थापन नीतिगत व्यवस्था गर्दा लक्षित वर्गसँग छलफल गरेको पालिकाले विपद व्यवस्थापनको क्रममा लक्षित वर्गलाई प्राथमिकतामा राखी गरिएको।	● महिलाहरुको लागि संचालित कानूनी शिक्षा सम्बन्धी बार्यक्रमहरु संचालन गर्ने ● महिलाको कानूनी हक अधिकार, एकल महिला, चेलिबेटी बेचबिखन विरुद्ध कार्यक्रम, छाउपडी प्रथा विरुद्ध कार्यक्रम, यौनहिंसा विरुद्धका कार्यक्रमहरुको प्रभाव मूल्याङ्कन प्रतिवेदन तयार गर्ने । ● विपद व्यवस्थापन कोषको स्थापना तथा सञ्चालन र स्रोत परिचालन गर्दा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायको सहभागितामा परिचालन गर्न कार्यविधि अद्यावधिक गर्ने।		
सेवा प्रवाह	● पालिकाका भवन, भौतिक पूर्वाधार तथा अन्य संरचना निर्माणको लागि ड्इङ, डिजाइन, लागत अनुमान तयार गर्दा महिला, बालबालिका, अपाङ्गता भएका व्यक्तिले निर्वाध प्रयोग गर्न सकिने गरी लैससससासमैत्री बनाउने अभ्यास थालनी गरेको स्थानीय तहका	● पालिकाले महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायलाई लक्षित गरी परम्परागत तथा आधुनिक उर्जा (जन विद्युत, विभिन्न वैकल्पिक उर्जा स्रोतबाट प्राप्त हुने उर्जा, सुधारिएको चुलो आदि) को प्रयोग गर्न नीति तथा सकरात्मक वातावरण र प्रोत्साहन गर्ने, आयोजनाहरुलाई योजना तथा बजेटमा प्राथमिकता दिने। ● स्थानीय तहको कार्यालय, अस्पताल वा स्वास्थ्य चौकी र	● सेवा प्रवाहका लागि आवश्यक जनशक्तिको व्यवस्था रहेको। ● लैससासमैत्री सेवा प्रवाहका लागि कार्यनीति बनाई लागू गर्न सकेमा सेवामा समावेशी पहुँच वृद्धि हुने। ● महिलामैत्री वातावरण निर्माणका लागि सार्वजनिक निकायमा स्तनपान कक्ष र लैङ्गिक मैत्री	● जनप्रतिनिधिहरुको पूर्वाधार विकासमा बढी चिसो हुनु। ● पालिकाले सेवा प्रवाहलाई लैससासमैत्री बनाउन जनप्रतिनिधिको प्राथमिकतामा नपर्नु । ● समुदाय तहमा लैससास सम्बन्धी जनचेतनाका कमी हुनु।

मूल शिर्षक	सबल पक्षहरु	सुधार गर्नुपर्ने पक्षहरु	अवसर	चुनौती
	भवन, भोतिक पूर्वाधार तथा संरचनाहरु, शिक्षा, स्वास्थ्य र अन्य सामाजिक पूर्वाधार सम्बन्धी भवन र अन्य संरचनाहरु निर्माण गर्दा लक्षित वर्ग मैत्री बनाउन निर्देशन गरेको। • परिवार नियोजन, मातृ शिशु कल्याण, विस्तारित खोप, पोषण, जनसंख्या शिक्षा र जनस्वास्थ्य सम्बन्धी कार्यक्रम लगायत महिलाहरुको स्वास्थ्य सुधार सम्बन्धी विशेष कार्यक्रमहरु संचालन गरिएका। • ग्रामीण महिला प्राविधिकहरु(पशु सेवा, कृषि, स्वास्थ्य र पूर्वाधार सम्बन्धी प्राविधिक) र सामाजिक परिचालक तयार गर्ने गरेको।	सम्भव भएका सार्वजनिक स्थलहरुमा बच्चालाई स्तनपानका निमित्त अलग्गै कक्ष र समयको व्यवस्था सम्बन्धी नीति बनाई कार्यान्वयन गर्ने। • महिला, गरिब, निमुखा र वञ्चितिकरणमा परेका व्यक्तिहरुको स्वास्थ्य बीमाको प्रभाव मूल्याङ्कन गर्ने। • अशिक्षित महिलाहरुको लागि शिक्षा सम्बन्धी विशेष कार्यक्रमहरु अभिभावक शिक्षा, प्रौढ तथा किशोरी कक्षाहरु, साथी शिक्षा, कार्यमूलक प्रौढ शिक्षा, बच्चादेखि बच्चा कक्षा आदि संचालन गर्ने नीति भएपनि बजेट विनियोजनलाई नियमित रुपमा गर्ने। • पालिकाको आयोजना तथा स्थानीय महिलाहरुको सकृय सहभागितामा केही वडामा खुला दिसामुक्त पालिका, घरघरमा शौचालय, डाँडा र गौंडामा पोखरी, टोल सफाइ अभियान कार्यक्रमलाई वार्षिक योजनामा राखी बजेट विनियोजन गर्ने।	सौचालय व्यवस्थापन गर्न सकिने। • गरिबी नक्सांकन र बेरोजगार पहिचान गरी तथ्याङ्क अद्यावधिक गरेमा लैससासमैत्री योजना तथा बजेट निर्माणमा सहयोग पुग्ने लैससासमैत्री सेवा प्रणालीको विकासका लागि जनप्रतिनिधिहरु सकरात्मक रहनु। • महिला स्वास्थ्य सुदृढिकरणका लागि पालिकाले महिलाहरुको स्वास्थ्य सुधार सम्बन्धी नीति ल्याउनु। • पालिकाले महिला, गरिब, निमुखा र वञ्चितिकरणमा परेका व्यक्तिहरुको स्वास्थ्य बीमाको प्रभाव मूल्याङ्कन गर्न सक्ने। • प्रौढ शिक्षा तथा किशोरी शिक्षा कार्यक्रम सञ्चालन गर्न सक्ने। • फोहोर व्यवस्थापनको लागि पालिकाले कार्यविधि बनाउन सक्ने।	• सामाजिक, आर्थिक, साँस्कृतिक पछौटेपना कायमै रहनु। • अन्य सार्वजनिक निकाय तथा निजि क्षेत्रबाट हुने भवन निर्माण एवं भौतिक संरचनाहरु महिला, बालबालिका, अपांगमैत्री हुनका लागि पालिकाले नीति बनाई लागू गर्न नसकेको। • स्थानीय तहमा विद्यमान कानूनी प्रावधानहरुको पूर्ण कार्यान्वयन गर्न नसकिएको। • बजार अनुगमन गरी महँगी नियन्त्रण गर्न र सुपथ मूल्यको सहकारी पसल सञ्चालन गर्न स्थानीय जनप्रतिनिधिहरुको प्राथमिकतामा नपर्नु।

मूल शिर्षक	सबल पक्षहरु	सुधार गर्नुपर्ने पक्षहरु	अवसर	चुनौती
			• वैदेशिक श्रममा जाने महिलाहरुलाई आवश्यक पर्ने तालिम निःशुल्क उपलब्ध गराउन सक्ने ।	
सुशासन तथा उत्तरदायित्व	• स्थानीय तहले स्थानीय सेवा प्रवाह, विकास निर्माण र स्थानीय शासनका विषयमा पालिकाको नीति बमोजिम गर्ने गरेको संयुक्त राष्ट्रसङ्गिय बाल अधिकार महासन्धी, १९८९ मा गरिएको प्रतिबद्धता अनुसार कार्यक्रम सहितको बजेट विनियोजन गरेको । • स्थानीय सरकारका जनप्रतिनिधि र कर्मचारीको आचार संहिता स्वीकृत गरी कार्यान्वयनमा ल्याएको । • स्थानीय तहले संघ र प्रदेश सरकारहरुले तय गरेका नीति, कानून तथा कार्यक्रमहरुको कार्यान्वयनमा सहकार्य, समन्वय र	• पालिकाले भ्रष्टाचार विरुद्ध लैससास मैत्री रणनीति अवलम्वन गर्नुपर्ने । • पालिकाले सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई, नियमित पत्रकार भेटघाट र सूचनाको सार्वजनिकीकरणलाई नियमित गर्ने । • पालिकाले गर्ने सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परिक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई , नियमित पत्रकार भेटघाट र सूचनाको सार्वजनिकीकरण कार्यक्रममा लक्षित वर्गले दिएको सुझावहरुलाई कार्ययोजना बनाई लागु गर्ने । • स्थानीय सरकारले नियमित रुपमा समग्र बार्षिक योजना तथा कार्यक्रमहरु लक्षित वर्गलाई जानकारी गराउन वडामा अनुशिक्षण कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । • स्थानीय सरकारले समावेशीकरण तथा लैङ्गिक समानता सम्बन्धी सूचना प्रवाह र स्थानीय सूचना स्थानीय	• स्थानीय तहले भ्रष्टाचार सम्बन्धी कार्यविधि बनाई कार्य गर्न सक्ने । • सूचना प्रणाली लैससासमैत्री बनाउन सकेमा सबै सरोकारवाला लक्षित समुदायको सूचनामा पहुँच वृद्धि हुने । • लैससासमैत्री कानून बनाई लागु गर्न सकेमा लैससासमैत्री स्थानीय शासन अवलम्वन गर्न सकिने । • चौमासिक रुपमा सार्वजनिक सुनुवाई गर्न सक्ने । • नियमित सार्वजनिक सुनुवाइमा लक्षित वर्ग समुदायको सहभागिता सुनिश्चित गर्न सकेमा समयमै सवाल उठान भई सम्बोधनका लागि सहज हुने । • महिला, दलित, बालबालिका, ज्येष्ठ नागरिक,	• स्थानीय तहले भ्रष्टाचार सम्बन्धी कार्यविधि बनाउन जनप्रतिनिधि र कर्मचारीको प्राथमिकतामा पर्न नसक्ने । • सूचना प्रणाली लैससासमैत्री बनाउन कम चासो । • स्थानीय तहमा भाषा विज्ञको अभाव । • समुदायमा समान बुझाईको अभाव । • सार्वजनिक सरोकारका सूचनाहरु सबै लक्षित वर्गसम्म पुग्न नसक्नु । • जनचेतनामूलक अभियान कार्यक्रम संचालनका लागि पर्याप्त बजेटको कमी । • पालिकाबाट सार्वजनिक

मूल शिर्षक	सबल पक्षहरु	सुधार गर्नुपर्ने पक्षहरु	अवसर	चुनौती
	सहजीकरण गर्ने गरेको । ● लैङ्गिक समानता तथा समावेशी विकासको लागि विभिन्न सरोकारवाला निकायहरुबीच बनेको सञ्जालमा कार्यगत छलफल तथा यस क्षेत्रको विकासको लागि नियमित रुपमा कार्य हुने गरेको । ● लैङ्गिक समानता तथा समावेशी विकासको लागि सञ्जालको प्रतिनिधिहरुलाई क्षमता अभिवृद्धि कार्यक्रम सञ्चालन गरेको ।	भाषामा प्रवाह तथा प्रसारण गर्ने । ● पालिकाले संचालन गरेका कार्यक्रमको अनुगमन, मूल्याङ्कन गर्दा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशी विकासका कार्यक्रमको संचालनबाट सरोकारवालालाई पुगेको लाभ, असर र प्रभाव विश्लेषण गर्ने । ● महिला विरुद्ध हुने सबै प्रकारका भेदभाव उन्मूलन गर्ने महासन्धि कार्यान्वयनका लागि पालिकाले राष्ट्रिय कार्ययोजना र संयुक्त राष्ट्रसङ्घीय सुरक्षा परिषदबाट पारित प्रस्ताव नम्वर १३२५ र १८२० को कार्यान्वयन राष्ट्रिय कार्ययोजना तथा छुवाछुत विरुद्धको कार्ययोजनालाई स्थानीयकरण गर्ने ।	अपाङ्गहरुका लागि विनियोजन गरेको बजेट सबै सरोकारवालाको जानकारीका लागि नियमित सार्वजनिक गर्ने गरेमा उनीहरुले प्रत्यक्ष लाभ लिन सहज हुने । ● लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशी विकासका कार्यक्रमको संचालनबाट सरोकारवालालाई पुगेको लाभ, असर र प्रभाव विश्लेषण गर्न सक्ने । ● महिला विरुद्ध हुने सबै प्रकारका भेदभाव उन्मूलन गर्ने महासन्धि कार्यान्वयनका लागि तयार गरिएको राष्ट्रिय कार्ययोजना र संयुक्त राष्ट्रसङ्घीय सुरक्षा परिषदबाट पारित प्रस्ताव नम्वर १३२५ र १८२० को कार्यान्वयन राष्ट्रिय कार्ययोजना, मानव अधिकार कार्ययोजना तथा छुवाछुत विरुद्धको कार्ययोजनामा स्थानीय सरकारले पालिकाको कार्ययोजना बनाउन	गरिएका सूचना तथा जानकारीहरु सबै सरोकारवालाको पहुँच हुन नसक्नु । ● पालिकाले सबै वडामा इन्टरनेटको व्यवस्था गरेपनि प्रविधि अवरोध भई सबै स्थानमा समयमै सूचना प्रवाह गर्न र सूचना सेवा लिन कठिनाई । ● लक्षित वर्ग समुदायलाई विकास प्रकृयामा सहजै सहभागि गराउन नसक्नु । ● राष्ट्रिय कार्ययोजनाहरुलाई स्थानीयकरण गर्न स्थानीय तहमा विज्ञको अभाव ।

मूल शिर्षक	सबल पक्षहरु	सुधार गर्नुपर्ने पक्षहरु	अवसर	चुनौती
			बजेट विनियोजन गर्न सक्ने।	

११. लैससास विकास कार्ययोजना

लेकम गाउँपालिका

लैङ्गिक तथा सामाजिक समावेशीकरण विकास कार्ययोजना

जेष्ठ, २०८३

मूल शीर्षक		अवस्था सुधारका लागि कृयाकलाप	कृयाकलाप सञ्चालन गर्ने जिम्मेवारी			समयावधि	थप दायित्व पर्ने/नपर्ने	
पूर्णाङ्क	प्राप्ताङ्क		पहलकर्ता	निर्णयकर्ता	कार्यान्वयनकर्ता		पर्ने	नपर्ने
नीति, कानून र योजना २०		लैससास मैत्री नीति निर्माण गर्न टोली निर्माण गर्ने	लैससास कार्यान्वयन समिति	गाउँपालिका	गाउँपालिका			
		गाउँपालिकाको नीति र योजनामा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशी विकास(स्थानीय कानून, नीति, आवधिक र वार्षिक योजनामा भएका नीतिहरु) सम्बन्धी कुरा समावेश गर्ने	महिला तथा बालबालिका शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका			
		लैङ्गिक समानता र सामाजिक समावेशीकरण परीक्षण गर्ने	महिला तथा बालबालिका शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका			
		गाउँपालिकामा रैथाने र आप्रवासी कामदार तथा श्रमजीवी उपर हुने विभेद रोक्न श्रम व्यवस्थापन कार्यविधि बनाउने	प्रशासन शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका			
		आवधिक योजना र वार्षिक योजना तथा कार्यक्रममा लैङ्गिक तथा समावेशी विकासको लागि नीति,	महिला तथा बालबालिका शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका			

मूल शीर्षक		अवस्था सुधारका लागि कृयाकलाप	कृयाकलाप सञ्चालन गर्ने जिम्मेवारी			समयावधि	थप दायित्व पर्ने/नपर्ने	
पूर्णाङ्क	प्राप्ताङ्क		पहलकर्ता	निर्णयकर्ता	कार्यान्वयनकर्ता		पर्ने	नपर्ने
		रणनीति, कार्यक्रम र मापनयोग्य उपलब्धी लक्ष्य समावेश गर्ने						
		गाउँपालिकाको स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समितिले बजेट सीमा निर्धारण गर्दा महिला, बालबालिका तथा वञ्चितिकरणमा परेको समूहको लागि वा प्रत्यक्ष फाइदा पुग्ने गरी कूल पूँजीगत बजेटको निश्चित प्रतिशत छुट्याउने	स्रोत अनुमान तथा बजेट सिमा निर्धारण समिति	गाउँपालिका	गाउँपालिका			
		गाउँपालिका, बस्तीस्तरबाट योजना सूची संकलन गर्दा लक्षित समूहहरुको सकृय सहभागितामा तयार हुने र उनीहरुले छनौट गरेका योजना प्राथमिकीकरण गर्ने	महिला तथा बालबालिका शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका			
		योजना तर्जुमा गर्दा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेका समूहहरुको व्यवहारिक र रणनीतिक आवश्यकता पहिचान र परिपूर्ति गर्ने विषयमा छलफल गर्ने	महिला तथा बालबालिका शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका			
		योजना तर्जुमा गर्दा महिला र पुरुष एवं लक्षित समूहहरु को छुट्टा छुट्टै अवस्था विश्लेषणको आधारमा आवश्यकता पहिचान गरी सो अनुसारको कार्यक्रम तय गर्ने	महिला तथा बालबालिका शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका			
		गाउँपालिकाले दिगो विकासका लक्ष्यहरु मध्ये लक्ष्य ५ लैङ्गिक समानता प्राप्त गर्ने विषयलाई	महिला तथा बालबालिका शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका			

मूल शीर्षक		अवस्था सुधारका लागि कृयाकलाप	कृयाकलाप सञ्चालन गर्ने जिम्मेवारी			समयावधि	थप दायित्व पर्ने/नपर्ने	
पूर्णाङ्क	प्राप्ताङ्क		पहलकर्ता	निर्णयकर्ता	कार्यान्वयनकर्ता		पर्ने	नपर्ने
		स्थानीयकरण गर्न बजेट विनियोजन गर्ने						
		बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्नु भन्दा अघि समुदायका महिला, बालबालिका, अपाङ्ग, जनजाती, मधेशी, मुस्लीम, पिछडिएको वर्ग र दलित लगायतका सबै जातजाती र विपन्न वर्गका समूहहरुसँग बसेर समस्या केलाउने(विश्लेषण) गर्ने	महिला तथा बालबालिका शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका			
		स्थानीय सरकारका क्षमता विकास योजनामा लैङ्गिक उत्तरदायी तथा सामाजिक समावेशी बजेट निर्माण एवं परीक्षण गर्न बजेटको व्यवस्था गर्ने	प्रशासन शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका			
		परिक्षण पश्चात लैङ्गिक तथा समावेशी विषयमा सुधार गर्न क्षमता विकास कार्ययोजना कार्यान्वयनका लागि बजेट व्यवस्था गर्ने	महिला तथा बालबालिका शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका			
		गाउँपालिकाको बजेट तथा कार्यक्रममा लक्षित समूहहरुको लागि निश्चित प्रतिशत बजेट विनियोजन गरी उनीहरुको हितका कार्यक्रममा समयैमा खर्च गर्ने	महिला तथा बालबालिका शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका			
		गाउँपालिका निर्णय तहमा (कर्मचारी/पदाधिकारी) महिलाहरुको समान रुपमा (५०/५० प्रतिशत) प्रतिनिधित्व	प्रशासन शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका			

मूल शीर्षक		अवस्था सुधारका लागि कृयाकलाप	कृयाकलाप सञ्चालन गर्ने जिम्मेवारी			समयावधि	थप दायित्व पर्ने/नपर्ने	
पूर्णाङ्क	प्राप्ताङ्क		पहलकर्ता	निर्णयकर्ता	कार्यान्वयनकर्ता		पर्ने	नपर्ने
		सुनिश्चित गर्न नीतिगत निर्णय गर्ने						
		लैङ्गिक र समावेशीकरण मैत्री कर्मचारी भर्ना सम्बन्धी नियमावली बनाउने	प्रशासन शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका			
		विषयगत शाखाका कर्मचारी सांकेतिक भाषाको तालिम प्रदान गर्ने	प्रशासन शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका			
		जनप्रतिनिधि र कर्मचारीहरुको क्षमता अभिवृद्धिको लागि सकरात्मक विभेदको नीति निर्माण गर्ने	प्रशासन शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका			
		महिला र पुरुष बीचको असमानता हटाउन तथा सामाजिक समावेशीकरण बढाउनको लागि पालिका लैससास रणनीति कार्यान्वयनमा ल्याउने	लैससास कार्यान्वयन समिति	गाउँपालिका	गाउँपालिका			
		पालिकामा लैङ्गिक विकास हेर्ने इकाईको व्यवस्था गरी तदानुसार कार्यशर्त र जिम्मेवारी सहितको पत्र दिने	प्रशासन शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका			
		स्थानीय सरकारले गठन गर्ने समिति, उपसमिति र कार्यदलहरुमा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायबाट समानुपातिक प्रतिनिधित्व हुने व्यवस्था नीतिगत रुपमा गर्ने	प्रशासन शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका			
		पालिकाले गठन गर्ने समिति, उपसमिति र कार्यदलहरुले	प्रशासन शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका			

मूल शीर्षक		अवस्था सुधारका लागि कृयाकलाप	कृयाकलाप सञ्चालन गर्ने जिम्मेवारी			समयावधि	थप दायित्व पर्ने/नपर्ने	
पूर्णाङ्क	प्राप्ताङ्क		पहलकर्ता	निर्णयकर्ता	कार्यान्वयनकर्ता		पर्ने	नपर्ने
		महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायको हित हुने गरी दिइएका नीतिगत र कार्यगत सुझावहरुको कार्ययोजना बनाई कार्यान्वयन गर्ने						
		पालिकाले समावेशी सूचना प्रणाली व्यवस्थापन गर्न बजेटको व्यवस्था गरी कम्प्युटरकृत लेखा प्रणालीले समावेशी क्षेत्रमा भएको बजेट तथा खर्च सम्बन्धी सूचना दिने व्यवस्था गर्ने	लेखा शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका			
		पालिकाले आफनो क्षेत्रका समुदायस्तरका आधारभूत सूचना तथ्याङ्क संकलन गर्दा बेरोजगार तथा गरिबको पहिचान गर्ने गरी छुट्टाछुट्टै नक्साङ्कन गर्ने	महिला तथा बालबालिका शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका			
		लैङ्गिक तथा समावेशी विकासको लागि क्षमता विकास कार्ययोजना तयार गरी बजेट विनियोजन गर्ने	प्रशासन शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका			
		पालिकाको सबै पदाधिकारी र कर्मचारीहरु र लक्षित वर्गलाई प्रदान गरिएको लैङ्गिक तथा समावेशी विकास, लैङ्गिक हिंसा सम्बन्धी तालिमको प्रभाव मुल्याङ्कन प्रतिवेदन तयार गर्ने	अनुगमन तथा मूल्याङ्कन शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका			
		पालिकामा मानव संशाधन विकास केन्द्र वा शाखा वा	प्रशासन शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका			

मूल शीर्षक		अवस्था सुधारका लागि कृयाकलाप	कृयाकलाप सञ्चालन गर्ने जिम्मेवारी			समयावधि	थप दायित्व पर्ने/नपर्ने	
पूर्णाङ्क	प्राप्ताङ्क		पहलकर्ता	निर्णयकर्ता	कार्यान्वयनकर्ता		पर्ने	नपर्ने
		इकाइ र सो सम्बन्धी जनशक्तिको व्यवस्था गर्ने						
		महिला विकासका लागि भएका बेइजिङ घोषणा पत्रका बाह्वटा प्रतिवद्दताहरुका बारेमा पालिकाका पदाधिकारीहरु वा कर्मचारीहरुलाई अनुशिक्षण दिने	महिला तथा बालबालिका शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका			
		लैङ्गिक हिंसारहित गाउँपालिका घोषणाको लागि नीतिगत व्यवस्था गर्ने	महिला तथा बालबालिका शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका			
		स्थानीय तहका महिला तथा समावेशी समूहबाट निर्वाचित भएका समेत केही जनप्रतिनिधिहरु तथा पालिकामा कार्यरत कर्मचारीहरुलाई नेपालको संविधान, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, अन्तर सरकार वित्त व्यवस्थापन ऐन, कर्मचारी समायोजन ऐन, मुलुकी संहिताहरु, विषयगत कानूनहरु, पालिकाले जारी गरेका कानूनहरु र अन्य प्रचलित महत्वपूर्ण कानूनको बारेमा अभिमुखीकरण गर्ने	प्रशासन शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका			
		स्थानीय तहका कार्यपालिका सदस्यहरु, सभाका सदस्यहरु र पालिकाका प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत लगायत सबै शाखा प्रमुखहरुलाई कानूनको मस्यौदा	प्रशासन शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका			

मूल शीर्षक		अवस्था सुधारका लागि कृयाकलाप	कृयाकलाप सञ्चालन गर्ने जिम्मेवारी			समयावधि	थप दायित्व पर्ने/नपर्ने	
पूर्णाङ्क	प्राप्ताङ्क		पहलकर्ता	निर्णयकर्ता	कार्यान्वयनकर्ता		पर्ने	नपर्ने
		तर्जुमा सम्बन्धी प्रकृया र समाधान गर्नु पर्ने मूल समस्या तथा सवाल लगायत मुख्य विषयवस्तुका सम्बन्धमा अभिमुखीकरण गर्ने						
		महिलाहरुको लागि संचालित कानूनी शिक्षा सम्बन्धी कार्यक्रमहरु संचालन नभएको र यसले महिलाको कानूनी हक अधिकार, एकल महिला, चेलिबेटी बेचविखन विरुद्ध कार्यक्रम, छाउपडी प्रथा विरुद्ध कार्यक्रम, यौनहिंसा विरुद्धका कार्यक्रमहरुको प्रभाव मूल्यांकन प्रतिवेदन तयार गर्ने	महिला तथा बालबालिका	गाउँपालिका	गाउँपालिका			
		विपद् व्यवस्थापन कोषको स्थापना तथा सञ्चालन र स्रोत परिचालन गर्दा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायको सहभागितामा परिचालन गर्न कार्यविधि अद्यावधिक गर्ने।	विपद् व्यवस्थापन समिति	गाउँपालिका	गाउँपालिका			
		पालिकाले महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायलाई लक्षित गरी परम्परागत तथा आधुनिक उर्जा (जन विद्युत, विभिन्न वैकल्पिक उर्जा स्रोतबाट प्राप्त हुने उर्जा, सुधारिएको चुलो आदि) को प्रयोग गर्न नीति तथा सकरात्मक वातावरण र प्रोत्साहन गर्ने	महिला तथा बालबालिका शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका			

मूल शीर्षक		अवस्था सुधारका लागि कृयाकलाप	कृयाकलाप सञ्चालन गर्ने जिम्मेवारी			समयावधि	थप दायित्व पर्ने/नपर्ने	
पूर्णाङ्क	प्राप्ताङ्क		पहलकर्ता	निर्णयकर्ता	कार्यान्वयनकर्ता		पर्ने	नपर्ने
		आयोजनाहरुलाई योजना तथा बजेटमा प्राथमिकता दिने।						
		स्थानीय तहको कार्यालय, अस्पताल वा स्वास्थ्य चौकी र सम्भव भएका सार्वजिनक स्थलहरुमा बच्चालाई स्तनपानका निमित्त अलग्गै कक्ष र समयको व्यवस्था सम्बन्धी नीति बनाई कार्यान्वयन गर्ने	प्रशासन शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका			
		महिला, गरिब, निमुखा र वञ्चितिकरणमा परेका व्यक्तिहरुको स्वास्थ्य बीमाको प्रभाव मूल्याङ्कन गर्ने	स्वास्थ्य शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका			
		अशिक्षित महिलाहरुको लागि शिक्षा सम्बन्धी विशेष कार्यक्रमहरु अभिभावक शिक्षा, प्रौढ तथा किशोरी कक्षहरु, साथी शिक्षा, बच्चादेखि बच्चा कक्षा, आदि संचालन गर्ने नीति भएपनि बजेट विनियोजनलाई नियमित रुपमा गर्ने	महिला तथा बालबालिका शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका			
		पालिकाको आयोजना तथा स्थानीय महिलाहरुको सकृय सहभागितामा केही वडामा खुला दिसामुक्त पालिका, घरघरमा शौचालय, डाँडा र गौंडामा पोखरी, टोल सफाइ अभियान कार्यक्रमलाई वार्षिक योजनामा राखी बजेट विनियोजन गर्ने	महिला तथा बालबालिका शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका			

मूल शीर्षक		अवस्था सुधारका लागि कृयाकलाप	कृयाकलाप सञ्चालन गर्ने जिम्मेवारी			समयावधि	थप दायित्व पर्ने/नपर्ने	
पूर्णाङ्क	प्राप्ताङ्क		पहलकर्ता	निर्णयकर्ता	कार्यान्वयनकर्ता		पर्ने	नपर्ने
		कुहिने र नकुहिने घरायसी फोहोर छुट्याउने व्यवस्था, फोहोर संकलन तथा विसर्जन, घरघरमा भान्छाको फोहोर र पानीबाट करेसा बाली तथा गमला र फुलबारी जस्ता कार्यक्रममा महिला र पुरुषको समान सहभागिता हुनुपर्ने जस्ता चेतना अभिवृद्धि कार्यक्रमलाई वार्षिक नीति तथा कार्यक्रममा राखी बजेट विनियोजन गर्ने ।	प्रशासन शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका			
		महिलाहरु बढी मात्रामा संलग्न हुने कार्यमा सफापानी सहज व्यवस्थाका लागि स्थानीय महिलाहरुको सकृय सहभागितामा आकासेपानी संकलन र भण्डारण, परम्परागत इनार र कुँवाको पुनर्जीविकरण र रिचार्जिङ कार्यक्रम सञ्चालनको लागि बार्षिक नीति तथा कार्यक्रममा बजेट विनियोजन गर्ने ।	प्रशासन शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका			
		स्थानीय सरकारको योजना तर्जुमा गर्दा बेरोजगार तथा गरीबीको नक्साङ्कनको समेत आधार लिई महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभ हुने स्वरोजगारमूलक, आयमूलक, सीपमूलक कार्यक्रम वार्षिक	महिला तथा बालबालिका शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका			

मूल शीर्षक		अवस्था सुधारका लागि कृयाकलाप	कृयाकलाप सञ्चालन गर्ने जिम्मेवारी			समयावधि	थप दायित्व पर्ने/नपर्ने	
पूर्णाङ्क	प्राप्ताङ्क		पहलकर्ता	निर्णयकर्ता	कार्यान्वयनकर्ता		पर्ने	नपर्ने
		योजनामा राखी बजेट विनियोजन गर्ने						
		स्थानीय सरकारले स्वरोजगार तथा वैदेशिक रोजगारीमा जाने महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायको क्षमता विकासको कार्यक्रमहरुलाई वार्षिक योजना तथा कार्यक्रममा र बजेट विनियोजन गर्ने।	महिला तथा बालबालिका शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका			
		गरिब तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायको पहुँच र कृयशक्ति अनुरुप सुपथ मूल्य सहकारी पसलहरु सञ्चालन गर्न बजेट विनियोजन गर्ने	कृषि शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका			
		पालिकाले विधिको शासन, व्यापक जनसहभागिता, भ्रष्टाचार विरुद्ध शून्य सहनशीलता, सेवा प्रवाहमा निश्पक्षता र महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायलाई अग्राधिकारलाई सुनिश्चित गर्ने सुशासन प्रवर्द्धन कार्यविधि तयार गर्ने।	प्रशासन शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका			
		पालिकाले सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई, नियमित पत्रकार भेटघाट र सूचनाको सार्वजनिकीकरणलाई नियमित गर्ने।	प्रशासन शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका			
		पालिकाले गर्ने सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई, नियमित	प्रशासन शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका			

मूल शीर्षक		अवस्था सुधारका लागि कृयाकलाप	कृयाकलाप सञ्चालन गर्ने जिम्मेवारी			समयावधि	थप दायित्व पर्ने/नपर्ने	
पूर्णाङ्क	प्राप्ताङ्क		पहलकर्ता	निर्णयकर्ता	कार्यान्वयनकर्ता		पर्ने	नपर्ने
		पत्रकार भेटघाट र सूचनाको सार्वजनिकीकरणलाई नियमित गर्ने ।						
		स्थानीय सरकारले नियमित रुपमा समग्र वार्षिक योजना तथा कार्यक्रमको बारेमा महिला, बालबालिका र आदिवासी जनजाती, मधेशी, मुस्लिम, पिछडावर्ग, दलित, अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरु, ज्येष्ठ नागरिकलाई जानकारी गराउन वडामा अनुशिक्षण कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।	महिला तथा बालबालिका शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका			
		स्थानीय सरकारले समावेशीकरण तथा लैङ्गिक समानता सम्बन्धी सूचना प्रवाह र स्थानीय सूचना स्थानीय भाषामा प्रवाह तथा प्रसारण गर्ने ।	महिला तथा बालबालिका शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका			
		पालिकाले संचालन गरेका कार्यक्रमको अनुगमन, मूल्याङ्कन गर्दा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशी विकासका कार्यक्रमको संचालनबाट सरोकारवालालाई पुगेको लाभ, असर र प्रभाव विश्लेषण गर्ने ।	महिला तथा बालबालिका शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका			
		महिला विरुद्ध हुने सबै प्रकारका भेदभाव उन्मूलन गर्ने महासन्धि कार्यान्वयनका लागि तयार गरिएको राष्ट्रिय कार्ययोजना र	लैससास कार्यान्वयन समिति	गाउँपालिका	गाउँपालिका			

मूल शीर्षक		अवस्था सुधारका लागि कृयाकलाप	कृयाकलाप सञ्चालन गर्ने जिम्मेवारी			समयावधि	थप दायित्व पर्ने/नपर्ने	
पूर्णाङ्क	प्राप्ताङ्क		पहलकर्ता	निर्णयकर्ता	कार्यान्वयनकर्ता		पर्ने	नपर्ने
		संयुक्त राष्ट्रसङ्घीय सुरक्षा परिषदबाट पारित प्रस्ताव नम्बर १३२५ र १८२० को कार्यान्वयन राष्ट्रिय कार्ययोजना, मानव अधिकार कार्ययोजना तथा छुवाछुत विरुद्धको कार्ययोजनामा स्थानीय सरकारले पालिकाको कार्ययोजना बनाउन बजेट विनियोजन गर्ने।						

निश्कर्षः

लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षणलाई आफ्नो प्राथमिक दायित्व मानी आवश्यक चरण र प्रकृया पूरा गरी दुई दिने कार्यशाला सफलतापूर्वक सम्पन्न भएको थियो । कार्यदल र विज्ञको सहयोगमा गाउँपालिकाका विषयगत शाखाका कर्मचारीहरु तथा अन्य पदाधिकारीहरुसंग छलफल गरी गाउँपालिकामा लैङ्गिक संवेदनशीलताको विषयलाई अध्ययन गरेको थियो। यसैक्रममा गाउँपालिकाका उपलब्ध नीति तथा कार्यक्रम लगायतका अन्य कार्यविधि, लैससास रणनीति लगायतका दस्तावेजहरु अध्ययन समेत गरिएको थियो।

गाउँपालिकाको पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरु बीच छलफल गरी सूचकहरुमा अंक प्रदान गरिसकेपछि दोस्रो दिन लैससास अभिमुखीकरण तथा सूचकहरुमा थप छलफल गरिएको थियो। यसै गरी सूचकहरुको प्राप्ताङ्कको आधारमा अन्तराल विश्लेषण गर्दै आगामी दिनमा पालिकाले गर्नुपर्ने कामको सूचीसहितको कार्य योजना तयार गरिएको थियो।

लैससास परीक्षण गाउँपालिकाले विगतलाई विश्लेषण गरी सबल पक्ष र आगामी दिन अवलम्बन गर्नुपर्ने क्षेत्र पहिचान गरी त्यसलाई पूरा गर्न कार्ययोजना बनेको छ। यस क्रममा पालिकाले जनाएका प्रतिबद्धताहरु र सुधार गर्नुपर्ने पक्षहरुलाई सम्बोधन हुने गरी तय गरेका वार्षिक कार्ययोजनाहरु पूर्णतः कार्यान्वयन भई लैङ्गिक परीक्षण कार्यलाई निरन्तरता दिन सकेमा स्थानीय तहले लैङ्गिक मूलप्रवाहीकरण तर्फ अग्रसरता हुने देखिन्छ।

यसै क्रममा गाउँपालिकामा उपलब्ध नीति तथा कार्यक्रम लगायतका अन्य कार्यविधि एवं दस्तावेजहरु अध्ययन समेत गरिएको थियो । गाउँपालिकाबाट सञ्चालन भइरहेका योजनाहरुका उपभोक्ता समितिहरुमा लैङ्गिक संवेदनशीलता कार्यान्वयनको प्रभावकारितालाई लक्षित समूहमा छलफल गरी अध्ययन गरिएको थियो। लैससास परीक्षणलाई विभिन्न चरणमा सम्पन्न गरिएको थियो । लैससास परीक्षणको क्रममा जनप्रतिनिधि र कर्मचारीहरुसंग औपचारिकता तथा अनौपचारिक छलफल भएको थियो। छलफल गर्दा लैससासको क्षेत्रमा सामान्यरुपमा गर्न सक्ने कुराहरु जस्तैः लैससास

फोकल पर्सनलाई कार्य क्षेत्र सहितको चिठी नदिएको, महिलाको स्यानिटरी प्याड व्यवस्थालाई निरन्तरता नदिएको, लक्षित वर्गलाई पालिकाले निश्चित प्रतिशत बजेट विनियोजन नगरेको आदि कुरालाई स्वीकार गरेको र आउने दिनमा यसलाई प्रभावकारीरुपमा कार्यान्वयन गर्न प्रतिवद्धता व्यक्त गर्नुका साथ लैससास परीक्षणको कार्य योजनालाई कार्यान्वयन गर्न प्रतिबद्धता पत्र समेत उपलब्ध गराएकोले पालिका लैससासको क्षेत्रमा संवेदनशील भएको महसुस भयो ।

सुझावहरु

लैङ्गिक समानता र सामाजिक समावेशीकरण परीक्षण क्रममा दुई दिनसम्म सूचक र कार्ययोजना बनेको छ । लैससास परीक्षणको क्रममा गरिएको छलफल, अवलोकन तथा लेखाजोखाको आधारमा स्थानीय तहहरुलाई लैससास मैत्री बनाउनका लागि निम्न सुझावहरु छन्

- गाउँपालिकाको अनिवार्य लैससास टोली गठन गरी नीति तथा कानूनहरुलाई लैससास मैत्री बनाउने ।
- लैससास लक्षित सेवा प्रवाहका लागि पालिकामा हेल्पडेस्क स्थापना गर्नुपर्ने ।
- लैससास परीक्षणबाट देखा परेका कमजोर पक्ष तथा कम नतिजा प्राप्त शीर्षकहरु माथि समीक्षा गरेर आगामी वार्षिक तथा आवधिक योजनामा समेटनु पर्ने ।
- परीक्षण पश्चात सुधार गर्नुपर्ने पक्ष माथि बनाइएको कार्ययोजनालाई कार्यान्वयन गर्न विशेष नीति र बजेटको व्यवस्था गरी योजना कार्यान्वयन समिति बनाई अघि बढ्नुपर्ने । लैससास रणनीतिलाई अनुमोदन गरी लैससास परीक्षण प्रत्येक वर्ष गर्न वातावरणको सृजना गर्नु पर्छ ।
- लैससास परीक्षण पश्चात बनेको कार्ययोजनालाई आगामी वार्षिक नीति तथा कार्ययक्रममा समावेश गरी कार्यान्वयनको सुनिश्चितता गरिनु पर्छ ।
- पालिकाको लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण रणनीतिलाई पालिकाले अनुमोदन गर्नु पर्छ ।
- लैससासका क्षेत्रमा रहेका विद्यमान समस्या समाधान गर्न लैससासमैत्री कानून, नीति तथा योजना निर्माण गरी प्रभावकारी कार्यान्वयन हुनु पर्दछ ।
- योजना तर्जुमा गर्दा बेरोजगार तथा गरिबीको नक्साङ्कनको समेत आधार लिई महिला तथा वञ्चितिहरणमा परेको समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभ हुने स्व-रोजगारमूलक, आयमूलक र सीपमूलक कार्यक्रमहरु राख्ने र वार्षिक बजेटमा समावेश गरी कार्यान्वयन गर्ने ।

नैकम गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
रातामाटा दार्चुला
सुदूरपश्चिम प्रदेश, नेपाल

अनुसूची

तालिका १: लैङ्गिक समानता र सामाजिक समावेशीकरणको मूल्याङ्कन सूचक र मापनका अवस्थाहरु

नोटः मूल्याङ्कन गर्दा राम्रो अवस्थालाई १ अंक, मध्यम अवस्थलाई ०.५ अंक र अति कमजोर अवस्थालाई ० अंक दिनुपर्नेछ। तल दिएको तालिकामा प्रत्येक सूचकमा गरिने सूचकमा यी छ राखिएको आधार प्रमाणीकरणको सो को अवस्था र अवस्था पाउने अंक '०', '०.५' र '१' मूल्याङ्क सामूहिक मूल्याङ्कन हो। समूहमा पहिला सूचकमा छलफल गरी सो को अवस्था बारे सहमतिमा अंक प्रदान गर्नुपर्ने छ।

सि. नं	मूल विषय	सहायक विषय	अङ्क	सूचक नं	सूचक	सूचकको अङ्क	प्राप्ताङ्क	१ अंक आउने अवस्था	०.५ अंक आउने अवस्था	० अंक आउने अवस्था	प्रमाणिकरण को आधार
१	नीति कानुन योजना २०	नीति र कानुनमा समावेशीता सहभागीता			स्थानीय तहको नीति तथा कानूनको मस्यौदा तयार गर्ने कार्यादेशमा लैससासको दृष्टिले सम्पादन गर्ने गरी कार्यटोली निर्माण, पूर्व दस्तावेजको समीक्षा गर्दा लैससास दृष्टिकोणले भएको, मस्यौदाको विषयवस्तु र शब्द चयन समावेशी र सहभागितामूलक हुने गरे नगरेको।			स्थानीय तहको नीति तथा कानूनको मस्यौदा तयार गर्ने कार्यादेशमा लैससासको दृष्टिले सम्पादन गर्ने गरी कार्यटोली निर्माण, पूर्व दस्तावेजको समीक्षा, मस्यौदाको विषयवस्तु र शब्द चयन आंशिक रुपमामात्र समावेशी र सहभागितामूलक हुने गरेको	स्थानीय तहको नीति तथा कानूनको मस्यौदा तयार गर्ने कार्यादेशमा लैससासको दृष्टिले सम्पादन गर्ने गरी कार्यटोली निर्माण, पूर्व दस्तावेजको समीक्षा, मस्यौदाको विषयवस्तु र शब्द चयन आँशिक रुपमामात्र समावेशी र सहभागितामूलक हुने गरेको	स्थानीय तहको नीति तथा कानूनको मस्यौदा तयार गर्ने कार्यादेशमा लैससासको दृष्टिले सम्पादन गर्ने गरी कार्यटोली निर्माण, पूर्व दस्तावेजको समीक्षा, मस्यौदाको विषयवस्तु र समावेशी शब्द चयन र सहभागितामूलक हुने गरेको	लैससास नीति हेर्न लैससासमैत्री टोली गठन नभएको
२					स्थानीय सरकारले आफ्ना नीति, कानून,			स्थानीय सरकारले आफ्ना	स्थानीय सरकारले आफ्ना नीति,	स्थानीय सरकारले आफ्ना नीति, कानून,	सैद्धान्तिक छलफल हुनेको

					योजना जारी गर्नु भन्दा अगाडी लैससासको दृष्टिले उपयुक्त भए नभएको बारे लेखाजोखा गर्ने गरे, नगरेको			नीति, कानून, योजना जारी गर्नु भन्दा अगाडी लैससासको दृष्टिले उपयुक्त भए नभएको बारे लेखाजोखा गर्ने गरेको	कानून, योजना जारी गर्नु भन्दा अगाडी लैससासको दृष्टिले उपयुक्त भए नभएको बारे आँशिक लेखाजोखा गर्ने गरेको	योजना जारी गर्नु भन्दा अगाडी लैससासको दृष्टिले उपयुक्त भए नभएको बारे लेखाजोखा गर्ने नगरेको	तर लिखित कागजात नभएको
३					स्थानीय सरकारको नीति र योजनामा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशी विकास(स्थानीय कानून, नीति, आवधिक र वार्षिक योजनामा भएका नीतिहरु) सम्बन्धी कुराहरु समावेश भए/नभएको			स्थानीय सरकारको नीति र योजनामा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशी विकास(स्थानीय कानून, नीति, आवधिक र वार्षिक योजनामा भएका नीतिहरु) सम्बन्धी कुराहरु समावेश भएको	स्थानीय सरकारको नीति र योजनामा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशी विकास(स्थानीय कानून, नीति, आवधिक र वार्षिक योजनामा भएका नीतिहरु) सम्बन्धी कुराहरु आँशिक रुपमा मात्र समावेश भएको	स्थानीय सरकारको नीति र योजनामा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशी विकास(स्थानीय कानून, नीति, आवधिक र वार्षिक योजनामा भएका नीतिहरु) सम्बन्धी कुराहरु समावेश नभएको	आवधिक योजना नभएको तर वार्षिक योजना बजेटमा लक्षित वर्गलाई कार्यक्रम र बजेट विनियोजन गराएको।

तालिका १: लैङ्गिक समानता र सामाजिक समावेशीकरणको मूल्याङ्कन सूचक र मापनका अवस्थाहरु

नोटः मूल्याङ्कन गर्दा राम्रो अवस्थालाई १ अंक, मध्यम अवस्थलाई ०.५ अंक र अति कमजोर अवस्थालाई ० अंक दिनुपर्नेछ। तल दिएको तालिकामा प्रत्येक सूचकमा गरिने सूचकमा यी छ राखिएको आधार प्रमाणीकरणको सो को अवस्था र अवस्था पाउने अंक '०', '०.५' र '१' मूल्याङ्क सामूहिक मूल्याङ्कन हो। समूहमा पहिला सूचकमा छलफल गरी सो को अवस्था बारे सहमतिमा अंक प्रदान गर्नुपर्ने छ।

सि. नं	मूल विषय	सहायक विषय	अङ्क	सूचक नं	सूचक	सूचकको अङ्क	प्राप्ताङ्क	१ अंक आउने अवस्था	०.५ अंक आउने अवस्था	० अंक आउने अवस्था	प्रमाणिकरण को आधार
३					स्थानीय सरकारको महिला र पुरुषको			स्थानीय सरकारको	स्थानीय सरकारको	स्थानीय सरकारको महिला र पुरुषको	सामाजिक विभेद अन्त गर्नको लागि

					समविकास तथा सामाजिक समावेशीकरण र लैङ्गिक परीक्षण तथा सामाजिक विभेद अन्त्य गर्ने सम्बन्धी अलग्गै नीतिहरु छन्/छैनन्(स्थानीय ऐन, कानून, कार्यविधि, निर्देशिकामा खास व्यवस्था गरिएको वा नगरिएको)			महिला र पुरुषको समविकास तथा सामाजिक समावेशीकरण र लैङ्गिक परीक्षण तथा सामाजिक विभेद अन्त्य गर्ने सम्बन्धी अलग्गै नीति भएको र यस्तो नीति स्थानीय ऐन, कानून, कार्यविधि, निर्देशिकामा समावेश गरिएको	महिला र पुरुषको समविकास तथा सामाजिक समावेशीकरण र लैङ्गिक परीक्षण तथा सामाजिक विभेद अन्त्य गर्ने सम्बन्धी अलग्गै नीति भएको तर स्थानीय ऐन, कानून, कार्यविधि, निर्देशिकामा समावेश गरिएको	समविकास तथा सामाजिक समावेशीकरण र लैङ्गिक परीक्षण तथा सामाजिक विभेद अन्त्य गर्ने सम्बन्धी अलग्गै नीति नभएको र स्थानीय ऐन, कानून, कार्यविधि, निर्देशिकामा समेत कुनै खास व्यवस्था नगरिएको	बजेट विनियोजन गरेको तर पालिकाले लैससास परीक्षण सम्बन्धी बजेट योजना नगरेको।
४					स्थानीय तहले कार्यान्वयनमा ल्याएका ऐन, नियम तथा कार्यविधिमा महिला तथा वञ्चितिमा परेको समुदाय अर्थात लक्षित वर्गमा हुने सबै प्रकारका विभेदजन्य कार्यहरु			स्थानीय तहले कार्यान्वयनमा ल्याएका ऐन, नियम तथा कार्यविधिमा महिला तथा वञ्चितिमा परेको समुदाय अर्थात लक्षित वर्गमा हुने सबै	स्थानीय तहले कार्यान्वयनमा ल्याएका ऐन, नियम तथा कार्यविधिमा महिला तथा वञ्चितिमा परेको समुदाय अर्थात लक्षित वर्गमा हुने सबै	स्थानीय तहले कार्यान्वयनमा ल्याएका ऐन, नियम तथा कार्यविधिमा महिला तथा वञ्चितिमा परेको समुदाय अर्थात लक्षित वर्गमा हुने सबै प्रकारका विभेदजन्य कार्यहरु	नीति तथा कार्यक्रममा लैङ्गिक हिंसा रोक्न कार्यक्रम र बजेट विनियोजन गरेको तर सबैप्रकारको विभेद न्यूनीकरण विरुद्ध स्पष्ट छुट्टै ऐन नभएको।

					रोक्न पर्याप्त प्रावधान व्यवस्था गरिएको छ/छैन			प्रकारका विभेदजन्य कार्यहरु रोक्न पर्याप्त प्रावधान राखिएको	प्रकारका विभेदजन्य कार्यहरु रोक्ने खालका केही प्रावधान मात्र समावेश गरिएको	रोक्न कुनै प्रावधान नराखिएको	

तालिका १: लैङ्गिक समानता र सामाजिक समावेशीकरणको मूल्याङ्कन सूचक र मापनका अवस्थाहरु

नोटः मूल्याङ्कन गर्दा राम्रो अवस्थालाई १ अंक, मध्यम अवस्थलाई ०.५ अंक र अति कमजोर अवस्थालाई ० अंक दिनुपर्नेछ। तल दिएको तालिकामा प्रत्येक सूचकमा गरिने सूचकमा यी छ राखिएको आधार प्रमाणीकरणको सो को अवस्था र अवस्था पाउने अंक '०', '०.५' र '१' मूल्याङ्क सामूहिक मूल्याङ्कन हो। समूहमा पहिला सूचकमा छलफल गरी सो को अवस्था बारे सहमतिमा अंक प्रदान गर्नुपर्ने छ।

सि. नं	मूल विषय	सहायक विषय	अङ्क	सूचक नं	सूचक	सूचकको अङ्क	प्राप्ताङ्क	१ अंक आउने अवस्था	०.५ अंक आउने अवस्था	० अंक आउने अवस्था	प्रमाणिकरण को आधार
६					संघीय कानूनले व्यवस्था गरे बमोजिम स्थानीयस्तरमा महिला तथा वञ्चितिमा परेको समुदाय माथि हुने हिंसा र विभेद उपर सुनुवाई हुने प्रवन्ध मिलाए/नमिलाएको			संघीय कानूनले व्यवस्था गरे बमोजिम स्थानीयस्तरमा महिला तथा वञ्चितिमा परेको समुदाय माथि हुने हिंसा र विभेद उपर सुनुवाई हुने प्रवन्ध मिलाएको र सोही अनुरुप कार्यान्वयन हुने गरेको	संघीय कानूनले व्यवस्था गरे बमोजिम स्थानीयस्तरमा महिला तथा वञ्चितिमा परेको समुदाय माथि हुने हिंसा र विभेद उपर सुनुवाई हुने प्रवन्ध मिलाएको तर कार्यान्वयन नभएको	संघीय कानूनले व्यवस्था गरे बमोजिम स्थानीयस्तरमा महिला तथा वञ्चितिमा परेको समुदाय माथि हुने हिंसा र विभेद उपर सुनुवाई हुने प्रवन्ध नमिलाएको	न्यायिक समिति गठन भई कृयाशील रहेको, न्यायिक समितिमा उजुरी अभिलेख र समाधान गर्ने गरेको।

७					महिला र पुरुषमा श्रमको ज्यालामा विभेद रोक्ने प्रावधान रहे/नरहेको			महिला र पुरुषमा श्रमको ज्यालामा विभेद रोक्ने प्रावधान रहेको	महिला र पुरुषमा श्रमको ज्यालामा विभेद रोक्ने केही प्रावधान मात्र रहेको	महिला र पुरुषमा श्रमको ज्यालामा विभेद रोक्ने कुनै प्रावधान नरहेको	पालिकाले दिने ज्यालामा विभेद गरेको छैन
८					स्थानीय तहको नीतिमा रैथाने र आप्रवासी कामदार तथा श्रमजीवी उपर हुने विभेद रोक्ने प्रावधान रहे/नरहेको			स्थानीय तहको नीतिमा रैथाने र आप्रवासी कामदार तथा श्रमजीवी उपर हुने विभेद रोक्ने प्रावधान रहेको	स्थानीय तहको नीतिमा रैथाने र आप्रवासी कामदार तथा श्रमजीवी उपर हुने विभेद रोक्ने केही प्रावधान नरहेको	स्थानीय तहको नीतिमा रैथाने र आप्रवासी कामदार तथा श्रमजीवी उपर हुने विभेद रोक्ने कुनै प्रावधान नरहेको	पालिकाले श्रम सम्बन्धी कार्यविधि नबनाए पनि श्रममा विभेद नगर्न भनेर नीति तथा कार्यक्रममा रहेको
९					आवधिक योजना र वार्षिक योजना तथा कार्यक्रममा लैङ्गिक तथा समावेशी विकासको लागि नीति, रणनीति, कार्यक्रम र मापनयोग्य उपलब्धी लक्ष्य समावेश गरीएको छ/छैन			आवधिक योजना र वार्षिक योजना तथा कार्यक्रममा लैङ्गिक तथा समावेशी विकासको लागि नीति, रणनीति, कार्यक्रम र मापनयोग्य उपलब्धी	आवधिक योजना र वार्षिक योजना तथा कार्यक्रममा लैङ्गिक तथा समावेशी विकासको लागि आंशिक रुपमा मात्र नीति, रणनीति, कार्यक्रम र मापनयोग्य उपलब्धी लक्ष्य समावेश गरीएको	आवधिक योजना र वार्षिक योजना तथा कार्यक्रममा लैङ्गिक तथा समावेशी विकासको लागि नीति, रणनीति, कार्यक्रम र मापनयोग्य उपलब्धी लक्ष्य समावेश नगरीएको	लैससास दृष्टिले मापन योग्य लक्ष्य, उद्देश्य राख्ने नगरिएको । गाउँपालिकाले लक्षित वर्गका लागि योजना तथा बजेट राखेको ।

								लक्ष्य समावेश गरीएको			

तालिका १: लैङ्गिक समानता र सामाजिक समावेशीकरणको मूल्याङ्कन सूचक र मापनका अवस्थाहरु

नोटः मूल्याङ्कन गर्दा राम्रो अवस्थालाई १ अंक, मध्यम अवस्थलाई ०.५ अंक र अति कमजोर अवस्थालाई ० अंक दिनुपर्नेछ । तल दिएको तालिकामा प्रत्येक सूचकमा गरिने सूचकमा यी छ राखिएको आधार प्रमाणीकरणको सो को अवस्था र अवस्था पाउने अंक '०', '०.५' र '१' मूल्याङ्क सामूहिक मूल्याङ्कन हो । समूहमा पहिला सूचकमा छलफल गरी सो को अवस्था बारे सहमतिमा अंक प्रदान गर्नुपर्ने छ ।

सि. नं	मूल विषय	सहायक विषय	अङ्क	सूचक नं	सूचक	सूचकको अङ्क	प्राप्ताङ्क	१ अंक आउने अवस्था	०.५ अंक आउने अवस्था	० अंक आउने अवस्था	प्रमाणिकरण को आधार
१०					गाउँपालिकाको स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समितिले बजेट सिमा निर्धारण गर्दा महिला, बालबालिका तथा वञ्चितिकरणमा परेको समूहको अवस्था विश्लेषणको आधारमा सो समूहको लागि वा प्रत्यक्ष फाइदा पुग्ने गरी कूल पूँजीगत बजेटको निश्चित प्रतिशत छुट्याउने गरे/नगरेको			गाउँपालिकाको स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समितिले बजेट सिमा निर्धारण गर्दा महिला, बालबालिका तथा वञ्चितिकरणमा परेको समूहको अवस्था विश्लेषणको आधारमा सो समूहको लागि वा प्रत्यक्ष फाइदा पुग्ने गरी कूल पूँजीगत बजेटको निश्चित प्रतिशत छुट्याउने गरेको	गाउँपालिकाको स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समितिले बजेट सिमा निर्धारण गर्दा महिला, बालबालिका तथा वञ्चितिकरणमा परेको समूहको अवस्था विश्लेषणको आधारमा सो समूह मध्ये केहीको लागि मात्र प्रत्यक्ष फाइदा पुग्ने गरी कूल पूँजीगत बजेटको निश्चित प्रतिशत छुट्याउने गरेको	गाउँपालिकाको स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समितिले बजेट सिमा निर्धारण गर्दा महिला, बालबालिका तथा वञ्चितिकरणमा परेको समूहको लागि वा प्रत्यक्ष फाइदा पुग्ने गरी कूल पूँजीगत बजेटको निश्चित प्रतिशत छुट्याउन नगरेको	लक्षित समूहको लागि बजेट विनियोजन गरेको तर कुन बजेटको निश्चित प्रतिशत नतोकेको
११					स्थानीय सरकारको योजना सूची लक्षित समूहहरुको सकृय			स्थानीय सरकारले गाँउ, बस्तीस्तरबाट योजना सूची संकलन	स्थानीय सरकारले गाँउ, बस्तीस्तरबाट योजना सूची	स्थानीय सरकारले गाँउ, बस्तीस्तरबाट योजना सूची संकलन	बस्तीस्तरबाट लक्षित वर्गसँग सम्बन्धित

					सहभागितामा तयार हुने र उनीहरुले छनौट गरेका योजना प्राथमिकिकरणमा पर्ने गरे/नगरेको(योजना तर्जुमा गर्दा गाँउ, बस्तीस्तरबाट आएका योजना कार्यक्रमहरुलाई समेटे/नसमेटेको परीक्षण)			गर्दा लक्षित समूहहरुको सक्रिय सहभागितामा तयार हुने र उनीहरुले छनौट गरेका योजना प्राथमिकिकरणमा पर्ने गरेको।	संकलन गर्दा लक्षित समूहहरुको सकृय सहभागितामा तयार हुने र उनीहरुले छनौट गरेका केही योजना मात्र प्राथमिकिकरणमा पर्ने गरेको।	गर्दा लक्षित समूहहरुको सकृय सहभागितामा तयार हुने नगरेको र उनीहरुले माग गरेका योजनाले प्राथमिकता नपाउने गरेको।	योजना आएको र वडाले त्यसलाई अभिलेखीकरण गरेको योजना सूची गरेको र उपलब्ध बजेट अनुसार बजेट प्राथमिकता निर्धारण गरी विनियोजन गरेको तर सबै नपर्ने गरेको
१२					योजना तर्जुमा गर्दा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेका समूहहरुको व्यवहारिक र रणनीतिक आवश्यकता पहिचान र परिपूर्ति गर्ने विषयमा छलफल भए/नभएको			योजना तर्जुमा गर्दा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेका समूहहरुको व्यवहारिक र रणनीतिक आवश्यकता पहिचान र परिपूर्ति गर्ने विषयमा छलफल भएको	योजना तर्जुमा गर्दा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेका समूहहरुको व्यवहारिक र रणनीतिक आवश्यकता पहिचान र परिपूर्ति गर्ने विषयमा सामान्य छलफल भएको	योजना तर्जुमा गर्दा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेका समूहहरुको व्यवहारिक र रणनीतिक आवश्यकता पहिचान र परिपूर्ति गर्ने विषयमा छलफल नभएको	समग्र आवश्यकताको आधारमा योजना छुट्याउने गरेको तर व्यवहारिक र रणनीतिक आवश्यकता विश्लेषण गर्ने नगरेको।

तालिका १: लैङ्गिक समानता र सामाजिक समावेशीकरणको मूल्याङ्कन सूचक र मापनका अवस्थाहरु

नोटः मूल्याङ्कन गर्दा राम्रो अवस्थालाई १ अंक, मध्यम अवस्थलाई ०.५ अंक र अति कमजोर अवस्थालाई ० अंक दिनुपर्नेछ। तल दिएको तालिकामा प्रत्येक सूचकमा गरिने सूचकमा यी छ राखिएको आधार प्रमाणीकरणको सो को अवस्था र अवस्था पाउने अंक '०', '०.५' र '१' मूल्याङ्क सामूहिक मूल्याङ्कन हो। समूहमा पहिला सूचकमा छलफल गरी सो को अवस्था बारे सहमतिमा अंक प्रदान गर्नुपर्ने छ।

सि. नं	मूल विषय	सहायक विषय	अङ्क	सूचक नं	सूचक	सूचकको अङ्क	प्राप्ताङ्क	१ अंक आउने अवस्था	०.५ अंक आउने अवस्था	० अंक आउने अवस्था	प्रमाणिकरण को आधार
१३					योजना तर्जुमा गर्दा महिला र पुरुष एवं लक्षित समूहहरुको छुट्टाछुट्टै अवस्था विश्लेषणको आधारमा आवश्यकता पहिचान गरी सो अनुसारको कार्यक्रम तय गर्ने गरिए/नगरिएको (तयारी प्रतिवेदन)			योजना तर्जुमा गर्दा महिला र पुरुष एवं लक्षित समूहहरुको छुट्टाछुट्टै अवस्था विश्लेषणको आधारमा आवश्यकता पहिचान गरी सो अनुसारको कार्यक्रम तय गर्ने गरिएको	योजना तर्जुमा गर्दा महिला र पुरुष एवं लक्षित समूहहरुको छुट्टाछुट्टै अवस्था विश्लेषणको आधारमा आवश्यकता पहिचान गरी सो अनुसार केही कार्यक्रम तय हुने गरेको	योजना तर्जुमा गर्दा महिला र पुरुष एवं लक्षित समूहहरुको छुट्टाछुट्टै अवस्था विश्लेषणको आधारमा आवश्यकता पहिचान गरी सो अनुसारको कार्यक्रम तय गर्ने नगरिएको	लक्षित वर्गलाई कार्यक्रम र बजेट छुट्याई काम गरेको तर अवस्था विश्लेषण गर्ने नगरेको र प्रतिवेदन दस्तावेज नराखेको।
१४					स्थानीय सरकारले दिगो विकासका लक्ष्यहरु विशेष गरेर लक्ष्य ५ लैङ्गिक समानता प्राप्त गर्ने विषयलाई स्थानीयकरण गरी सो अनुसारको बजेट विनियोजन हुने गरे/नगरेको			स्थानीय सरकारले दिगो विकासका लक्ष्यहरु विशेष गरेर लक्ष्य ५ लैङ्गिक समानता प्राप्त गर्ने विषयलाई स्थानीयकरण गरी सो अनुसारको बजेट विनियोजन गर्ने गरेको	स्थानीय सरकारले दिगो विकासका लक्ष्यहरु विशेष गरेर लक्ष्य ५ लैङ्गिक समानता प्राप्त गर्ने विषयलाई स्थानीयकरण गरी सो अनुसार केही कार्यक्रमहरुमा बजेट विनियोजन गर्ने गरेको	स्थानीय सरकारले दिगो विकासका लक्ष्यहरु विशेष गरेर लक्ष्य ५ लैङ्गिक समानता प्राप्त गर्ने विषयलाई स्थानीयकरण नगरेको र बजेट विनियोजन पनि गर्ने नगरेको	पालिकाले दिगो विकास लक्ष्य पूरा गर्ने गरी योजना बनाउन प्राथमिकता दिए पनि दस्तावेज नराखिएको।
१५					स्थानीय तहको योजना महिला, बालबालिका तथा पिछडिएको वर्ग,			स्थानीय तहको योजना महिला, बालबालिका तथा पिछडिएको वर्ग, क्षेत्र र	स्थानीय तहको योजना महिला, बालबालिका तथा पिछडिएको वर्ग,	स्थानीय तहको योजना महिला, बालबालिका तथा पिछडिएको वर्ग,	लक्षित समूहलाई योजना कार्यक्रम

					क्षेत्र र समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभ पुग्ने गरी बने/नबनेको			समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभ पुग्ने गरी बनेको	क्षेत्र र समुदायलाई सिमित रुपमा प्रत्यक्ष लाभ र केही अप्रत्यक्ष लाभ पुग्ने गरी बनेको	क्षेत्र र समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभ पुग्ने गरी नबनेको	अनुसार खर्च भएको।
१६					स्थानीय सरकारका उपभोक्ता समितिहरुमा लक्षित समूहका प्रतिनिधि सहित कम्तिमा ४०% महिलाहरुको सहभागिता भए/नभएको र मुख्य कार्यकारी पदमध्ये कुनै एकमा जिम्मेवारी दिए/नदिएको			स्थानीय सरकारका उपभोक्ता समितिहरुमा लक्षित समूहका प्रतिनिधि सहित कम्तिमा ४०% महिलाहरुको सहभागिता भएको र मुख्य कार्यकारी पदमध्ये कुनै एकमा जिम्मेवारी दिएको	स्थानीय सरकारका उपभोक्ता समितिहरुमा लक्षित समूहका प्रतिनिधि सहित कम्तिमा ४०% महिलाहरुको सहभागिता गर्ने र मुख्य कार्यकारी पदमध्ये कुनै एकमा जिम्मेवारी दिने नीति लिएको	स्थानीय सरकारका उपभोक्ता समितिहरुमा लक्षित समूहका प्रतिनिधि सहित कम्तिमा ४०% महिलाहरुको सहभागिता नभएको र मुख्य कार्यकारी पदमध्ये कुनै एकमा जिम्मेवारी नदिएको	उपभोक्ता समितिमा ४० प्रतिशत महिला सहभागिता रहेको मुख्य पदमध्ये १ जना कोषाध्यक्ष पदमा महिला अनिवार्य गरिएको।
१७					बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्नु भन्दा अघि समुदायका महिला, बालबालिका, अपाङ्ग, जनजाती, मधेशी, मुस्लिम, पिछडावर्ग र दलित लगायतका सबै जातजाती र विपन्न वर्गकासमूहहरुसँग			बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्नु भन्दा अघि समुदायका महिला, बालबालिका, अपाङ्ग, जनजाती, मधेशी, मुस्लिम, पिछडावर्ग र दलित लगायतका सबै जातजाती र विपन्न वर्गकासमूहहरुसँग बसेर समस्या केलाउने(विश्लेषण) गर्ने गरिएको	बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्नु भन्दा अघि समुदायका महिला, बालबालिका, अपाङ्ग, जनजाती, मधेशी, मुस्लिम, पिछडावर्ग र दलित लगायतका सबै जातजाती र विपन्न	बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्नु भन्दा अघि समुदायका महिला, बालबालिका, अपाङ्ग, जनजाती, मधेशी, मुस्लिम, पिछडावर्ग र दलित लगायतका सबै जातजाती र विपन्न	समस्या केलाउने गरे पनि बजेट बनाउनु पूर्व विश्लेषण गरेको दस्तावेज नभएको।

					बसेर समस्या केलाउने(विश्लेषण) गर्ने गरिए/नगरिएको				वर्गकासमूहहरुसँग बसेर समस्या केलाउने(विश्लेषण) गर्ने गरिए	वर्गकासमूहहरुसँग बसेर समस्या केलाउने(विश्लेषण) गर्ने नगरिएको	

तालिका १: लैङ्गिक समानता र सामाजिक समावेशीकरणको मूल्याङ्कन सूचक र मापनका अवस्थाहरु

नोटः मूल्याङ्कन गर्दा राम्रो अवस्थालाई १ अंक, मध्यम अवस्थलाई ०.५ अंक र अति कमजोर अवस्थालाई ० अंक दिनुपर्नेछ। तल दिएको तालिकामा प्रत्येक सूचकमा गरिने सूचकमा यी छ राखिएको आधार प्रमाणीकरणको सो को अवस्था र अवस्था पाउने अंक '०', '०.५' र '१' मूल्याङ्क सामूहिक मूल्याङ्कन हो। समूहमा पहिला सूचकमा छलफल गरी सो को अवस्था बारे सहमतिमा अंक प्रदान गर्नुपर्ने छ।

सि. नं	मूल विषय	सहायक विषय	अङ्क	सूचक नं	सूचक	सूचकको अङ्क	प्राप्ताङ्क	१ अंक आउने अवस्था	०.५ अंक आउने अवस्था	० अंक आउने अवस्था	प्रमाणिकरण को आधार
१८					स्थानीय सरकारका क्षमता विकास योजनामा लैङ्गिक उत्तरदायी तथा सामाजिक समावेशी बजेट निर्माण एवं परीक्षण नियमित रुपमा गर्न बजेटको व्यवस्था गरिए/नगरिएको			स्थानीय सरकारका क्षमता विकास योजनामा लैङ्गिक उत्तरदायी तथा सामाजिक समावेशी बजेट निर्माण एवं परीक्षण नियमित रुपमा गर्न बजेटको व्यवस्था गर्ने गरिएको	स्थानीय सरकारका क्षमता विकास योजनामा लैङ्गिक उत्तरदायी तथा सामाजिक समावेशी बजेट निर्माण एवं परीक्षण गर्न कहिले काहिँ बजेटको व्यवस्था हुने गरेको	स्थानीय सरकारका क्षमता विकास योजनामा लैङ्गिक उत्तरदायी तथा सामाजिक समावेशी बजेट निर्माण एवं परीक्षण गर्न बजेटको व्यवस्था नगरेको	परीक्षण बा कुनै योजन तथा बजे विनियोजन नभएको।
१९					परीक्षण पश्चात लैङ्गिक तथा समावेशी विषयमा सुधार गर्न क्षमता विकास कार्ययोजना कार्यान्वयनका लागि पर्याप्त बजेट तथा कार्यक्रम वार्षिक योजनामा समावेश/नगरिएको			परीक्षण पश्चात लैङ्गिक तथा समावेशी विषयमा सुधार गर्न क्षमता विकास कार्ययोजना कार्यान्वयनका लागि पर्याप्त बजेट तथा कार्यक्रम वार्षिक योजनामा समावेश गरेको	परीक्षण पश्चात लैङ्गिक तथा समावेशी विषयमा सुधार गर्न क्षमता विकास कार्ययोजना कार्यान्वयनका लागि पर्याप्त बजेट तथा कार्यक्रम वार्षिक योजनामा समावेश भए पनि पर्याप्त नभएको	परीक्षण पश्चात लैङ्गिक तथा समावेशी विषयमा सुधार गर्न क्षमता विकास कार्ययोजना कार्यान्वयनका लागि बजेट व्यवस्था हुने नगरेको	क्षमता विकास योजना नबनेको।

२०					स्थानीय सरकारको बजेट तथा कार्यक्रममा लक्षित समूहहरुको लागि निश्चित प्रतिशत बजेट विनियोजन गरी उनीहरुको हितका कार्यक्रममा समयैमा खर्च गरिए/नगरिएको रु बजेट तथा कार्यक्रम बीच भिडान			स्थानीय सरकारको बजेट तथा कार्यक्रममा लक्षित समूहहरुको लागि निश्चित प्रतिशत बजेट विनियोजन गरी उनीहरुको हितका कार्यक्रममा समयैमा खर्च गर्ने गरिएको	स्थानीय सरकारको बजेट तथा कार्यक्रममा लक्षित समूहहरुको लागि निश्चित प्रतिशत बजेट विनियोजन गरी उनीहरुको हितका कार्यक्रममा खर्च गर्ने गरिएको	स्थानीय सरकारको बजेट तथा कार्यक्रममा लक्षित समूहहरुको लागि निश्चित प्रतिशत बजेट विनियोजन गरी उनीहरुको हितका कार्यक्रममा खर्च गर्ने नगरिएको	निश्चित बजे तोक्ने प्रावधान नभएपनि बजेट कार्यक्रम तर्जुमा गर कार्यान्वयन भएको।
२१					स्थानीय सरकारको निर्णायक तहमा (कर्मचारी/पदाधिकारी) महिलाहरुको समान रुपमा (५०/५० प्रतिशत) प्रतिनिधित्व रहेको छ/छैन			स्थानीय सरकारको निर्णायक तहमा (कर्मचारी/पदाधिकारी) महिलाहरुको समान रुपमा (५०/५० प्रतिशत) प्रतिनिधित्व रहेको अवस्था	स्थानीय सरकारको निर्णायक तहमा (कर्मचारी/पदाधिकारी) महिलाहरुको समान रुपमा (५०/५० प्रतिशत) नभए पनि कम्तिमा ३३ प्रतिशत प्रतिनिधित्व रहेको अवस्था	स्थानीय सरकारको निर्णायक तहमा (कर्मचारी/पदाधिकारी) महिलाहरुको समान रुपमा (५०/५० प्रतिशत) नभए पनि कम्तिमा ३३ प्रतिशत पनि प्रतिनिधित्व नरहेको अवस्था	निर्णायक तहमा कर्मचारी पदाधिकारीम कम्तीमा ३ प्रतिशत भएको तर ५ प्रतिशत नभएको।
२२					स्थानीय सरकारका कर्मचारीहरुको पदपूर्तिको निर्णय गर्दा सबै जातजाती, वर्ग, लिङ्ग र समुदायका बीच समावेशीकरण हुने गरी कर्मचारीहरुको समावेशी समानुपातिक प्रतिनिधित्व हुन सक्ने			स्थानीय सरकारका कर्मचारीहरुको पदपूर्तिको निर्णय गर्दा सबै जातजाती, वर्ग, लिङ्ग र समुदायका बीच समावेशीकरण हुने गरी कर्मचारीहरुको समावेशी समानुपातिक प्रतिनिधित्व हुन सक्ने	स्थानीय सरकारका कर्मचारीहरुको पदपूर्तिको निर्णय गर्दा सबै जातजाती, वर्ग, लिङ्ग र समुदायका बीच समावेशीकरण हुने गरी कर्मचारीहरुको सिमित समावेशी समानुपातिक	स्थानीय सरकारका कर्मचारीहरुको पदपूर्तिको निर्णय गर्दा सबै जातजाती, वर्ग, लिङ्ग र समुदायका बीच समावेशीकरण हुने गरी कर्मचारीहरुको समावेशी समानुपातिक प्रतिनिधित्व हुन सक्ने रणनीति लिइएको छैन	लैससासमैत्री कर्मचारी नियमावली नभएको।

					रणनीति लिइएको छ/छैन			रणनीति लिइएको अवस्था	प्रतिनिधित्व हुन सक्ने रणनीति लिइएको		

तालिका १: लैङ्गिक समानता र सामाजिक समावेशीकरणको मूल्याङ्कन सूचक र मापनका अवस्थाहरु

नोटः मूल्याङ्कन गर्दा राम्रो अवस्थालाई १ अंक, मध्यम अवस्थलाई ०.५ अंक र अति कमजोर अवस्थालाई ० अंक दिनुपर्नेछ। तल दिएको तालिकामा प्रत्येक सूचकमा गरिने सूचकमा यी छ राखिएको आधार प्रमाणीकरणको सो को अवस्था र अवस्था पाउने अंक '०', '०.५' र '१' मूल्याङ्क सामूहिक मूल्याङ्कन हो। समूहमा पहिला सूचकमा छलफल गरी सो को अवस्था बारे सहमतिमा अंक प्रदान गर्नुपर्ने छ।

सि. नं	मूल विषय	सहायक विषय	अङ्क	सूचक नं	सूचक	सूचकको अङ्क	प्राप्ताङ्क	१ अंक आउने अवस्था	०.५ अंक आउने अवस्था	० अंक आउने अवस्था	प्रमाणिकरण को आधार
२३					स्थानीय सरकारले महिला तथा विशेष समुदायलाई विशेष सेवा प्रदान गर्दा सम्बन्धित समुदायको भाषा, संस्कृति र रहन सहन बुझेको कर्मचारी वा जनप्रतिनिधि समेत समावेश गरेको कार्यटोली वा शाखा मार्फत दिने गरेको/नगरेको			स्थानीय सरकारले महिला तथा विशेष समुदायलाई विशेष सेवा प्रदान गर्दा सम्बन्धित समुदायको भाषा, संस्कृति र रहन सहन बुझेको कर्मचारी वा जनप्रतिनिधि समेत समावेश गरेको कार्यटोली वा शाखा मार्फत दिने गरेको	स्थानीय सरकारले महिला तथा विशेष समुदायलाई विशेष सेवा प्रदान गर्दा सम्बन्धित समुदायको भाषा, संस्कृति र रहन सहन बुझेको कर्मचारी वा जनप्रतिनिधि समावेश गरेको कार्यटोली मार्फत दिने गरेको	स्थानीय सरकारले महिला तथा विशेष समुदायलाई विशेष सेवा प्रदान गर्दा सम्बन्धित समुदायको भाषा, संस्कृति र रहन सहन बुझेको कर्मचारी वा जनप्रतिनिधि समेत समावेश गरेर सेवा दिने नगरेको	सबैले नेपाली भाषाम सेवा प्रदान गरेको त कर्मचारीलाई मगर सांकेतिक भाषाको बारेमा तालिम नपाएको
२४					जनप्रतिनिधिहरु तथा कर्मचारीहरुलाई कुनै क्षमता अभिबृद्धिको अवसर प्रदान गर्दा सबैलाई समान अवसर हुने गरी र महिला तथा			जनप्रतिनिधिहरु तथा कर्मचारीहरुलाई कुनै क्षमता अभिबृद्धिको अवसर प्रदान गर्दा सबैलाई समान अवसर	जनप्रतिनिधिहरु तथा कर्मचारीहरुलाई कुनै क्षमता अभिबृद्धिको अवसर प्रदान गर्दा सबैलाई समान	जनप्रतिनिधिहरु तथा कर्मचारीहरुलाई कुनै क्षमता अभिबृद्धिको	क्षमता अभिवृद्धिको लागि बजेट छ तर छुट्टै उनीहरुका लागि सकरात्मक विभेदको नीति छैन।

					वञ्चितिकरणमा परेको समुदायलाई अग्रभाग प्राप्त हुनेगरी सकरात्मक विभेदको नीति लिएको/नलिएको			हुने गरी, र महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायलाई अग्रभाग प्राप्त हुनेगरी सकरात्मक विभेदको नीति लिएको	अवसर हुने गरी र महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायलाई समेत सेवा प्राप्त हुनेगरी सकरात्मक विभेदको नीति लिएको	अवसर प्रदान गर्दा सबैलाई समान अवसर पाइने गरी र महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायलाई अग्रभाग प्राप्त हुनेगरी सकरात्मक विभेदको नीति नरहेको	
२५					महिला र पुरुष बीचको असमानता हटाउन तथा सामाजिक समावेशीकरण बढाउनको लागि स्थानीय तहको निश्चित कार्यनीति छ/छैन			महिला र पुरुष बीचको असमानता हटाउन तथा सामाजिक समावेशीकरण बढाउनको लागि स्थानीय तहको निश्चित कार्यनीति रहेको	महिला र पुरुष बीचको असमानता हटाउन तथा सामाजिक समावेशीकरण बढाउनको लागि स्थानीय तहको निश्चित कार्यनीति भएपनि कार्यान्वयनमा नरहेको	महिला र पुरुष बीचको असमानता हटाउन तथा सामाजिक समावेशीकरण बढाउनको लागि स्थानीय तहको निश्चित कार्यनीति नरहेको	लैङ्गिक तथ सामाजिक विभे हटाउने रणनीति बनाएको तर पालिकाले अनुमोदन नगरेको।
२६					स्थानीय सरकारमा लैङ्गिक विकास हेर्ने इकाइको व्यवस्था छ/छैन लैङ्गिक विकास डेस्क वा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक			स्थानीय सरकारमा लैङ्गिक विकास हेर्ने इकाइको व्यवस्था रहेको(लैङ्गिक विकास डेस्क वा	स्थानीय सरकारमा लैङ्गिक विकास हेर्ने इकाइको व्यवस्था रहेको (लैङ्गिक विकास डेस्क वा	स्थानीय सरकारमा लैङ्गिक विकास हेर्ने इकाइको	महिला तथ बालबालिका शाखालाई लैससासको कार्यान्वयन जिम्मेवारि

					समावेशीकरण कार्यान्वयन समिति वा यस्तै कुनै संरचनाको व्यवस्था कार्यशर्त र जिम्मेवारी किटान सहित गरिए/नगरिएको			लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण कार्यान्वयन समिति वा यस्तै कुनै संरचनाको व्यवस्था कार्यशर्त र जिम्मेवारी किटान सहित रहेको)	लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण कार्यान्वयन समिति वा यस्तै कुनै संरचनाको व्यवस्था कार्यशर्त र जिम्मेवारी किटान सहित रहेको) तर कार्यान्वयनमा नरहेको	व्यवस्था रहेको (लैङ्गिक विकास डेस्क वा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण कार्यान्वयन समिति वा यस्तै कुनै संरचनाको व्यवस्था नगरिएको)	मौखिक रुपमा दिइएको।
२७					स्थानीय सरकारबाट कार्यालयमा हुन सक्ने कुनै पनि प्रकारको दुर्व्यवहार, भेदभाव महिलाहिंसा नियन्त्रणको लागि आचार संहिता बनाएर लागु गरिएको छ/छैन			स्थानीय सरकारबाट कार्यालयमा हुन सक्ने सबै प्रकारको दुर्व्यवहार, भेदभाव महिलाहिंसा नियन्त्रणको लागि आचार संहिता बनाएर लागु गरिएको	स्थानीय सरकारबाट कार्यालयमा हुन सक्ने दुर्व्यवहार, भेदभाव महिलाहिंसा नियन्त्रणको सम्बन्धी आचार संहिता रहेको तर कार्यान्वन नभएको	स्थानीय सरकारबाट कार्यालयमा हुन सक्ने दुर्व्यवहार, भेदभाव महिलाहिंसा नियन्त्रणको सम्बन्धी आचार संहिता केही पनि नरहेको	आचार संहिता रहेको।

तालिका १: लैङ्गिक समानता र सामाजिक समावेशीकरणको मूल्याङ्कन सूचक र मापनका अवस्थाहरु

नोटः मूल्याङ्कन गर्दा राम्रो अवस्थालाई १ अंक, मध्यम अवस्थलाई ०.५ अंक र अति कमजोर अवस्थालाई ० अंक दिनुपर्नेछ। तल दिएको तालिकामा प्रत्येक सूचकमा गरिने सूचकमा यी छ राखिएको आधार प्रमाणीकरणको सो को अवस्था र अवस्था पाउने अंक '०', '०.५' र '१' मूल्याङ्क सामूहिक मूल्याङ्कन हो। समूहमा पहिला सूचकमा छलफल गरी सो को अवस्था बारे सहमतिमा अंक प्रदान गर्नुपर्ने छ।

सि. नं	मूल विषय	सहायक विषय	अङ्क	सूचक नं	सूचक	सूचकको अङ्क	प्राप्ताङ्क	१ अंक आउने अवस्था	०.५ अंक आउने अवस्था	० अंक आउने अवस्था	प्रमाणिकरण को आधा

२८					योजना तर्जुमा समितिलाई सुझाव दिने दस्तावेज तयार गर्दा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण कार्यान्वयन समितिमा महिला, बालबालिका तथा अन्य सबै लक्षित समुदायको सकृय सहभागिता भए नभएको र यस समितिले वडा तहमा योजना सम्बन्धी छलफल समावेशी भए नभएको अनुगमन गरे नगरेको			योजना तर्जुमा समितिलाई सुझाव दिने दस्तावेज तयार गर्दा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण कार्यान्वयन समितिमा महिला, बालबालिका तथा अन्य सबै लक्षित समुदायको सकृय सहभागिता रहेको र यस समितिले वडा तहमा योजना सम्बन्धी छलफल समावेशी भए नभएको अनुगमन समेत गरेको	योजना तर्जुमा समितिलाई सुझाव दिने दस्तावेज तयार गर्दा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण कार्यान्वयन समितिमा महिला, बालबालिका तथा अन्य सबै लक्षित समुदायको सकृय सहभागिता रहेता पनि यस समितिले वडा तहमा योजना सम्बन्धी छलफल समावेशी भए नभएको अनुगमन नगरेको	योजना तर्जुमा समितिलाई सुझाव दिने दस्तावेज तयार गर्दा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण कार्यान्वयन समितिमा महिला, बालबालिका तथा अन्य सबै लक्षित समुदायको सकृय सहभागिता नरहेको र यस समितिले वडा तहमा योजना सम्बन्धी छलफल समावेशी भए नभएको अनुगमन समेत नगरेको	लैससास समिति गठ नभएको, प्रतिवेद तयार नभएको ।महिल तथा बालबालिक शाखालाई लैससासक कार्यान्वयन जिम्मेवार दिइएको
२९					स्थानीय सरकारले गठन गर्ने समिति, उपसमिति र कार्यदलहरुमा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायबाट महिला र पुरुषको समावेशी प्रतिनिधित्व हुने व्यवस्था रहे/नरहेको			स्थानीय सरकारले गठन गर्ने समिति, उपसमिति र कार्यदलहरुमा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायबाट महिला र पुरुषको समावेशी प्रतिनिधित्व र समानुपातिक हुने व्यवस्था रहेको	स्थानीय सरकारले गठन गर्ने समिति, उपसमिति र कार्यदलहरुमा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायबाट समानुपातिक प्रतिनिधित्व हुने व्यवस्था रहेपनि व्यवहारमा केहीको	स्थानीय सरकारले गठन गर्ने समिति, उपसमिति र कार्यदलहरुमा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायबाट समानुपातिक प्रतिनिधित्व हुने व्यवस्था नरहेको	सबै समिति उपसमितिमा समावेश प्रतिनिधित्व गराउ गरेको तर माइन्यूट छैन

									मात्र प्रतिनिधित्व हुने गरेको		
३०					स्थानीय सरकारले गठन गर्ने समिति, उपसमिति र कार्यदलहरुमा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायका प्रतिनिधिहरुले छलफल तथा निर्णय निर्माणमा स्वस्थ ढंगले भागलिन पाए/नपाएको			स्थानीय सरकारले गठन गर्ने समिति, उपसमिति र कार्यदलहरुमा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायका प्रतिनिधिहरुले छलफल तथा निर्णय निर्माणमा स्वस्थ ढंगले भागलिन पाएको	स्थानीय सरकारले गठन गर्ने समिति, उपसमिति र कार्यदलहरुमा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायका प्रतिनिधिहरुले छलफल तथा निर्णय निर्माणमा स्वस्थ ढंगले भागलिन पाए पनि निर्णय निर्माणमा भूमिका खेल्न नसकेको	स्थानीय सरकारले गठन गर्ने समिति, उपसमिति र कार्यदलहरुमा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायका प्रतिनिधिहरुले छलफल तथा निर्णय निर्माणमा स्वस्थ ढंगले भागलिन नपाएको	बैठकमा पूर्ण सहभागित हुने गरेको तर स लक्षित वर्गका व्यक्तिले समान रुपमा निर्णयम भाग लिने नगरेको उनीहरुले निर्णयम अडान लिएका कु दस्तावेज नभएको।
३१					स्थानीय तहमा सञ्चालित कार्यक्रमहरुको अनुगमन र समीक्षा सम्बन्धी कार्यमा स्थानीय सरकारले गठन गर्ने समिति, उपसमिति र कार्यदलहरुले महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायको हितहुने गरी विश्लेषण सहित नीतिगत र कार्यगत सुझाव दिने गरे नगरेको			स्थानीय तहमा सञ्चालित कार्यक्रमहरुको अनुगमन र समीक्षा सम्बन्धी कार्यमा स्थानीय सरकारले गठन गर्ने समिति, उपसमिति र कार्यदलहरुले महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायको हितहुने गरी विश्लेषण सहित नीतिगत र कार्यगत सुझाव दिने गरेको	स्थानीय तहमा सञ्चालित कार्यक्रमहरुको अनुगमन र समीक्षा सम्बन्धी कार्यमा स्थानीय सरकारले गठन गर्ने समिति, उपसमिति र कार्यदलहरुले महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायको हितहुने गरी विश्लेषण नगरी नीतिगत र कार्यगत सुझाव दिने गरेको	स्थानीय तहमा सञ्चालित कार्यक्रमहरुको अनुगमन र समीक्षा सम्बन्धी कार्यमा स्थानीय सरकारले गठन गर्ने समिति, उपसमिति र कार्यदलहरुले महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायको हितहुने गरी विश्लेषण सहित नीतिगत र कार्यगत	कार्यक्रममा अनुगम पश्चात कार्यगत सुझा दिने नगरेको । सम कार्यक्रम योजनाक सुझाव दिने नगरेको।

										सुझाव केही पनि दिने नगरेको	

तालिका १: लैङ्गिक समानता र सामाजिक समावेशीकरणको मूल्याङ्कन सूचक र मापनका अवस्थाहरु

नोटः मूल्याङ्कन गर्दा राम्रो अवस्थालाई १ अंक, मध्यम अवस्थलाई ०.५ अंक र अति कमजोर अवस्थालाई ० अंक दिनुपर्नेछ। तल दिएको तालिकामा प्रत्येक सूचकमा गरिने सूचकमा यी छ राखिएको आधार प्रमाणीकरणको सो को अवस्था र अवस्था पाउने अंक '०', '०.५' र '१' मूल्याङ्क सामूहिक मूल्याङ्कन हो। समूहमा पहिला सूचकमा छलफल गरी सो को अवस्था बारे सहमतिमा अंक प्रदान गर्नुपर्ने छ।

सि. नं	मूल विषय	सहायक विषय	अङ्क	सूचक नं	सूचक	सूचकको अङ्क	प्राप्ताङ्क	१ अंक आउने अवस्था	०.५ अंक आउने अवस्था	० अंक आउने अवस्था	प्रमाणिकरण को आधार
३२					स्थानीय सरकारले गठन गर्ने समिति, उपसमिति र कार्यदलहरुले महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायको हित हुने गरी दिइएका नीतिगत र कार्यगत सुझावहरुको कार्यान्वयन हुने गरे नगरेको			स्थानीय सरकारले गठन गर्ने समिति, उपसमिति र कार्यदलहरुले महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायको हित हुने गरी दिइएका नीतिगत र कार्यगत सुझावहरुको प्राय कार्यान्वयन हुने गरेको	स्थानीय सरकारले गठन गर्ने समिति, उपसमिति र कार्यदलहरुले महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायको हित हुने गरी दिइएका नीतिगत र कार्यगत सुझावहरुको कार्यान्वयन कहिले काहीँमात्र हुने गरेको	स्थानीय सरकारले गठन गर्ने समिति, उपसमिति र कार्यदलहरुले महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायको हित हुने गरी दिइएका नीतिगत र कार्यगत सुझावहरुको कार्यान्वयन हुने नगरेको	केही कार्यान्वयन हुने गरेक तर कार्यान्वयन भए गरेक दस्तावेज नराखिएको।
३३					स्थानीय तहमा महिला विकास, लैङ्गिक हिंसा विरुद्ध, महिला सीप विकास, नेतृत्व विकास तथा क्षमता अभिवृद्धि जस्ता विषयमा स्रोत व्यवस्थापनका लागि वार्षिक आर्थिक ऐनमा उल्लेखगरी छुट्टै कोष			स्थानीय तहमा महिला विकास, लैङ्गिक हिंसा विरुद्ध, महिला सीप विकास, नेतृत्व विकास तथा क्षमता अभिवृद्धि जस्ता विषयमा स्रोत व्यवस्थापनका लागि वार्षिक आर्थिक	स्थानीय तहमा महिला विकास, लैङ्गिक हिंसा विरुद्ध, महिला सीप विकास, नेतृत्व विकास तथा क्षमता अभिवृद्धि जस्ता विषयमा स्रोत व्यवस्थापनका लागि वार्षिक आर्थिक	स्थानीय तहमा महिला विकास, लैङ्गिक हिंसा विरुद्ध, महिला सीप विकास, नेतृत्व विकास तथा क्षमता अभिवृद्धि जस्ता विषयमा स्रोत व्यवस्थापनका लागि वार्षिक आर्थिक ऐनमा उल्लेखगरी छुट्टै कोष स्थापना नभएको	लैङ्गिक हिंसा निवारण कोष स्थापना गरिएको

					स्थापना गरिएको/नगरिएको			ऐनमा उल्लेखगरी छुट्टै कोष स्थापना भएको	ऐनमा उल्लेखगरी छुट्टै कोष स्थापना गर्ने निर्णय भएको तर कार्यान्वयन नभएको		
३४					के आदिवासी जनजाती, दलित अन्य लक्षित समूहका महिलाहरुको विकास र सशक्तिकरणको लागि बजेटको व्यवस्था भएको छ र उनीहरुको आवश्यकता अनुसार कार्यक्रम तर्जुमा गरिएको छ			आदिवासी जनजाती, दलित अन्य लक्षित समूहका महिलाहरुको विकास र सशक्तिकरणको लागि बजेटको व्यवस्था भएको तथा उनीहरुको आवश्यकता अनुसार कार्यक्रम तर्जुमा गरिएको	आदिवासी जनजाती, दलित अन्य लक्षित समूहका महिलाहरुको विकास र सशक्तिकरणको लागि बजेटको व्यवस्था भएको तर उनीहरुको आवश्यकता अनुसार कार्यक्रम तर्जुमा भने नभएको	आदिवासी जनजाती, दलित अन्य लक्षित समूहका महिलाहरुको विकास र सशक्तिकरणको लागि बजेटको व्यवस्था तथा उनीहरुको आवश्यकता अनुसार कार्यक्रम तर्जुमा नभएको	लक्षित समूहका ला योजना र बजे छुट्याइएको छ।
३५					के स्थानीय सरकारमा लैङ्गिक डेस्कको विकासको र आवश्यक मानवीय श्रोतहरु लागि वजेटको व्यवस्था भएको छ र सो अनुसार कार्यक्रम पहिचान गरिएको छ			स्थानीय सरकारमा लैङ्गिक डेस्कको विकासको र आवश्यक मानवीय श्रोतहरु लागि वजेटको व्यवस्था भएको तथा सो अनुसार कार्यक्रम पहिचान नगरिएको	स्थानीय सरकारमा लैङ्गिक डेस्कको विकासको र आवश्यक मानवीय श्रोतहरु लागि वजेटको व्यवस्था भएको तर सो अनुसार कार्यक्रम पहिचान नगरिएको	स्थानीय सरकारमा लैङ्गिक डेस्कको विकासको र आवश्यक मानवीय श्रोतहरु लागि वजेट तथा कार्यक्रम प्रवन्ध नै नभएको	लैङ्गिक हेल्पडेस् संचालन भएको।
३६					स्थानीय सरकारले समावेशी सूचनाप्रणाली व्यवस्थापन गर्न बजेटको व्यवस्था गरे/नगरेको र			स्थानीय सरकारले समावेशी सूचनाप्रणाली व्यवस्थापन गर्न बजेटको व्यवस्था गर्ने	स्थानीय सरकारले समावेशी सूचनाप्रणाली व्यवस्थापन गर्न बजेटको व्यवस्था गरे	स्थानीय सरकारले समावेशी सूचनाप्रणाली व्यवस्थापन गर्न बजेटको व्यवस्था नगरेको र कम्प्युटरकृत	बजेट र सूचना छ।

					कम्प्युटरकृत लेखा प्रणालीले समावेशी क्षेत्रमा भएको बजेट तथा खर्च सम्बन्धी सूचना दिने वा नदिने गरेको।			गरेको र कम्प्युटरकृत लेखा प्रणालीले समावेशी क्षेत्रमा भएको बजेट तथा खर्च सम्बन्धी सूचना दिने गरेको	पनि कम्प्युटरकृत लेखा प्रणालीले समावेशी क्षेत्रमा भएको बजेट तथा खर्च सम्बन्धी सूचना दिने नगरेको	लेखा प्रणालीले समावेशी क्षेत्रमा भएको बजेट तथा खर्च सम्बन्धी सूचना पनि दिने नगरेको	

तालिका १: लैङ्गिक समानता र सामाजिक समावेशीकरणको मूल्याङ्कन सूचक र मापनका अवस्थाहरु

नोटः मूल्याङ्कन गर्दा राम्रो अवस्थालाई १ अंक, मध्यम अवस्थलाई ०.५ अंक र अति कमजोर अवस्थालाई ० अंक दिनुपर्नेछ। तल दिएको तालिकामा प्रत्येक सूचकमा गरिने सूचकमा यी छ राखिएको आधा
प्रमाणीकरणको सो को अवस्था र अवस्था पाउने अंक '०', '०.५' र '१' मूल्याङ्क सामूहिक मूल्याङ्कन हो। समूहमा पहिला सूचकमा छलफल गरी सो को अवस्था बारे सहमतिमा अंक प्रदान गर्नुपर्ने छ।

सि. नं	मूल विषय	सहायक विषय	अङ्क	सूचक नं	सूचक	सूचकको अङ्क	प्राप्ताङ्क	१ अंक आउने अवस्था	०.५ अंक आउने अवस्था	० अंक आउने अवस्था	प्रमाणिकरण को आधार
३७					के स्थानीय सरकारले आफ्नो क्षेत्रका समुदायस्तरका आधारभूत खण्डीकृत सूचना तथ्याङ्क संकलन तथा अध्यावधिक गर्ने गरेको छ र (लिङ्ग, जात, उमेर, आर्थिक स्थिति आदि) (गाउँ प्रोफाइल)			स्थानीय सरकारले आफ्नो क्षेत्रका समुदायस्तरका (लिङ्ग, जात, उमेर, आर्थिक स्थिति आदि) समावेश भएको आधारभूत खण्डिकृत सूचना तथ्याङ्क संकलन गर्ने गरेको र खण्डिकृत तथ्याङ्कको समय समयमा अध्यावधिक गर्ने गरेको छ	स्थानीय सरकारले आफ्नो क्षेत्रका समुदायस्तरका (लिङ्ग, जात, उमेर, आर्थिक स्थिति आदि) समावेश भएको आधारभूत खण्डिकृत सूचना तथ्याङ्क संकलन नगरेको र खण्डिकृत तथ्याङ्कको समय समयमा अध्यावधिक नगरेको	स्थानीय सरकारले आफ्नो क्षेत्रका समुदायस्तरका (लिङ्ग, जात, उमेर, आर्थिक स्थिति आदि) समावेश भएको आधारभूत खण्डिकृत सूचना तथ्याङ्क संकलन पनि नगरेको	गाउँपालिकाको प्रोफाइलम रहेको
३८					स्थानीय सरकारले आफ्नो क्षेत्रका समुदायस्तरका आधारभूत सूचना			स्थानीय सरकारले आफ्नो क्षेत्रका समुदायस्तरका आधारभूत सूचना	स्थानीय सरकारले आफ्नो क्षेत्रका समुदायस्तरका आधारभूत सूचना	स्थानीय सरकारले आफ्नो क्षेत्रका समुदायस्तरका आधारभूत सूचना	गरिबी नक्साङ्कन गरिएको त प्रतिवेदन नआएकोले प्रोफाइलमा अद्यावधिक छैन

					तथ्याङ्क संकलन गर्दा बेरोजगार तथा गरिबको पहिचान गरी छुट्टाछुट्टै नक्साङ्कन गर्ने गरे/नगरेको(गाउँ प्रोफाइल)			तथ्याङ्क संकलन गर्दा बेरोजगार तथा गरिबको पहिचान गरी छुट्टाछुट्टै नक्साङ्कन गर्ने गरेको	तथ्याङ्क संकलन गर्दा बेरोजगार तथा गरिबको पहिचान गरेको तर छुट्टाछुट्टै नक्साङ्कन गरेको	तथ्याङ्क संकलन गर्दा बेरोजगार तथा गरिबको पहिचान नै नभएकोले छुट्टाछुट्टै नक्साङ्कन गर्ने नगरेको	
३९					के स्थानीय सरकारले आफ्नो पाश्वर्वचित्रमा आधारित खण्डीकृत तथ्याङ्क र सूचनालाई आधार मानी स्थानीय विकास योजना तर्जुमा गर्ने गरेको छ			स्थानीय सरकारले आफ्नो पाश्वर्वचित्रमा आधारित खण्डीकृत तथ्याङ्क र सूचनालाई आधार मानी स्थानीय विकास योजना तर्जुमा गर्ने गरेको	स्थानीय सरकारले आफ्नो पाश्वर्वचित्रमा आधारित खण्डीकृत तथ्याङ्क र सूचनालाई आधार मानी स्थानीय विकास योजना तर्जुमा गर्ने नीति बनाएको तर कार्यान्वयन नभएको	स्थानीय सरकारले आफ्नो पाश्वर्वचित्रमा आधारित खण्डीकृत तथ्याङ्क र सूचनालाई आधार मानी स्थानीय विकास योजना तर्जुमा गर्ने नगरेको	स्थानीय विकास योजना र बजे छ तर खण्डीकृत तथ्याङ्कक आधारमा छैन।
४०					स्थानीय सरकारले आफ्नो क्षेत्रका सामाजिक सुरक्षा पाउनेहरु र पञ्जिकरणको अधिलेख व्यवस्थापन तथा तथ्याङ्क अध्यावधिक गर्ने गरे/नगरेको			स्थानीय सरकारले आफ्नो क्षेत्रका सामाजिक सुरक्षा पाउनेहरु र पञ्जिकरणको अधिलेख व्यवस्थापन तथा तथ्याङ्क अध्यावधिक गर्ने गरेको	स्थानीय सरकारले आफ्नो क्षेत्रका सामाजिक सुरक्षा पाउनेहरु र पञ्जिकरणको अधिलेख व्यवस्थापन गरेपनि तथ्याङ्क अध्यावधिक नगरेको	स्थानीय सरकारले आफ्नो क्षेत्रका सामाजिक सुरक्षा पाउनेहरु र पञ्जिकरणको अधिलेख व्यवस्थापन तथा तथ्याङ्क अध्यावधिक गर्ने नगरेको	सामाजिक सुरक्षा पाउनेहरु पञ्जिकरणको अभिलेर व्यवस्थित गरिएको।
४१					लैङ्गिक तथा समावेशी विकासको लागि क्षमता विकास			लैङ्गिक तथा समावेशी विकासको लागि क्षमता विकास	लैङ्गिक तथा समावेशी विकासको लागि क्षमता विकास	लैङ्गिक तथा समावेशी विकासको लागि क्षमता विकास	क्षमता विकास कार्ययोजन नबनेको।

					कार्ययोजना तयार गरे नगरेको र छुट्टै शिर्षकमा बजेट विनियोजन भए/नभएको र यस्तो रकम खर्च गर्ने कार्यविधि स्वीकृत भइ कार्यान्वयनमा आए/नआएको			कार्ययोजना तयार गरी छुट्टै शिर्षकमा बजेट विनियोजन हुने गरेको र यस्तो रकम खर्च गर्ने कार्यविधि स्वीकृत भइ कार्यान्वयनमा नआएको	कार्ययोजना तयार भएपनि छुट्टै शिर्षकमा बजेट विनियोजन हुने नगरेको तथा यस्ता कार्यमा भएको रकम खर्च गर्ने कार्यविधि स्वीकृत भइ कार्यान्वयनमा नआएको	कार्ययोजना तयार गरे नगरेको र छुट्टै शिर्षकमा बजेट विनियोजन हुने नगरेको र यस्तो रकम खर्च गर्ने कार्यविधि स्वीकृत भइ कार्यान्वयनमा नआएको	

तालिका १: लैङ्गिक समानता र सामाजिक समावेशीकरणको मूल्याङ्कन सूचक र मापनका अवस्थाहरु

नोटः मूल्याङ्कन गर्दा राम्रो अवस्थालाई १ अंक, मध्यम अवस्थलाई ०.५ अंक र अति कमजोर अवस्थालाई ० अंक दिनुपर्नेछ। तल दिएको तालिकामा प्रत्येक सूचकमा गरिने सूचकमा यी छ राखिएको आधार प्रमाणीकरणको सो को अवस्था र अवस्था पाउने अंक '०', '०.५' र '१' मूल्याङ्क सामूहिक मूल्याङ्कन हो। समूहमा पहिला सूचकमा छलफल गरी सो को अवस्था बारे सहमतिमा अंक प्रदान गर्नुपर्ने छ।

सि. नं	मूल विषय	सहायक विषय	अङ्क	सूचक नं	सूचक	सूचकको अङ्क	प्राप्ताङ्क	१ अंक आउने अवस्था	०.५ अंक आउने अवस्था	० अंक आउने अवस्था	प्रमाणिकरण को आधार
४२					स्थानीय सरकारका पदाधिकारी /कर्मचारीहरुले लैङ्गिक तथा समावेशी विकास, लैङ्गिक हिंसा सम्बन्धी तालिम लिएका छन् वा छैनन् र तालिम कार्यक्रममा लक्षित समूह तथा अन्य सबै महिला र पुरुषको समान सहभागिता र उपस्थिति			स्थानीय सरकारका पदाधिकारी /कर्मचारीहरुले लैङ्गिक तथा समावेशी विकास, लैङ्गिक हिंसा सम्बन्धी तालिम लिएको र तालिम कार्यक्रममा लक्षित समूह तथा अन्य सबै महिला र पुरुषको समान सहभागिता र उपस्थिति सुनिश्चितता गरिएको	स्थानीय सरकारका पदाधिकारी /कर्मचारीहरुले लैङ्गिक तथा समावेशी विकास, लैङ्गिक हिंसा सम्बन्धी तालिम लिएको र तालिम कार्यक्रममा लक्षित समूह तथा अन्य सबै महिला र पुरुषको समान सहभागिता र उपस्थिति सुनिश्चितता नगरिएको	स्थानीय सरकारका पदाधिकारी /कर्मचारीहरुले लैङ्गिक तथा समावेशी विकास, लैङ्गिक हिंसा सम्बन्धी तालिम नलिएका र तालिम कार्यक्रममा लक्षित समूह तथा अन्य सबै महिला र पुरुषको समान सहभागिता र उपस्थिति सुनिश्चितता नगरिएको	कर्मचारी पदाधिकारीलाई केही तालिम भएको तर नियमित कार्ययोजना बनाई तालिम योजना र कार्यक्रम नभएको।

					सुनिश्चितता गरिएको थियो वा थिएन						
४३					तालिमका विषयवस्तुको प्रस्तुतीकरणमा लैङ्गिक संवेदनशील भाषाको प्रयोग र महिलाका आवश्यकता समेटिएको र तालिमको गुणस्तर, सेवा सुविधा सम्बन्धमा पृष्ठपोषण लिने गरिएको छ/छैन			तालिमका विषयवस्तुको प्रस्तुतीकरणमा लैङ्गिक संवेदनशील भाषाको प्रयोग र महिलाका आवश्यकता समेटिएको र तालिमको गुणस्तर, सेवा सुविधा सम्बन्धमा पृष्ठपोषण लिने गरिएको	तालिमका विषयवस्तुको प्रस्तुतीकरणमा लैङ्गिक संवेदनशील भाषाको प्रयोग र महिलाका आवश्यकता समेटिए पनि तालिमको गुणस्तर, सेवा सुविधा सम्बन्धमा पृष्ठपोषण लिने नगरिएको	तालिमका विषयवस्तुको प्रस्तुतीकरणमा लैङ्गिक संवेदनशील भाषाको प्रयोग हुने नगरेको र महिलाका आवश्यकता पनि नसमेटिएको र तालिमको गुणस्तर, सेवा सुविधा सम्बन्धमा पृष्ठपोषण लिने नगरिएको	तालिमका प्रस्तुतिकरण तथा विषयवस्तुहरुमा गुणस्तर, आवश्यक वस्तु समेटेको।
४४					महिला तथा लक्षित समूहका पदाधिकारीहरुको क्षमता अभिवृद्धिका लागि निर्दिष्ट कार्यक्रमहरु (प्राविधिक तालिम, क्षमता विकास, नेतृत्व विकासको तालिम, भ्रमण) छन/छैनन र सो अनुसारको बजेट विनियोजन गरिएको छ/छैन			महिला तथा लक्षित समूहका पदाधिकारीहरुको क्षमता अभिवृद्धिका लागि निर्दिष्ट कार्यक्रमहरु रहेका र सो अनुसारको बजेट विनियोजन हुने गरेको	महिला तथा लक्षित समूहका पदाधिकारीहरुको क्षमता अभिवृद्धिका लागि निर्दिष्ट कार्यक्रमहरु भए पनि सो अनुसारको बजेट विनियोजन हुने नगरेको	महिला तथा लक्षित समूहका पदाधिकारीहरुको क्षमता अभिवृद्धिका लागि निर्दिष्ट कार्यक्रमहरु र सो अनुसारको बजेट विनियोजन हुने नगरेको	सबै लक्षित वर्ग समेटिएको छैन

४५					के स्थानीय सरकारमा लैङ्किक समानता तथा सामाजिक समावेशी सम्बन्धी तालिम दिन तथा कार्यक्रमलाई कार्यान्वयन गर्न सक्ने यथेष्ट मानवीय श्रोत छन् र विषयगत तालिमप्राप्त जनशक्ति संख्या			स्थानीय सरकारमा लैङ्किक समानता तथा सामाजिक समावेशी सम्बन्धी तालिम दिन तथा कार्यक्रमलाई कार्यान्वयन गर्न सक्ने यथेष्ट मानवीय श्रोत रहेको	स्थानीय सरकारमा लैङ्किक समानता तथा सामाजिक समावेशी सम्बन्धी तालिम दिन तथा कार्यक्रमलाई कार्यान्वयन गर्न सक्ने केही मानवीय श्रोत रहेको	स्थानीय सरकारमा लैङ्किक समानता तथा सामाजिक समावेशी सम्बन्धी तालिम दिन तथा कार्यक्रमलाई कार्यान्वयन गर्न सक्ने मानवीय श्रोत नरहेको	मानवस्रोत छ तर पर्याप्त छैन।
४६					के स्थानीय सरकारमा मानव संसाधन विकास केन्द्र वा शाखा वा इकाइको व्यवस्था छ			स्थानीय सरकारमा मानव संसाधन विकास केन्द्र वा शाखा वा इकाइको व्यवस्था रहेको	स्थानीय सरकारमा मानव संसाधन विकास केन्द्र वा शाखा वा इकाइको व्यवस्था भएपनि जनशक्ति नखटाइएको	स्थानीय सरकारमा मानव संसाधन विकास केन्द्र वा शाखा वा इकाइ र सो सम्बन्धी जनशक्ति नरहेको	मानव संशाधन विकास इकाइ वा शाखा छैन

तालिका १: लैङ्गिक समानता र सामाजिक समावेशीकरणको मूल्याङ्कन सूचक र मापनका अवस्थाहरु

नोटः मूल्याङ्कन गर्दा राम्रो अवस्थालाई १ अंक, मध्यम अवस्थलाई ०.५ अंक र अति कमजोर अवस्थालाई ० अंक दिनुपर्नेछ। तल दिएको तालिकामा प्रत्येक सूचकमा गरिने सूचकमा यी छ राखिएको आधार प्रमाणीकरणको सो को अवस्था र अवस्था पाउने अंक '०', '०.५' र '१' मूल्याङ्क सामूहिक मूल्याङ्कन हो। समूहमा पहिला सूचकमा छलफल गरी सो को अवस्था बारे सहमतिमा अंक प्रदान गर्नुपर्ने छ।

सि. नं	मूल विषय	सहायक विषय	अङ्क	सूचक नं	सूचक	सूचकको अङ्क	प्राप्ताङ्क	१ अंक आउने अवस्था	०.५ अंक आउने अवस्था	० अंक आउने अवस्था	प्रमाणिकरण को आधार
४७					महिला र वञ्चितिकरणमा परेको समुदाय लक्षित लोकसेवा आयोग पूर्व तयारी			महिला र वञ्चितिकरणमा परेको समुदाय लक्षित लोकसेवा आयोग पूर्व तयारी	महिला र वञ्चितिकरणमा परेको समुदाय लक्षित लोकसेवा आयोग पूर्व तयारी	महिला र वञ्चितिकरणमा परेको समुदाय लक्षित लोकसेवा आयोग पूर्व तयारी कक्षा हुने	लोकसेवा आयोगको तयारी कक्षा सञ्चालन गरेको प्रतिवेदन नभएको।

					कक्षा सञ्चालन कार्यक्रम रहे नरहेको र कार्यान्वयन भए नभएको। (संचालित तालिम कार्यक्रम संख्या र उपस्थिति)			कक्षा सञ्चालन हुने गरेको	कक्षा सञ्चालन हुने गरेपनि सबैले अवसर नपाएको	नगरेको र कार्यक्रममा समेत नरहेको	
४८					महिला विकासका लागि भएका बेइजिङ घोषणा पत्रका बाह्रवटा प्रतिवद्दताहरुका बारेमा स्थानीयसरकारका पदाधिकारीहरु वा कर्मचारीहरुलाई जानकारी छ र सोको लागि अभिमुखीकरण गरिएको छ (कार्यक्रम संख्या र उपस्थिति)			महिला विकासका लागि भएका बेइजिङ घोषणा पत्रका बाह्रवटा प्रतिवद्दताहरुका बारेमा स्थानीयसरकारका पदाधिकारीहरु वा कर्मचारीहरुलाई जानकारी दिन अभिमुखीकरण गरिएको	महिला विकासका लागि भएका बेइजिङ घोषणा पत्रका बाह्रवटा प्रतिवद्दताहरुका बारेमा स्थानीयसरकारका पदाधिकारीहरु वा कर्मचारीहरुलाई जानकारी दिने कार्यक्रम रहेपनि सञ्चालन नभएको	महिला विकासका लागि भएका बेइजिङ घोषणा पत्रका बाह्रवटा प्रतिवद्दताहरुका बारेमा स्थानीयसरकारका पदाधिकारीहरु वा कर्मचारीहरुलाई जानकारी नभएको र यस्तो जानकारी दिने कुनै कार्यक्रम नरहेको	घोषणा पत्रको बारेमा अनुशिक्षण भएको छैन।
४९					महिला विरुद्ध सबै खाले हिंसा निर्मूल गर्ने कार्यक्रमहरु र सो अनुसारको बजेट विनियोजन गरी कार्यक्रम समयैमा सम्पन्न गरेको			महिला विरुद्ध सबै खाले हिंसा निर्मूल गर्ने कार्यक्रमहरु र सो अनुसारको बजेट विनियोजन गरी कार्यक्रम समयैमा सम्पन्न हुने गरेको	महिला विरुद्ध सबै खाले हिंसा निर्मूल गर्ने कार्यक्रमहरु र सो अनुसारको बजेट विनियोजन तथा कार्यक्रम सञ्चालन नभएको	महिला विरुद्ध सबै खाले हिंसा निर्मूल गर्ने कार्यक्रमहरु नरहेको सो यसका लागि बजेट समेत विनियोजन हुने नगरेको	वडा तथा पालिका तहमा लैङ्गिक हिंसा विरुद्ध अभियान संचालन छ।

					छ(कार्यक्रम संख्या र उपस्थिति)						
५०					लैङ्गिक हिंसा रहित गाउँपालिका घोषणा गरेको छ(घोषणा गरेको मिति) र महिला हिंसाविरुद्ध शून्य सहिष्णुता अपनाएको छ र घटेका घटना संख्या र लिइएका निर्णय			लैङ्गिक हिंसा रहित गाउँपालिका घोषणा भएको र महिला हिंसाविरुद्ध शून्य सहिष्णुता अपनाएको	लैङ्गिक हिंसा रहित गाउँपालिका घोषणा भएपनि महिला हिंसाका घटना उल्लेख्य रुपमा नघटेको	लैङ्गिक हिंसा रहित गाउँपालिका घोषणा पनि नभएको र महिला हिंसाका घटना उल्लेख्य संख्यामा रहेको	शून्य सहनशिलता अपनाउने भनिए पनि गाउँपालिका घोषणा छैन
५१					स्थानीय सरकारले महिला विरुद्धसबै खाले हिंसा निर्मूल गर्ने कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने गरेको छ (कार्यक्रम संख्या र उपस्थिति तथा निर्णय पुस्तिका)			स्थानीय सरकारले महिला विरुद्धसबै खाले हिंसा निर्मूल गर्ने कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने गरेको	स्थानीय सरकारले महिला विरुद्धसबै खाले हिंसा निर्मूल गर्ने कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने गरे पनि प्रभावकारी नभएको	स्थानीय सरकारले महिला विरुद्धसबै खाले हिंसा निर्मूल गर्ने कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने नगरेको	कार्यक्रम तथा अभियान छन र पूर्ण बजेट र कार्यक्रम छ।
५२					के स्थानीय सरकारले समाजमा रहेका विभिन्न कुसंस्कार जस्तै जातीगत छुवाछुत, छाउपडी, बालबिवाह, बहु बिवाह, दाइजो आदि जस्ता सामाजिक कुरिति हटाउन कार्यक्रमहरु संचालन			स्थानीय सरकारले समाजमा रहेका विभिन्न कुसंस्कार जस्तै जातीगत छुवाछुत, छाउपडी, बालबिवाह, बहु बिवाह, दाइजो आदि जस्ता सामाजिक कुरिति हटाउन	स्थानीय सरकारले समाजमा रहेका विभिन्न कुसंस्कार जस्तै जातीगत छुवाछुत, छाउपडी, बालबिवाह, बहु बिवाह, दाइजो आदि मध्ये केही मात्र सामाजिक कुरिति	स्थानीय सरकारले समाजमा रहेका विभिन्न कुसंस्कार जस्तै जातीगत छुवाछुत, छाउपडी, बालबिवाह, बहु बिवाह, दाइजो आदि जस्ता सामाजिक कुरिति हटाउन	बाल बिवाह, दाईजो विरुद्धको कार्यक्रम संचालन भएको।

					गर्ने गरेको (कार्यक्रम संख्या र उपस्थिति)			कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने गरेको	हटाउन कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने गरेको	कार्यक्रमहरु संचालन हाल सम्म नगरेको	

तलिका १: लैङ्गिक समानता र सामाजिक समावेशीकरणको मूल्याङ्कन सूचक र मापनका अवस्थाहरु

नोटः मूल्याङ्कन गर्दा राम्रो अवस्थालाई १ अंक, मध्यम अवस्थलाई ०.५ अंक र अति कमजोर अवस्थालाई ० अंक दिनुपर्नेछ। तल दिएको तालिकामा प्रत्येक सूचकमा गरिने सूचकमा यी छ राखिएको आधार प्रमाणीकरणको सो को अवस्था र अवस्था पाउने अंक '०', '०.५' र '१' मूल्याङ्क सामूहिक मूल्याङ्कन हो। समूहमा पहिला सूचकमा छलफल गरी सो को अवस्था बारे सहमतिमा अंक प्रदान गर्नुपर्ने छ।

सि. नं	मूल विषय	सहायक विषय	अङ्क	सूचक नं	सूचक	सूचकको अङ्क	प्राप्ताङ्क	१ अंक आउने अवस्था	०.५ अंक आउने अवस्था	० अंक आउने अवस्था	प्रमाणिकरण को आधार
५३					स्थानीय तहका महिला तथा समावेशी समूहबाट निर्वाचित भएका समेत जनप्रतिनिधिहरु र पालिकामा कार्यरत कर्मचारीलाई नेपालको संविधान, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, अन्तर सरकार वित्त व्यवस्थापन ऐन, कर्मचारी समायोजन ऐन, मुलुकी संहिताहरु, विषयगत कानूनहरु, पालिकाले जारी गरेका कानूनहरु र अन्य प्रचलित महत्वपूर्ण कानूनहरुको बारेमा अभिमुखीकरण गर्ने गरे/नगरेको			स्थानीय तहका महिला तथा समावेशी समूहबाट निर्वाचित भएका समेत जनप्रतिनिधिहरु र पालिकामा कार्यरत कर्मचारीलाई नेपालको संविधान, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, अन्तर सरकार वित्त व्यवस्थापन ऐन, कर्मचारी समायोजन ऐन, मुलुकी संहिताहरु, विषयगत कानूनहरु, पालिकाले जारी गरेका कानूनहरु र अन्य प्रचलित महत्वपूर्ण कानूनहरुको बारेमा अभिमुखीकरण गर्ने गरिएको	स्थानीय तहका महिला तथा समावेशी समूहबाट निर्वाचित भएका समेत जनप्रतिनिधिहरु तथा पालिकामा कार्यरत कर्मचारीलाई नेपालको संविधान, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, अन्तर सरकार वित्त व्यवस्थापन ऐन, कर्मचारी समायोजन ऐन, मुलुकी संहिताहरु, विषयगत कानूनहरु, पालिकाले जारी गरेका कानूनहरु र अन्य प्रचलित महत्वपूर्ण कानूनहरुको बारेमा अभिमुखीकरण गरिएको	स्थानीय तहका महिला तथा समावेशी समूहबाट निर्वाचित भएका समेत जनप्रतिनिधिहरु र पालिकामा कार्यरत कर्मचारीलाई नेपालको संविधान, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, अन्तर सरकार वित्त व्यवस्थापन ऐन, कर्मचारी समायोजन ऐन, मुलुकी संहिताहरु, विषयगत कानूनहरु, पालिकाले जारी गरेका कानूनहरु र अन्य प्रचलित महत्वपूर्ण कानूनहरुको बारेमा अभिमुखीकरण नगरिएको	स्थानीय कानून बनाउदा विषयगत शाखालाई जानकारी र अभिमुखीकरण गराउने तर सबै शाखालाई जानकारी नहुने ।
५४					स्थानीय तहका कार्यपालिका सदस्यहरु, सभाका			स्थानीय तहका कार्यपालिका सदस्यहरु, सभाका	स्थानीय तहका कार्यपालिका सदस्यहरु, सभाका	स्थानीय तहका कार्यपालिका सदस्यहरु, सभाका	सबै शाखा कर्मचारी लाई

					सदस्यहरु र पालिकाका प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत लगायत सबै शाखा प्रमुखहरुलाई कानूनको मस्यौदा तर्जुमा सम्बन्धी प्रकृया र समाधान गर्नु पर्ने मूल समस्या तथा सवाल लगायत मुख्य विषयवस्तुका सम्बन्धमा समय समयमा अभिमुखीकरण गर्ने गरे नगरेको			सदस्यहरु र पालिकाका प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत लगायत सबै शाखा प्रमुखहरुलाई कानूनको मस्यौदा तर्जुमा सम्बन्धी प्रकृया र समाधान गर्नु पर्ने मूल समस्या तथा सवाल लगायत मुख्य विषयवस्तुका सम्बन्धमा समय समयमा अभिमुखीकरण गर्ने गरेको	सदस्यहरु र पालिकाका प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत लगायत सबै शाखा प्रमुखहरुलाई कानूनको मस्यौदा तर्जुमा सम्बन्धी प्रकृया र समाधान गर्नु पर्ने मूल समस्या तथा सवाल लगायत मुख्य विषयवस्तुका सम्बन्धमा अभिमुखीकरण गरिएको	सदस्यहरु र पालिकाका प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत लगायत सबै शाखा प्रमुखहरुलाई कानूनको मस्यौदा तर्जुमा सम्बन्धी प्रकृया र समाधान गर्नु पर्ने मूल समस्या तथा सवाल लगायत मुख्य विषयवस्तुका सम्बन्धमा कुनैपनि अभिमुखीकरण नभएको	अभिमुखीकरण गरिएको छैन
५५					के महिलाहरुको लागि कानूनी शिक्षा सम्बन्धी कार्यक्रमहरु संचालित भएका छन जस्तै कानूनी हक अधिकार, एकल महिला र चेलीबेटी बेचविखन विरुद्ध कार्यक्रम, छाउपडी प्रथा विरुद्ध कार्यक्रम, योनहिंसा विरुद्धका कार्यक्रम आदिबारे अनुशिक्षण			महिलाहरुको लागि कानूनी शिक्षा सम्बन्धी कानूनी हक अधिकार, एकल महिला र चेलीबेटी बेचविखन विरुद्ध कार्यक्रम, छाउपडी प्रथा विरुद्ध कार्यक्रम, योनहिंसा विरुद्धका कार्यक्रम आदिबारे नियमित रुपमा अनुशिक्षण हुने गरेको	महिलाहरुको लागि कानूनी शिक्षा सम्बन्धी कानूनी हक अधिकार, एकल महिला र चेलीबेटी बेचविखन विरुद्ध कार्यक्रम, छाउपडी प्रथा विरुद्ध कार्यक्रम, योनहिंसा विरुद्धका केही विषयमा अभिमुखीकरण हुने गरेको	महिलाहरुको लागि कानूनी शिक्षा सम्बन्धी कानूनी हक अधिकार, एकल महिला र चेलीबेटी बेचविखन विरुद्ध कार्यक्रम, छाउपडी प्रथा विरुद्ध कार्यक्रम, योनहिंसा विरुद्धका कार्यक्रम आदिबारे	अनौपचारिक शिक्षा कार्यक्रम भएको।

										अनुशिक्षण हुने नभएको	

तालिका १: लैङ्गिक समानता र सामाजिक समावेशीकरणको मूल्याङ्कन सूचक र मापनका अवस्थाहरु

नोटः मूल्याङ्कन गर्दा राम्रो अवस्थालाई १ अंक, मध्यम अवस्थलाई ०.५ अंक र अति कमजोर अवस्थालाई ० अंक दिनुपर्नेछ। तल दिएको तालिकामा प्रत्येक सूचकमा गरिने सूचकमा यी छ राखिएको आधार प्रमाणीकरणको सो को अवस्था र अवस्था पाउने अंक ‘०’, ’०.५’ र ’१’ मूल्याङ्क सामूहिक मूल्याङ्कन हो। समूहमा पहिला सूचकमा छलफल गरी सो को अवस्था बारे सहमतिमा अंक प्रदान गर्नुपर्ने छ।

सि. नं	मूल विषय	सहायक विषय	अङ्क	सूचक नं	सूचक	सूचकको अङ्क	प्राप्ताङ्क	१ अंक आउने अवस्था	०.५ अंक आउने अवस्था	० अंक आउने अवस्था	प्रमाणिकरण को आधार
५६					महिलाहरुको लागि संचालित कानूनी शिक्षा सम्बन्धी कार्यक्रमहरु संचालनबाट के उनीहरु लाभान्वित भएका छन जस्तै कानूनी हक अधिकार, एकल महिला र चेलीबेटी बेचविखन विरुद्ध कार्यक्रम, छाउपडी प्रथा विरुद्ध कार्यक्रम, योनहिंसा विरुद्धका कार्यक्रम आदिबारे अनुशिक्षण र यसको असर			महिलाहरुको लागि संचालित कानूनी शिक्षा सम्बन्धी कार्यक्रमहरु संचालनबाट कानूनी हक अधिकार, एकल महिला र चेलीबेटी बेचविखन विरुद्ध कार्यक्रम, छाउपडी प्रथा विरुद्ध कार्यक्रम, योनहिंसा विरुद्ध महिलाहरु सशक्तिकरण भएको	महिलाहरुको लागि संचालित कानूनी शिक्षा सम्बन्धी कार्यक्रमहरु संचालनबाट कानूनी हक अधिकार, एकल महिला र चेलीबेटी बेचविखन विरुद्ध कार्यक्रम, छाउपडी प्रथा विरुद्ध कार्यक्रम, योनहिंसा विरुद्धका विषयहरु मध्ये केहीमा महिलाहरुको सशक्तिकरण भएको	महिलाहरुको लागि संचालित कानूनी शिक्षा सम्बन्धी कार्यक्रमहरु संचालनबाट कानूनी हक अधिकार, एकल महिला र चेलीबेटी बेचविखन विरुद्ध कार्यक्रम, छाउपडी प्रथा विरुद्ध कार्यक्रम, योनहिंसा विरुद्धका कार्यक्रमहरुमा महिलाहरु सशक्त नभएको	वार्षिक रुपमा महिला अधिकार सम्बन्धी कार्यक्रम संचालन भएको।

५७					स्थानीय सरकारले विपद व्यवस्थापन सम्बन्धी मापदण्ड, रणनीति, कार्यनीति सहितको कार्यविधि स्वीकृत गर्दा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायसँग परामर्श गरे । नगरेको र यस्ता दस्तावेजमा सिमान्तकृत वर्ग र समुदायलाई लक्षित गरी विशेष राहत र महिला पुरुषलाई अलग अलग संरक्षणको प्रावधान रहे नरहेको			स्थानीय सरकारले विपद व्यवस्थापन सम्बन्धी मापदण्ड, रणनीति, कार्यनीति सहितको कार्यविधि स्वीकृत गर्दा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायसँग परामर्श लिन गरेको र यस्ता दस्तावेजमा सिमान्तकृत वर्ग र समुदायलाई लक्षित गरी विशेष राहत र महिला पुरुषलाई अलग अलग संरक्षणको प्रावधान नरहेको	स्थानीय सरकारले विपद व्यवस्थापन सम्बन्धी मापदण्ड, रणनीति, कार्यनीति सहितको कार्यविधि स्वीकृत गर्दा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायसँग परामर्श गरे । नगरेको र यस्ता दस्तावेजमा सिमान्तकृत वर्ग र समुदायलाई लक्षित गरी विशेष राहत र महिला पुरुषलाई अलग अलग संरक्षणको प्रावधान रहे	स्थानीय सरकारले विपद व्यवस्थापन सम्बन्धी मापदण्ड, रणनीति, कार्यनीति सहितको कार्यविधि स्वीकृत गर्दा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायसँग परामर्श लिने नगरेको र यस्ता दस्तावेजमा सिमान्तकृत वर्ग र समुदायलाई लक्षित गरीएको विशेष राहतको प्रावधान समेत नरहेको	विपद व्यवस्थापन कार्यविधि छ ।
५८					स्थानीयस्तरको विपद सम्बन्धी तथ्याङ्क सङ्कलन, नक्साङ्कन तथा व्यवस्थापन गर्दा लाभान्वित समूहमा महिला			स्थानीयस्तरको विपद सम्बन्धी तथ्याङ्क सङ्कलन, नक्साङ्कन तथा व्यवस्थापन गर्दा लाभान्वित समूहमा महिला	स्थानीयस्तरको विपद सम्बन्धी तथ्याङ्क सङ्कलन, नक्साङ्कन तथा व्यवस्थापन गर्दा लाभान्वित समूहमा महिला	स्थानीयस्तरको विपद सम्बन्धी तथ्याङ्क सङ्कलन, नक्साङ्कन तथा व्यवस्थापन गर्दा लाभान्वित समूहमा महिला	राहत वितरण छ ।

					तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदाय समेतको खण्डीकृत तथ्याङ्क राखी आपतकालीन कार्य सञ्चालन तथा राहत वितरण गर्ने गरे नगरेको			तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदाय समेतको खण्डीकृत तथ्याङ्क राखी आपतकालीन कार्य सञ्चालन तथा राहत वितरण गर्ने गरेको	तथा कहीं वञ्चितिकरणमा परेको समुदाय समेतको खण्डीकृत तथ्याङ्क राखी आपतकालीन कार्य सञ्चालन तथा राहत वितरण गर्ने गरेको	तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदाय समेतको खण्डीकृत तथ्याङ्क नराखी आपतकालीन कार्य सञ्चालन तथा राहत वितरण गर्ने गरेको	
तालिका १: लैङ्गिक समानता र सामाजिक समावेशीकरणको मूल्याङ्कन सूचक र मापनका अवस्थाहरु											
नोटः मूल्याङ्कन गर्दा राम्रो अवस्थालाई १ अंक, मध्यम अवस्थलाई ०.५ अंक र अति कमजोर अवस्थालाई ० अंक दिनुपर्नेछ। तल दिएको तालिकामा प्रत्येक सूचकमा गरिने सूचकमा यी छ राखिएको आधार प्रमाणीकरणको सो को अवस्था र अवस्था पाउने अंक '०', '०.५' र '१' मूल्याङ्क सामूहिक मूल्याङ्कन हो। समूहमा पहिला सूचकमा छलफल गरी सो को अवस्था बारे सहमतिमा अंक प्रदान गर्नुपर्ने छ।											
सि. नं	मूल विषय	सहायक विषय	अङ्क	सूचक नं	सूचक	सूचक को अङ्क	प्राप्ताङ्क	१ अंक आउने अवस्था	०.५ अंक आउने अवस्था	० अंक आउने अवस्था	प्रमाणिकरण को आधार
५९					समुदायमा आधारित विपद व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यगर्दा लाभान्वित समूहमा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदाय समेतको सहभागिता उनीहरुलाई			समुदायमा आधारित विपद व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यगर्दा लाभान्वित समूहमा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदाय समेतको सहभागिता उनीहरुलाई	समुदायमा आधारित विपद व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यगर्दा लाभान्वित समूहमा महिला तथा केही वञ्चितिकरणमा परेको समुदाय समेतको सहभागिता उनीहरुलाई	समुदायमा आधारित विपद व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यगर्दा लाभान्वित समूहमा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायको सहभागिता विना उनिहरुलाई विशेष प्राथमिकता नदिइ	राहत वितरण गर्दा लक्षित वर्गलाई प्राथमिकतामा राख्ने गरेको।

					पहिलो प्राथमिकतामा राखी सञ्चालन गर्ने गरे नगरेको			पहिलो प्राथमिकतामा राखी सञ्चालन गर्ने गरेको	प्राथमिकतामा राखी सञ्चालन गर्ने गरेको	सञ्चालन गर्ने गरेको	
६०					विपद व्यवस्थापन कोषको स्थापना तथा सञ्चालन र स्रोत परिचालन गर्दा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदाय समेतको सहभागितामा निर्णय गर्ने गरे नगरेको			विपद व्यवस्थापन कोषको स्थापना तथा सञ्चालन र स्रोत परिचालन गर्दा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदाय समेतको सहभागितामा निर्णय गर्ने गरेको	विपद व्यवस्थापन कोषको स्थापना तथा सञ्चालन र स्रोत परिचालन गर्दा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदाय मध्ये सिमितको सहभागितामा निर्णय गर्ने गरेको	विपद व्यवस्थापन कोषको स्थापना तथा सञ्चालन र स्रोत परिचालन गर्दा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदाय समेतको सहभागिता विना नै निर्णय गर्ने गरेको	विपद व्यवस्थापन कोष भएको।
६१					स्थानीय तहका भवन, भौतिक पूर्वाधार तथा अन्य संरचना निर्माणको लागि ड्रइङ, डिजाइन, लगत अनुमान तयार गर्दा संरचना निर्माण भएपछि महिला, बालबालिका, अपाङ्गता भएका व्यक्तिले निर्वाध प्रयोग गर्न सकिने			स्थानीय तहका भवन, भौतिक पूर्वाधार तथा अन्य संरचना निर्माणको लागि ड्रइङ, डिजाइन, लगत अनुमान तयार गर्दा महिला, बालबालिका, अपाङ्गता भएका व्यक्तिले निर्वाध प्रयोग गर्न सकिने गरी लैङ्गिक,	स्थानीय तहका भवन, भौतिक पूर्वाधार तथा अन्य संरचना निर्माणको लागि ड्रइङ, डिजाइन, लगत अनुमान तयार गर्दा महिला, बालबालिका, अपाङ्गता भएका व्यक्तिले निर्वाध प्रयोग गर्न सकिने गरी भए पनि	स्थानीय तहका भवन, भौतिक पूर्वाधार तथा अन्य संरचना निर्माणको लागि ड्रइङ, डिजाइन, लगत अनुमान तयार गर्दा महिला, बालबालिका, अपाङ्गता भएका व्यक्तिले निर्वाध प्रयोग गर्न सकिने गरी लैङ्गिक,	गाउँपालिकाको लैससासमैत्री भवन भएको।

					गरी लैङ्गिक, बाल र अपाङ्ग मैत्री र संवेदनशील संरचनाको प्रावधान सहित हुने गरे नगरेको			बाल र अपाङ्ग मैत्री र संवेदनशील संरचना निर्माण हुनेगरी स्वीकृत हुने गरेको	लैङ्गिक, बाल र अपाङ्ग मैत्री र संवेदनशील संरचना निर्माण हुनेगरी स्वीकृत नहुने गरेको	बाल र अपाङ्ग मैत्री र संवेदनशील संरचना निर्माण हुनेगरी स्वीकृत नहुने गरेको	
६२					स्थानीय तहका भवन, भौतिक पूर्वाधार तथा अन्य संरचनाहरु , शिक्षा, स्वास्थ्य र अन्य सामाजिक पूर्वाधार सम्बन्धी भवन र अन्य संरचनाहरु निर्माण गर्दा महिला, बालबालिका, अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा बालमैत्रीयुक्त दृष्टिकोणबाट समेत उपयुक्त हुने गरी निर्माण गरिएको छ/छैन			स्थानीय तहका भवन, भौतिक पूर्वाधार तथा अन्य संरचनाहरु , शिक्षा, स्वास्थ्य र अन्य सामाजिक पूर्वाधार सम्बन्धी भवन र अन्य संरचनाहरु निर्माण गर्दा महिला, बालबालिका, अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा बालमैत्रीयुक्त दृष्टिकोणबाट समेत उपयुक्त हुने गरी निर्माण गरेको	स्थानीय तहका भवन, भौतिक पूर्वाधार तथा अन्य संरचनाहरु , शिक्षा, स्वास्थ्य र अन्य सामाजिक पूर्वाधार सम्बन्धी भवन र अन्य संरचनाहरु मध्ये केहीको मात्र निर्माण गर्दा महिला, बालबालिका, अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा बालमैत्रीयुक्त दृष्टिकोणबाट समेत उपयुक्त हुने गरी निर्माण गरिएको	स्थानीय तहका भवन, भौतिक पूर्वाधार तथा अन्य संरचनाहरु , शिक्षा, स्वास्थ्य र अन्य सामाजिक पूर्वाधार सम्बन्धी भवन र अन्य संरचनाहरु निर्माण गर्दा महिला, बालबालिका, अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा बालमैत्रीयुक्त दृष्टिकोणबाट समेत उपयुक्त हुने गरी निर्माण हुने नगरेको	विद्यालयमा व्यवस्था भएको।

तालिका १: लैङ्गिक समानता र सामाजिक समावेशीकरणको मूल्याङ्कन सूचक र मापनका अवस्थाहरु

नोटः मूल्याङ्कन गर्दा राम्रो अवस्थालाई १ अंक, मध्यम अवस्थलाई ०.५ अंक र अति कमजोर अवस्थालाई ० अंक दिनुपर्नेछ । तल दिएको तालिकामा प्रत्येक सूचकमा गरिने सूचकमा यी छ राखिएको आधार प्रमाणीकरणको सो को अवस्था र अवस्था पाउने अंक '०', '०.५' र '१' मूल्याङ्क सामूहिक मूल्याङ्कन हो । समूहमा पहिला सूचकमा छलफल गरी सो को अवस्था बारे सहमतिमा अंक प्रदान गर्नुपर्ने छ ।											
सि. नं	मूल विषय	सहायक विषय	अङ्क	सूचक नं	सूचक	सूचक को अङ्क	प्राप्ताङ्क	१ अंक आउने अवस्था	०.५ अंक आउने अवस्था	० अंक आउने अवस्था	प्रमाणिकरण को आधार
६३					स्थानीय तहले १५०० वर्गफिट भन्दा बढी प्लीन्थ क्षेत्रफल भएका निजी तथा सार्वजनिक भवन तथा संरचना निर्माण सम्बन्धी नक्सा स्वीकृत गर्दा महिला, अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा बालमैत्रीयुक्त दृष्टिकोणबाट समेत उपयुक्त हुने गरी संरचना तयार गर्न निर्देशन दिने गरिएको छ/छैन			स्थानीय तहले १५०० वर्गफिट भन्दा बढी प्लीन्थ क्षेत्रफल भएका निजी तथा सार्वजनिक भवन तथा संरचना निर्माण सम्बन्धी नक्सा स्वीकृत गर्दा महिला, अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा बालमैत्रीयुक्त दृष्टिकोणबाट समेत उपयुक्त हुने गरी संरचना तयार गर्न निर्देशन दिने गरेको	स्थानीय तहले १५०० वर्गफिट भन्दा बढी प्लीन्थ क्षेत्रफल भएका निजी तथा सार्वजनिक भवन तथा संरचना निर्माण सम्बन्धी नक्सा स्वीकृत गर्दा महिला, अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा बालमैत्रीयुक्त दृष्टिकोणबाट समेत उपयुक्त हुने गरी संरचना तयार गर्नुपर्ने नीति बनाएको तर कार्यान्वयन नभएको	स्थानीय तहले १५०० वर्गफिट भन्दा बढी प्लीन्थ क्षेत्रफल भएका निजी तथा सार्वजनिक भवन तथा संरचना निर्माण सम्बन्धी नक्सा स्वीकृत गर्दा महिला, अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा बालमैत्रीयुक्त दृष्टिकोणबाट समेत उपयुक्त हुने गरी संरचना तयार गर्न निर्देशन दिने कुनै नीति नै नभएको र हालसम्म यस विषयमा नसोचिएको	सार्वजनिक भवन निर्माण सम्बन्धी नक्सा पासको र व्यवस्था भएको ।

६४					स्थानीय तहले महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायलाई लक्षित गरि परम्परागत तथा आधुनिक उर्जा(जल विद्युत, विभिन्न वैकल्पिक उर्जा स्रोतबाट प्राप्त हुने उर्जा, सुधारिएको चुलो आदि) को प्रयोग गर्न सकरात्मा वातावरण र प्रोत्साहन गर्ने आयोजनाहरु रहे/नरहेको			स्थानीय तहले महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायलाई लक्षित गरि परम्परागत तथा आधुनिक उर्जा(जल विद्युत, विभिन्न वैकल्पिक उर्जा स्रोतबाट प्राप्त हुने उर्जा, सुधारिएको चुलो आदि) को प्रयोग गर्न सकरात्मा वातावरण र प्रोत्साहन गर्ने आयोजनाहरु रहेको	स्थानीय तहले महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायलाई लक्षित गरि परम्परागत तथा आधुनिक उर्जा(जल विद्युत, विभिन्न वैकल्पिक उर्जा स्रोतबाट प्राप्त हुने उर्जा, सुधारिएको चुलो आदि) को प्रयोग गर्न सकरात्मा वातावरण र प्रोत्साहन गर्ने आयोजनाहरु नरहेको	स्थानीय तहले महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायलाई लक्षित गरि परम्परागत तथा आधुनिक उर्जा(जल विद्युत, विभिन्न वैकल्पिक उर्जा स्रोतबाट प्राप्त हुने उर्जा, सुधारिएको चुलो आदि) को प्रयोग गर्न सकरात्मा वातावरण र प्रोत्साहन गर्ने आयोजनाहरु समेत नरहेको	लक्षित समूहको विकास तथा उत्थान सम्बन्धी वार्षिक नीति बनाई कार्यान्वयन भएको।
६५					गर्भवती महिलालाई जोखिमयुक्त, खतरायुक्त काममा नलगाउने गरी बार्षिक नीति र कार्यक्रममा प्रजनन् स्वास्थ्य सम्बन्धी नीति र कार्यक्रम समावेश भए/नभएको			गर्भवती महिलालाई जोखिमयुक्त, खतरायुक्त काममा नलगाउने गरी बार्षिक नीति र कार्यक्रममा प्रजनन् स्वास्थ्य सम्बन्धी नीति र कार्यक्रम समावेश गरी सो नीति कार्यान्वयन गरिएको	गर्भवती महिलालाई जोखिमयुक्त, खतरायुक्त काममा नलगाउने गरी बार्षिक नीति र कार्यक्रममा प्रजनन् स्वास्थ्य सम्बन्धी नीति र कार्यक्रम समावेश	गर्भवती महिलालाई जोखिमयुक्त, खतरायुक्त काममा नलगाउने गरी बार्षिक नीति र कार्यक्रममा प्रजनन् स्वास्थ्य सम्बन्धी नीति र	संघीय नीति अनुरुप कार्यान्वयन भएको स्थानीय छुट्टै नीति नभएको।

									भएको तर कार्यान्वयन नभएको	कार्यक्रम केही पनि नभएको	
६६					स्थानीय तहको कार्यालय, अस्पताल वा स्वास्थ्य चौकी र सम्भव भएका सार्वजनिक स्थलहरुमा बच्चालाई स्तनपानका निमित्त अलग्गै कक्ष र समयको व्यवस्था र सो को व्यवस्थापन गरिएको छ/छैन			स्थानीय तहको कार्यालय, अस्पताल वा स्वास्थ्य चौकी र सम्भव भएका सार्वजनिक स्थलहरुमा बच्चालाई स्तनपानका निमित्त अलग्गै कक्ष र समयको व्यवस्था र सो को व्यवस्थापन गरिएको	स्थानीय तहको कार्यालय, अस्पताल वा स्वास्थ्य चौकी र सम्भव भएका सार्वजनिक स्थलहरुमा बच्चालाई स्तनपानका निमित्त अलग्गै कक्ष र समयको व्यवस्था र सो को व्यवस्थापन गर्ने नीति रहेको तर कार्यान्वयन नभएको	स्थानीय तहको कार्यालय, अस्पताल वा स्वास्थ्य चौकी र सम्भव भएका सार्वजनिक स्थलहरुमा बच्चालाई स्तनपानका निमित्त अलग्गै कक्ष र समयको व्यवस्था सम्बन्धि नीति तथा यसको व्यवस्थापन केहीपनि नभएको	सबै स्थानमा स्तनपान कक्ष व्यवस्था छैन र निर्णय वा नीति कार्यनीति छैन।

तालिका १: लैङ्गिक समानता र सामाजिक समावेशीकरणको मूल्याङ्कन सूचक र मापनका अवस्थाहरु

नोटः मूल्याङ्कन गर्दा राम्रो अवस्थालाई १ अंक, मध्यम अवस्थलाई ०.५ अंक र अति कमजोर अवस्थालाई ० अंक दिनुपर्नेछ। तल दिएको तालिकामा प्रत्येक सूचकमा गरिने सूचकमा यी छ राखिएको आधार प्रमाणीकरणको सो को अवस्था र अवस्था पाउने अंक '०', '०.५' र '१' मूल्याङ्क सामूहिक मूल्याङ्कन हो। समूहमा पहिला सूचकमा छलफल गरी सो को अवस्था बारे सहमतिमा अंक प्रदान गर्नुपर्ने छ।

सि. नं	मूल विषय	सहायक विषय	अङ्क	सूचक नं	सूचक	सूचकको अङ्क	प्राप्ताङ्क	१ अंक आउने अवस्था	०.५ अंक आउने अवस्था	० अंक आउने अवस्था	प्रमाणिकरणको आधार

६७					परिवार नियोजन, मातृ शिशु कल्याण, विस्तारित खोप, जनसंख्या शिक्षा र जनस्वास्थ्य सम्बन्धी कार्यक्रम लगायत महिलाहरुको स्वास्थ्य सुधार सम्बन्धी विशेष कार्यक्रमहरु संचालन गरिएका छन्			परिवार नियोजन, मातृ शिशु कल्याण, विस्तारित खोप, जनसंख्या शिक्षा र जनस्वास्थ्य सम्बन्धी कार्यक्रम लगायत महिलाहरुको स्वास्थ्य सुधार सम्बन्धी विशेष कार्यक्रमहरु संचालन गरिएका	परिवार नियोजन, मातृ शिशु कल्याण, विस्तारित खोप, जनसंख्या शिक्षा र जनस्वास्थ्य सम्बन्धी कार्यक्रम लगायत महिलाहरुको स्वास्थ्य सुधार सम्बन्धी केही विशेष कार्यक्रमहरु संचालन भएका	परिवार नियोजन, मातृ शिशु कल्याण, विस्तारित खोप, जनसंख्या शिक्षा र जनस्वास्थ्य सम्बन्धी कार्यक्रम लगायत महिलाहरुको स्वास्थ्य सुधार सम्बन्धी कुनै पनि विशेष कार्यक्रमहरु संचालि	परिवार नियोजन मातृ शिशु कार्यक्रम सबै सम्पन्न भएको ।

										त नभएका	
६८					महिला, गरिब, निमुखा र वञ्चितिकरणमा परेका व्यक्तिहरुको स्वास्थ्य बिमा गर्न सहजीकरण र सहयोगगर्ने कार्यक्रम र बजेट भए/नभएको			महिला, गरिब, निमुखा र वञ्चितिकरणमा परेका व्यक्तिहरुको स्वास्थ्य बिमा गर्न सहजीकरण र सहयोगगर्ने कार्यक्रम र बजेट कार्यान्वयनमा रहेको	महिला, गरिब, निमुखा र वञ्चितिकरणमा परेका व्यक्तिहरुको स्वास्थ्य बिमा गर्न सहजीकरण र सहयोगगर्ने कार्यक्रम भएपनि बजेट विनियोजन नभएको	महिला, गरिब, निमुखा र वञ्चितिकरणमा परेका व्यक्तिहरुको स्वास्थ्य बिमा गर्न सहजीकरण र सहयोग गर्ने कार्यक्रम र बजेट नभएको	स्वास्थ्य बीमा गरेको ।
६९					स्थानीय तहले आफ्नो पालिका भित्रका विद्यालय जाने उमेरका सबै बालबालिकालाई विद्यालयमा भर्ना			स्थानीय तहले आफ्नो पालिका भित्रका विद्यालय जाने उमेरका	स्थानीय तहले आफ्नो पालिका भित्रका विद्यालय जाने उमेरका सबै	स्थानीय तहले आफ्नो पालिका भित्रका	भर्ना अभियानका लागि निर्णय

					गराउने प्रवन्ध मिलाए/नमिलाएको			सबै बालबालिकालाई विद्यालयमा भर्ना गराउने प्रवन्ध मिलाएको	बालबालिकालाई विद्यालयमा भर्ना गराउने भए पनि पर्याप्त प्रयास नभएको	विद्यालय जाने उमेरका सबै बालबालिकालाई विद्यालयमा भर्ना गराउने प्रवन्ध नमिलाएको	गरी काम भएको ।
७०					स्थानीय तहले आफ्नो पालिका भित्रका आर्थिक अवस्था कमजोर भएका परिवारका बालिका तथा वञ्चितिकरणमा परेका समुदायका सबै बालबालिकालाई दिवा खाजा, निशुल्क पाठ्यपुस्तक र शैक्षिक सामाग्री तथा पोसाक उपलब्ध गराउन छात्रवृत्तिको व्यवस्था गरी निश्पक्ष वितरण			स्थानीय तहले आफ्नो पालिका भित्रका आर्थिक अवस्था कमजोर भएका परिवारका बालिका तथा वञ्चितिकरणमा परेका समुदायका सबै बालबालिका	स्थानीय तहले आफ्नो पालिका भित्रका आर्थिक अवस्था कमजोर भएका केही परिवारका बालिका तथा वञ्चितिकरणमा परेका समुदायका सबै बालबालिका	स्थानीय तहले आफ्नो पालिका भित्रका आर्थिक अवस्था कमजोर भएका परिवारका बालिका तथा वञ्चि	छात्रवृत्ति वितरण कार्यविधि, २०७७ बनाई लागु भएको छ, दिवा खाजा, पोशा

					हुने प्रवन्ध मिलाए/नमिलाएको			लाई दिवा खाजा, निशुल्क पाठ्यपुस्तक र शैक्षिक सामाग्री तथा पोसाक उपलब्ध गराउन छात्रवृत्तिको व्यवस्था गरी निश्पक्ष वितरण हुने प्रवन्ध मिलाएको	लाई दिवा खाजा, निशुल्क पाठ्यपुस्तक र शैक्षिक सामाग्री तथा पोसाक उपलब्ध गराउन छात्रवृत्तिको व्यवस्था गरी निश्पक्ष वितरण हुने प्रवन्ध मिलाएको	तिकरणमा परेका समुदायका कुनै बालबालिकालाई दिवा खाजा, निशुल्क पाठ्यपुस्तक र शैक्षिक सामाग्री तथा पोसाक उपलब्ध गराउन छात्रवृत्तिको व्यवस्था गरी निश्पक्ष वितरण हुने प्रवन्ध	क, शैक्षिक सामाग्री वितरण कार्यक्रम छ ।

										नमिला एको	
तालिका १: लैङ्गिक समानता र सामाजिक समावेशीकरणको मूल्याङ्कन सूचक र मापनका अवस्थाहरु											
नोटः मूल्याङ्कन गर्दा राम्रो अवस्थालाई १ अंक, मध्यम अवस्थलाई ०.५ अंक र अति कमजोर अवस्थालाई ० अंक दिनुपर्नेछ। तल दिएको तालिकामा प्रत्येक सूचकमा गरिने सूचकमा यी छ राखिएको आधार प्रमाणीकरणको सो को अवस्था र अवस्था पाउने अंक '०', '०.५' र '१' मूल्याङ्क सामूहिक मूल्याङ्कन हो। समूहमा पहिला सूचकमा छलफल गरी सो को अवस्था बारे सहमतिमा अंक प्रदान गर्नुपर्ने छ।											
सि. नं	मूल विषय	सहायक विषय	अङ्क	सूचक नं	सूचक	सूचकको अङ्क	प्राप्ताङ्क	१ अंक आउने अवस्था	०.५ अंक आउने अवस्था	० अंक आउने अवस्था	प्रमाणिकरणको आधार
७१					अशिक्षित महिलाहरुको लागि शिक्षा सम्बन्धी विशेष कार्यक्रमहरु संचालित भए/नभएको(जस्तैः अभिभावक शिक्षा, प्रौढ तथा किशोरी कक्षाहरु, साथी शिक्षा, कार्यमूलक			अशिक्षित महिलाहरु को लागि शिक्षा सम्बन्धी विशेष कार्यक्रमहरु अभिभावक शिक्षा, प्रौढ तथा किशोरी कक्षाहरु, साथी शिक्षा, कार्यमूलक प्रौढ शिक्षा, बच्चादेखि बच्चा कक्षा, आदि	अशिक्षित महिलाहरुको लागि शिक्षा सम्बन्धी विशेष कार्यक्रमहरु अभिभावक शिक्षा, प्रौढ तथा किशोरी कक्षाहरु, साथी शिक्षा, कार्यमूलक प्रौढ शिक्षा, बच्चादेखि बच्चा कक्षा, आदि संचालन गर्ने नीति भएपनि बजेट	अशिक्षित महिलाहरुको लागि शिक्षा सम्बन्धी विशेष कार्यक्रमहरु अभिभावक शिक्षा, प्रौढ तथा किशोरी कक्षाह	शिक्षा सम्बन्धी तोकिएका कार्यक्रम संचालित छन्।

						प्रौढ शिक्षा, बच्चादेखि बच्चा कक्षा, आदि) कार्यक्रम संख्या र पटक तथा सहभागी संख्या				संचालन भएका	विनियोजन नभएको	रु, साथी शिक्षा, कार्यमूलक प्रौढ शिक्षा, बच्चा देखि बच्चा कक्षा, आदि कुनैपनि संचालन नभएको	
७२						विद्यालयमा छात्र र छात्राको लागि छुट्टा छुट्टै शौचालय, किशोरी छात्राको लागि प्याड र यौन शिक्षा			विद्यालयमा छात्र र छात्राको लागि छुट्टा छुट्टै शौचालय, किशोरी छात्राको लागि प्याड र यौन शिक्षा तथा	केही विद्यालयमा छात्र र छात्राको लागि छुट्टा छुट्टै शौचालय, किशोरी छात्राको लागि प्याड र यौन शिक्षा	विद्यालयमा छात्र र छात्राको लागि छुट्टा छुट्टै शौचालय, किशो	विद्यालयमा छुट्टै शौचालय, स्यानिटरी प्याड वितरण गरेको।

					तथा सहजीकरण कार्यक्रम संचालन हुने गरे/नगरे को			सहजीकरण कार्यक्रम संचालन हुने गरेको	तथा सहजीकरण कार्यक्रम संचालन हुने गरेको	री छात्रा को लागि प्याड र यौन शिक्षा तथा सहजी करण कार्यक्र म संचाल न हुने नगरे को	
७३					गाउँपालिकामा सफा पिउने पानी, सफासँग हात धुने व्यवस्था, महिला र पुरुषका लागि अलग्गै शौचालय			गाउँपालिकामा सफा पिउने पानी, सफासँग हात धुने व्यवस्था, महिला र पुरुषका लागि अलग्गै शौचालयको व्यवस्था र	गाउँपालिकामा सफा पिउने पानी, सफासँग हात धुने व्यवस्था, महिला र पुरुषका लागि एउटै शौचालयको व्यवस्था र स्यानीटाइजरको उपयोग	गाउँपालिकामा सफा पिउने पानी, सफासँग हात धुने व्यवस्था, महिला र	पालिकाको पुरानो भवन भएकोले सबै व्यस्था पन गर्न नसकेको।

					को व्यवस्था र स्यानीटाइजरको उपयोग गर्ने प्रवन्ध भए/नभएको			स्यानीटाइजरको उपयोग गर्ने प्रवन्ध भएको	गर्ने प्रवन्ध भएको	पुरुषका लागि अलग्गै शौचालयको व्यवस्था र स्यानीटाइजरको उपयोग गर्ने प्रवन्ध नभएको	
७४					स्थानीय तहको आयोजना तथा स्थानीय महिलाहरुको सकृय सहभागितामा वडा वडामा खुला दिसामुक्त पालिका,			स्थानीय तहको आयोजना तथा स्थानीय महिलाहरुको सकृय सहभागितामा वडा वडामा खुला दिसामुक्त पालिका,	स्थानीय तहको आयोजना तथा स्थानीय महिलाहरुको सकृय सहभागितामा केही वडामा खुला दिसामुक्त पालिका, घरघरमा शौचालय,	स्थानीय तहको आयोजना तथा स्थानीय महिलाहरुको सकृय सहभागिता	खुल्ला दिसामुक्त पालिका घोषणा भएको ।

					घरघरमा शौचालय, डाँडा र गौंडामा पोखरी, टोल सफाइ अभियान जस्ता कार्यक्रम सञ्चालन हुने गरे/नगरेको			घरघरमा शौचालय, डाँडा र गौंडामा पोखरी, टोल सफाइ अभियान जस्ता कार्यक्रम सञ्चालन हुने गरेको	डाँडा र गौंडामा पोखरी, टोल सफाइ अभियान जस्ता कार्यक्रम सञ्चालन भएको	मा वडा वडामा खुला दिसामुक्त पालिका, घरघरमा शौचालय, डाँडा र गौंडामा पोखरी, टोल सफाइ अभियान जस्ता कार्यक्रम सञ्चालन हुने नगरेको	
तालिका १: लैङ्गिक समानता र सामाजिक समावेशीकरणको मूल्याङ्कन सूचक र मापनका अवस्थाहरु											

नोटः मूल्याङ्कन गर्दा राम्रो अवस्थालाई १ अंक, मध्यम अवस्थलाई ०.५ अंक र अति कमजोर अवस्थालाई ० अंक दिनुपर्नेछ । तल दिएको तालिकामा प्रत्येक सूचकमा गरिने सूचकमा यी छ राखिएको आधार प्रमाणीकरणको सो को अवस्था र अवस्था पाउने अंक '०', '०.५' र '१' मूल्याङ्क सामूहिक मूल्याङ्कन हो । समूहमा पहिला सूचकमा छलफल गरी सो को अवस्था बारे सहमतिमा अंक प्रदान गर्नुपर्ने छ ।

सि. नं	मूल विषय	सहायक विषय	अङ्क	सूचक नं	सूचक	सूचकको अङ्क	प्राप्ताङ्क	१ अंक आउने अवस्था	०.५ अंक आउने अवस्था	० अंक आउने अवस्था	प्रमाणिकरण को आधार
७५					कुहिने र नकुहिने घरायसी फोहोर छुट्याउने व्यवस्था, फोहोर संकलन तथा विसर्जन, घरघरमा भान्छाको फोहोर र पानीबाट करेसा बाली तथा गमला र फुलबारी जस्ता कार्यक्रममा महिला र पुरुषको समान सहभागिता हुनुपर्ने जस्ता चेतना अभिवृद्धि कार्यक्रम सञ्चालन हुने गरे/नगरेको			कुहिने र नकुहिने घरायसी फोहोर छुट्याउने व्यवस्था, फोहोर संकलन तथा विसर्जन, घरघरमा भान्छाको फोहोर र पानीबाट करेसा बाली तथा गमला र फुलबारी जस्ता कार्यक्रममा महिला र पुरुषको समान सहभागिता हुनुपर्ने जस्ता चेतना अभिवृद्धि कार्यक्रम सञ्चालन हुने गरेको	कुहिने र नकुहिने घरायसी फोहोर छुट्याउने व्यवस्था, फोहोर संकलन तथा विसर्जन, घरघरमा भान्छाको फोहोर र पानीबाट करेसा बाली तथा गमला र फुलबारी जस्ता कार्यक्रममा महिला र पुरुषको	कुहिने र नकुहिने घरायसी फोहोर छुट्याउने व्यवस्था, फोहोर संकलन तथा विसर्जन , घरघरमा भान्छाको फोहोर र पानीबाट करेसा बाली तथा गमला र	बजेट छ कार्यक्रम संचालित छैन ।

									समान सहभागिता हुनुपर्ने जस्ता चेतना अभिवृद्धि कार्यक्रम रहेको तर कार्यान्वयन नभएको	फुलबारी जस्ता कार्यक्रममा महिला र पुरुषको समान सहभागिता हुनुपर्ने जस्ता चेतना अभिवृद्धि कार्यक्रम सञ्चालन हुने नगरेको	
७६					महिलाहरु बढीमात्रामा संलग्न हुने कार्यमा सफापानीको सहज व्यवस्थाका लागि स्थानीय महिलाहरुको सकृय सहभागितामा आकासेपानी संकलन र भण्डारण, परम्परागत इनार र कुवाको पुनर्जीविकरण र रिचार्जिङ			महिलाहरु बढीमात्रामा संलग्न हुने कार्यमा सफापानीको सहज व्यवस्थाका लागि स्थानीय महिलाहरुको सकृय सहभागितामा आकासेपानी	महिलाहरु बढीमात्रामा संलग्न हुने कार्यमा सफापानीको सहज व्यवस्थाका लागि स्थानीय	महिलाहरु बढीमात्रामा संलग्न हुने कार्यमा सफापानीको	परम्परागत कुवालाई संरक्षण गरिएको तर रिचार्जिङ्ग

					कार्यक्रम सञ्चालन हुने गरे/नगरेको			संकलन र भण्डारण, परम्परागत इनार र कुवाको पुनर्जीविकरण र रिचार्जिङ कार्यक्रम सञ्चालन हुने गरेको	महिलाहरु को सकृय सहभागितामा आकासेपानी संकलन र भण्डारण, परम्परागत इनार र कुवाको पुनर्जीविकरण र रिचार्जिङ कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने कार्यक्रम रहेको तर कार्यान्वयन नभएको	सहज व्यवस्थाका लागि स्थानीय महिलाहरुको सकृय सहभागितामा आकासे पानी संकलन र भण्डारण, परम्परागत इनार र कुवाको पुनर्जीविकरण र रिचार्जिङ कार्यक्रम सञ्चा	कार्यक्रम नभएको ।

										लन हुने नगरेको	
७७					स्थानीय सरकारको योजना तर्जुमा गर्दा बेरोजगार तथा गरीबीको नक्साङ्कनको समेत आधार लिई महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको, समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभ हुने स्वरोजगारमूलक, आयमूलक र सीपमूलक कार्यक्रमहरु राख्ने र वार्षिक बजेटमा समावेश गरी कार्यान्वयन गरिएको छ/छैन			स्थानीय सरकारको योजना तर्जुमा गर्दा बेरोजगार तथा गरीबीको नक्साङ्कनको समेत आधार लिई महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको, समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभ हुने स्वरोजगारमूलक, आयमूलक र सीपमूलक कार्यक्रमहरु राख्ने र वार्षिक बजेटमा समावेश गरी कार्यान्वयन गरिएको	स्थानीय सरकारको योजना तर्जुमा गर्दा बेरोजगार तथा गरीबीको नक्साङ्कनको समेत आधार लिई महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको, समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभ हुने स्वरोजगारमूलक, आयमूलक र सीपमूलक केही कार्यक्रमहरु राख्ने गरिएको तर वार्षिक बजेटमा समावेश	स्थानीय सरकारको योजना तर्जुमा गर्दा बेरोजगार तथा गरीबीको नक्साङ्कनको समेत आधार लिई महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको, समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभ हुने	प्रधानमन्त्री स्वरोजगार कार्यक्रम बजेट छ, वार्षिक कार्यक्रम छ तर बेरोजगारी र गरिबीको नक्साङ्कन गरिएको छैन

									गरी कार्यान्वयन नभएको	स्वरोजगारमूलक, आयमूलक र सीपमूलक कुनै कार्यक्रम राख्ने नगरिएको	
७८					स्थानीय सरकारले स्वरोजगार तथा बैदेशिक रोजगारीमा जाने महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायको क्षमता विकासको लागि कार्यक्रमहरु तय गरी कार्यान्वयन गर्ने गरे/नगरेको (कार्यक्रम संख्या र उपस्थिति)			स्थानीय सरकारले स्वरोजगार तथा बैदेशिक रोजगारीमा जाने महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायको क्षमता विकासको लागि कार्यक्रमहरु तय गरी कार्यान्वयन गर्ने गरेको	स्थानीय सरकारले स्वरोजगार तथा बैदेशिक रोजगारीमा जाने महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायको क्षमता विकासको लागि कार्यक्रमहरु तय गरी कार्यान्वयन नभएको	स्थानीय सरकारले स्वरोजगार तथा बैदेशिक रोजगारीमा जाने महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायको	वैदेशिक रोजगारीमा जाने र फर्केर आएकालाई स्वरोजगार कार्यक्रमको लागि पालिकाले कार्यक्रम तथा नबनाएको।

										क्षमता विकास को लागि कार्यक्रमहरु तय नगरेको र कुनै त्यस्ता कार्यक्रम कार्यान्वयन नभएको	

तालिका १: लैङ्गिक समानता र सामाजिक समावेशीकरणको मूल्याङ्कन सूचक र मापनका अवस्थाहरु

नोटः मूल्याङ्कन गर्दा राम्रो अवस्थालाई १ अंक, मध्यम अवस्थलाई ०.५ अंक र अति कमजोर अवस्थालाई ० अंक दिनुपर्नेछ। तल दिएको तालिकामा प्रत्येक सूचकमा गरिने सूचकमा यी छ राखिएको आधार प्रमाणीकरणको सो को अवस्था र अवस्था पाउने अंक '०', '०.५' र '१' मूल्याङ्क सामूहिक मूल्याङ्कन हो। समूहमा पहिला सूचकमा छलफल गरी सो को अवस्था बारे सहमतिमा अंक प्रदान गर्नुपर्ने छ।

सि. नं	मूल विषय	सहायक विषय	अङ्क	सूचक नं	सूचक	सूचकको अङ्क	प्राप्ताङ्क	१ अंक आउने अवस्था	०.५ अंक आउने अवस्था	० अंक आउने अवस्था	प्रमाणिकरण को आधार
७९					ग्रामीण महिलाप्राविधिकहरु(पशु सेवा, कृषि, स्वास्थ्य र पूर्वाधार सम्बन्धी प्राविधिक) र			ग्रामीण महिलाप्राविधिकहरु(पशु सेवा, कृषि, स्वास्थ्य र पूर्वाधार सम्बन्धी प्राविधिक) र	ग्रामीण महिलाप्राविधिकहरु(पशु सेवा, कृषि, स्वास्थ्य र पूर्वाधार	ग्रामीण महिला प्राविधिकहरु(पशु सेवा, कृषि, स्वास्थ्य	हालसम्म नगरेको।

					सामाजिक परिचालक तयार गर्ने गरे/नगरेको (मनोनयन, नियुक्ति वा गठन र तालिमसम्बन्धी सुचकाङ्क)			सामाजिक परिचालक तयार गर्ने गरेको	सम्बन्धी प्राविधिक) र सामाजिक परिचालक तयार गर्ने नीति रहेको तर कार्यान्वयन नभएको	र पूर्वाधार सम्बन्धी प्राविधिक) र सामाजिक परिचालक तयार गर्ने नगरेको	
८०					गरिब तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायको पहुँच र क्रयशक्ति अनुरुप सुपथमूल्य सहकारी पसलहरुको व्यवस्थापनमा पालिकाको कार्यक्रम कार्यान्वयन भए/नभएको			गरिब तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायको पहुँच र क्रयशक्ति अनुरुप सुपथमूल्य सहकारी पसलहरुको व्यवस्थापनमा पालिकाको कार्यक्रम कार्यान्वयन भएको	गरिब तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायको पहुँच र क्रयशक्ति अनुरुप सुपथमूल्य सहकारी पसलहरुको व्यवस्थापनमा पालिकाको कार्यक्रम कार्यान्वयन भएको तर कार्यान्वयन नभएको	गरिब तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायको पहुँच र क्रयशक्ति अनुरुप सुपथमूल्य सहकारी पसलहरुको व्यवस्थापनमा	सुपथ मूल्य सहकारी पसल नभएको।

										पालिका को कार्यक्रम नभएको	
८१					स्थानीय तहले स्थानीय सेवा प्रवाह, विकास निर्माण र स्थानीय शासनका विषयमा कार्यपालिका तथा सभाबाट नीति, कानून जारी गरी सोही कानून बमोजिम सम्बन्धित अधिकारीबाट निर्णय गरी कामकाज गर्ने गरेको वा तदर्थ निर्णय गरी कामकाज हुने गरेको			स्थानीय तहले स्थानीय सेवा प्रवाह, विकास निर्माण र स्थानीय शासनका विषयमा कार्यपालिका तथा सभाबाट नीति, कानून जारी गरी सोही कानून बमोजिम सम्बन्धित अधिकारीबाट निर्णय गरी कामकाज गर्ने गरेको वा तदर्थ निर्णय गरी कामकाज हुने गरेको	स्थानीय तहले स्थानीय सेवा प्रवाह, विकास निर्माण र स्थानीय शासनका विषयमा कार्यपालिका तथा सभाबाट नीति, कानून जारी गरेपनि सम्बन्धित अधिकारीबाट निर्णय गरी कामकाज गर्ने गरेको वा तदर्थ निर्णय गरी कामकाज हुने गरेको	स्थानीय तहले स्थानीय सेवा प्रवाह, विकास निर्माण र स्थानीय शासनका विषयमा कार्यपालिका तथा सभाबाट नीति, कानून जारी गरी सोही कानून बमोजिम सम्बन्धित अधिकारीबाट	नीति कानून बमोजिम कार्यान्वयन भएको।

										निर्णय गरी कामकाज गर्ने गरेको वा तदर्थ निर्णय गरी कामकाज हुने नगरेको	
८२					स्थानीय तहले विधिको शासन, व्यापक जनसहभागिता, भ्रष्टाचार विरुद्ध शून्य सहनशीलता, सेवा प्रवाहमा निश्पक्षता र महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायलाई अग्राधिकार जस्ता नीति कार्यान्वयनमा ल्याए/नल्याएको			स्थानीय तहले विधिको शासन, व्यापक जनसहभागिता, भ्रष्टाचार विरुद्ध शून्य सहनशीलता, सेवा प्रवाहमा निश्पक्षता र महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायलाई अग्राधिकार जस्ता नीति कार्यान्वयनमा ल्याएको	स्थानीय तहले विधिको शासन, व्यापक जनसहभागिता, भ्रष्टाचार विरुद्ध शून्य सहनशीलता, सेवा प्रवाहमा निश्पक्षता र महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायलाई अग्राधिकार	स्थानीय तहले विधिको शासन, व्यापक जनसहभागिता, भ्रष्टाचार विरुद्ध शून्य सहनशीलता, सेवा प्रवाहमा निश्पक्षता र महिला तथा	भ्रष्टाचार विरुद्ध शुन्य सहनशिलता अपनाउनु पर्छ भन्ने मान्यता भएपनि छुट्टै नीति बनाई लागु नभएको।

									जस्ता केही नीतिमात्र कार्यान्वयन मा ल्याएको	वञ्चितिकरणमा परेको समुदाय लाई अग्राधिकार जस्ता कुनै नीति कार्यान्वयनमा नल्याएको	
८३					महिला विकासका लागि भएका बेइजिङ घोषणा पत्रका बाह्रवटा प्रतिवद्धताहरुका क्षेत्रमा कार्यक्रम तय गरी कार्यान्वयन गर्ने गरेको छ(कार्यक्रम संख्या र उपस्थिति)			महिला विकासका लागि भएका बेइजिङ घोषणा पत्रका बाह्रवटा प्रतिवद्धताहरुका क्षेत्रमा कार्यक्रम तय गरी कार्यान्वयन गर्ने गरेको	महिला विकासका लागि भएका बेइजिङ घोषणा पत्रका बाह्रवटा प्रतिवद्धताहरुका क्षेत्रमा कार्यक्रम तय गरी कार्यान्वयन नभएको	महिला विकासका लागि भएका बेइजिङ घोषणा पत्रका बाह्रवटा प्रतिवद्धताहरुका क्षेत्रमा कुनै कार्यक्रम तय	कार्यक्रम भएको तर सबै क्षेत्रमा नगरिएको ।

										नभएको तथा कुनै कार्यन्वयन नभएको	

तालिका १: लैङ्गिक समानता र सामाजिक समावेशीकरणको मूल्याङ्कन सूचक र मापनका अवस्थाहरु

नोटः मूल्याङ्कन गर्दा राम्रो अवस्थालाई १ अंक, मध्यम अवस्थलाई ०.५ अंक र अति कमजोर अवस्थालाई ० अंक दिनुपर्नेछ। तल दिएको तालिकामा प्रत्येक सूचकमा गरिने सूचकमा यी छ राखिएको आधार प्रमाणीकरणको सो को अवस्था र अवस्था पाउने अंक '०', '०.५' र '१' मूल्याङ्क सामूहिक मूल्याङ्कन हो। समूहमा पहिला सूचकमा छलफल गरी सो को अवस्था बारे सहमतिमा अंक प्रदान गर्नुपर्ने छ।

सि. नं	मूल विषय	सहायक विषय	अङ्क	सूचक नं	सूचक	सूचकको अङ्क	प्राप्ताङ्क	१ अंक आउने अवस्था	०.५ अंक आउने अवस्था	० अंक आउने अवस्था	प्रमाणिकरण को आधार
८४					संयुक्तराष्ट्रसङ्घीय बाल अधिकार महासन्धी, १९८९ मा गरिएको प्रतिबद्धता कार्यान्वयन गर्न कार्यक्रमहरुमा रकम विनियोजन गरी कार्यक्रमहरु समयमै सम्पन्न गरेको छ			संयुक्तराष्ट्रसङ्घीय बाल अधिकार महासन्धी, १९८९ मा गरिएको प्रतिबद्धता कार्यान्वयन गर्न कार्यक्रमहरुमा रकम विनियोजन गरी कार्यक्रमहरु समयमै सम्पन्न गर्ने गरेको	संयुक्तराष्ट्रसङ्घीय बाल अधिकार महासन्धी, १९८९ मा गरिएको प्रतिबद्धता कार्यान्वयन गर्न कार्यक्रमहरुमा रकम विनियोजन भएपनि कार्यक्रमहरु कार्यान्वयन नभएको	संयुक्तराष्ट्रसङ्घीय बाल अधिकार महासन्धी, १९८९ मा गरिएको प्रतिबद्धता कार्यान्वयन गर्न कुनै कार्यक्रमहरुमा रकम विनियोज	बाल विवाह विरुद्ध कार्यक्रम संचालन भएको। बालबालिका भर्ना अभियान छ।

										न नभएको र हालसम्म कुनै कार्यक्रम नभएको	
८५					स्थानीय सरकारले नियमित रुपमा कार्यक्रमको सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण, सार्वजिनक सुनुवाई, पत्रकार भेटघाट र सूचनाको सार्वजनिकिकरण गर्ने गरे/नगरेको			स्थानीय सरकारले नियमित रुपमा कार्यक्रमको सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण, सार्वजिनक सुनुवाई, पत्रकार भेटघाट र सूचनाको सार्वजनिकिकरण गर्ने गरेको	स्थानीय सरकारले आकल झुकल केही कार्यक्रमको सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण, सार्वजिनक सुनुवाई, पत्रकार भेटघाट र सूचनाको सार्वजनिकिकरण गर्ने गरेको	स्थानीय सरकारले कुनै कार्यक्रमको सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण, सार्वजिनक सुनुवाई, पत्रकार भेटघाट र सूचनाको सार्वजनिकिकरण गर्ने नगरेको	सामाजिक परीक्षण भएको छैन।

८६					स्थानीय सरकारले गर्ने सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण, सार्वजिनक सुनुवाई, नियमित पत्रकार भेटघाट र सूचनाको सार्वजनिकिकरण कार्यक्रममा वञ्चितिकरणमा परेका व्यक्ति तथा समुदायका सदस्यको उपस्थिति रहने गरे/नगरेको			स्थानीय सरकारले गर्ने सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण, सार्वजिनक सुनुवाई, नियमित पत्रकार भेटघाट र सूचनाको सार्वजनिकिकरण कार्यक्रममा वञ्चितिकरणमा परेका व्यक्ति तथा समुदायका सदस्यको उपस्थिति रहने गरेको	स्थानीय सरकारले गर्ने सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण, सार्वजिनक सुनुवाई, नियमित पत्रकार भेटघाट र सूचनाको सार्वजनिकिकरण कार्यक्रममा वञ्चितिकरणमा परेका व्यक्ति तथा समुदायका सदस्यको उपस्थिति रहने नगरेको	स्थानीय सरकारले गर्ने सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण, सार्वजिनक सुनुवाई, नियमित पत्रकार भेटघाट र सूचनाको सार्वजनिकिकरण कार्यक्रममा वञ्चितिकरणमा परेका व्यक्ति तथा समुदायका सदस्यको उपस्थिति	नियमित नगरेको र सबैको सहभागिता भए नभएको अद्यावधिक गर्ने नगरेको।

										रहने नगरेको	
८७					स्थानीय सरकारले गर्ने सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण, सार्वजिनक सुनुवाई, नियमित पत्रकार भेटघाट र सूचनाको सार्वजनिकिकरण कार्यक्रममा वञ्चितिकरणमा परेका व्यक्ति तथा समुदायको तर्फबाट स्थानीय सरकारले लिएको नीति तथा कार्यक्रम र सो को कार्यान्वयनका विषयमा आवाज उठ्ने गरे/नगरेको र यसरी उठेका प्रश्न उपर स्थानीय सरकारबाट सम्बोधन हुने गरे/नगरेको			स्थानीय सरकारले गर्ने सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण, सार्वजिनक सुनुवाई, नियमित पत्रकार भेटघाट र सूचनाको सार्वजनिकिकरण कार्यक्रममा वञ्चितिकरणमा परेका व्यक्ति तथा समुदायको तर्फबाट स्थानीय सरकारले लिएको नीति तथा कार्यक्रम र सो को कार्यान्वयन	स्थानीय सरकारले गर्ने सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण, सार्वजिनक सुनुवाई, नियमित पत्रकार भेटघाट र सूचनाको सार्वजनिकिकरण कार्यक्रममा वञ्चितिकरणमा परेका व्यक्ति तथा समुदायको तर्फबाट स्थानीय सरकारले लिएको नीति तथा कार्यक्रम र सो को कार्यान्वयनका विषयमा	स्थानीय सरकारले गर्ने सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण, सार्वजिनक सुनुवाई, नियमित पत्रकार भेटघाट र सूचनाको सार्वजनिकिकरण कार्यक्रममा वञ्चितिकरणमा परेका व्यक्ति तथा समुदायको	लक्षित वर्गको अनिवार्य सहभागी गराउने गरेको । लिखित रुपमा सहभागी भए नभएको आधार छैन।

								को विषयमा उठेका प्रश्न उपर स्थानीय सरकारबाट सम्बोधन हुने गरेको	उठेका प्रश्नमध्ये केहीकोमात्र स्थानीय सरकारबाट सम्बोधन हुने गरेको	तर्फबाट स्थानीय सरकारले लिएको नीति तथा कार्यक्रम र सो को कार्यान्वयनका विषयमा उठेका प्रश्न उपर स्थानीय सरकार बाट सम्बोधन हुने नगरेको	

तालिका १: लैङ्गिक समानता र सामाजिक समावेशीकरणको मूल्याङ्कन सूचक र मापनका अवस्थाहरु

नोटः मूल्याङ्कन गर्दा राम्रो अवस्थालाई १ अंक, मध्यम अवस्थलाई ०.५ अंक र अति कमजोर अवस्थालाई ० अंक दिनुपर्नेछ। तल दिएको तालिकामा प्रत्येक सूचकमा गरिने सूचकमा यी छ राखिएको आधार प्रमाणीकरणको सो को अवस्था र अवस्था पाउने अंक '०', '०.५' र '१' मूल्याङ्क सामूहिक मूल्याङ्कन हो। समूहमा पहिला सूचकमा छलफल गरी सो को अवस्था बारे सहमतिमा अंक प्रदान गर्नुपर्ने छ।

सि. नं	मूल विषय	सहायक विषय	अङ्क	सूचक नं	सूचक	सूचक को अङ्क	प्राप्ताङ्क	१ अंक आउने अवस्था	०.५ अंक आउने अवस्था	० अंक आउने अवस्था	प्रमाणिकरण को आधार
८८					स्थानीय सरकारका जनप्रतिनिधि र			स्थानीय सरकारका जनप्रतिनिधि र	स्थानीय सरकारका जनप्रतिनिधि र	स्थानीय सरकारका जनप्रतिनिधि र	स्वीकृत आचार संहिता छ।

					कर्मचारीको आचार संहिता स्वीकृत गरी कार्यान्वयनमा ल्याए/नल्याए को			कर्मचारीको आचार संहिता स्वीकृत गरी कार्यान्वयनमा ल्याएको	कर्मचारीको आचार संहिता स्वीकृत गरे पनि कार्यान्वयनमा आइनिकेको	कर्मचारीको आचार संहिता स्वीकृत गरी कार्यान्वयनमा नल्याएको	
८९					स्थानीय सरकारले नियमित रुपमा समग्र वार्षिक योजना तथा कार्यक्रमको सार्वजनिक गर्ने गरे/नगरेको महिला, आदिवासी, जनजाती, मधेशी, मुस्लिम, पिछडावर्ग, दलित, अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरु, ज्येष्ठनागरिकलाई लक्षित गरेर राखेको कार्यक्रम तथा बजेट			स्थानीय सरकारले नियमित रुपमा समग्र वार्षिक योजना तथा कार्यक्रमको सार्वजनिक गर्ने गरेको र महिला, आदिवासी, जनजाती, मधेशी, मुस्लिम, पिछडावर्ग, दलित, अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरु, ज्येष्ठनागरिकलाई लक्षित गरेर राखेको कार्यक्रम तथा बजेट सरोकारवालाले	स्थानीय सरकारले नियमित रुपमा समग्र वार्षिक योजना तथा कार्यक्रमको सार्वजनिक गर्ने गरे पनि महिला, आदिवासी, जनजाती, मधेशी, मुस्लिम, पिछडावर्ग, दलित, अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरु, ज्येष्ठनागरिक लाई लक्षित गरेर राखेको कार्यक्रम तथा बजेट	स्थानीय सरकारले नियमित रुपमा समग्र वार्षिक योजना तथा कार्यक्रमको सार्वजनिक गर्ने नगरेको र महिला, आदिवासी, जनजाती, मधेशी, मुस्लिम, पिछडावर्ग, दलित, अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरु, ज्येष्ठनागरिकलाई लक्षित गरेर राखेको कार्यक्रम तथा बजेट सरोकारवालाले थाहा पाउनेगरी	वेभसाइटमा राखेको ।

					सरोकारवालाले थाहा पाउनेगरी सार्वजनिक गरे/नगरेको			थाहा पाउनेगरी सार्वजनिक गरेको	सरोकारवालाले थाहा पाउनेगरी सार्वजनिक नगरेको	सार्वजनिक नगरेको	
९०					स्थानीय सरकारले स्थानीय सूचना स्थानीय भाषामा प्रवाह तथा प्रशारण गर्ने गरे/नगरेको			स्थानीय सरकारले स्थानीय सूचना स्थानीय भाषामा प्रवाह तथा प्रशारण गर्ने गरेको	स्थानीय सरकारले स्थानीय सूचना स्थानीय भाषामा प्रवाह तथा प्रशारण गर्ने नीति रहेको तर कार्यान्वयन नभएको	स्थानीय सरकारले स्थानीय सूचना स्थानीय भाषामा प्रवाह तथा प्रशारण गर्ने नगरेको	विशेष गरेर नेपाली भाषामा गरिएको छ ।
९१					के स्थानीयसरकार ले स्थानीय रेडियो, एफ.एम. र छापा माध्यमद्वारा समावेशीकरण तथा लैङ्गिक समानता सम्बन्धी सूचना प्रवाह गरी जनतालाई सुसुचित गर्ने गरेको छ			स्थानीय सरकारले स्थानीय रेडियो, एफ.एम. र छापा माध्यमद्वारा समावेशीकरण तथा लैङ्गिक समानता सम्बन्धी सूचना प्रवाह गरी जनतालाई सुसुचित गर्ने गरेको	स्थानीय सरकारले स्थानीय रेडियो, एफ.एम. र छापा माध्यमद्वारा केही मात्र समावेशीकरण तथा लैङ्गिक समानता सम्बन्धी सूचना प्रवाह गरी जनतालाई सुसुचित गर्ने गरेको	स्थानीय सरकारले स्थानीय रेडियो, एफ.एम. र छापा माध्यमद्वारा समावेशीकरण तथा लैङ्गिक समानता सम्बन्धी सूचना प्रवाह गरी जनतालाई सुसुचित गर्ने नगरेको	नेपाली भाषामै सेवा प्रवाह हुन्छ ।

तालिका १: लैङ्गिक समानता र सामाजिक समावेशीकरणको मूल्याङ्कन सूचक र मापनका अवस्थाहरु

नोटः मूल्याङ्कन गर्दा राम्रो अवस्थालाई १ अंक, मध्यम अवस्थलाई ०.५ अंक र अति कमजोर अवस्थालाई ० अंक दिनुपर्नेछ। तल दिएको तालिकामा प्रत्येक सूचकमा गरिने सूचकमा यी छ राखिएको आधार प्रमाणीकरणको सो को अवस्था र अवस्था पाउने अंक '०', '०.५' र '१' मूल्याङ्क सामूहिक मूल्याङ्कन हो। समूहमा पहिला सूचकमा छलफल गरी सो को अवस्था बारे सहमतिमा अंक प्रदान गर्नुपर्ने छ।											
सि. नं	मूल विषय	सहायक विषय	अङ्क	सूचक नं	सूचक	सूचकको अङ्क	प्राप्ताङ्क	१ अंक आउने अवस्था	०.५ अंक आउने अवस्था	० अंक आउने अवस्था	प्रमाणिकरण को आधार
९२					के स्थानीयस्तरमा महिला, बालबालिका सबै जातजातिका विपन्न वर्ग(आदिवासी, जनजाती, दलितमधेशी, मुस्लिम, पिछडावर्ग) अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरु, ज्येष्ठ नागरिक लगायत अन्य लक्षित समूहहरुको सूचना, शिक्षा तथा संचार सम्बन्धी कार्यक्रमको प्रवाहबाट यी वर्गहरुको जनचेतनामा वृद्धि भएको छ (आधार तथ्याङ्क सँग			स्थानीयस्तरमा महिला, बालबालिका सबै जातजातिका विपन्न वर्ग(आदिवासी, जनजाती, दलितमधेशी, मुस्लिम, पिछडावर्ग) अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरु, ज्येष्ठ नागरिक लगायत अन्य लक्षित समूहहरुको सूचना, शिक्षा तथा संचार सम्बन्धी कार्यक्रमको प्रवाहबाट यी वर्गहरुको जनचेतनामा वृद्धि भएको	स्थानीयस्तरमा महिला, बालबालिका सबै जातजातिका विपन्न वर्ग(आदिवासी, जनजाती, दलितमधेशी, मुस्लिम, पिछडावर्ग) अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरु, ज्येष्ठ नागरिक लगायत अन्य लक्षित समूहहरुको सूचना, शिक्षा तथा संचार सम्बन्धी कार्यक्रमको प्रवाह भएपनि यसबाट यी वर्गहरुको जनचेतनामा वृद्धि भएको आधार नभएको	स्थानीयस्तरमा महिला, बालबालिका सबै जातजातिका विपन्न वर्ग(आदिवासी, जनजाती, दलितमधेशी, मुस्लिम, पिछडावर्ग) अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरु, ज्येष्ठ नागरिक लगायत अन्य लक्षित समूहहरुको सूचना, शिक्षा तथा संचार सम्बन्धी कार्यक्रमको प्रवाह नभएको र स्थानीय तहका कार्यक्रमबाट यी	प्रभाव अध्ययन प्रतिवेदन भएको।

					समेत तुलना गर्न सकिने)					वर्गहरुको जनचेतनामा वृद्धि नभएको	
९३					के कार्यक्रम तथा परियोजना कार्यान्वयनबाट सम्बन्धित समुदायले पूरा लाभ लिन सकेको छ			कार्यक्रम तथा परियोजना कार्यान्वयनबाट सम्बन्धित समुदायले पूरा लाभ लिन सकेको	कार्यक्रम तथा परियोजना कार्यान्वयनबाट सम्बन्धित समुदायले केहीमात्र लाभ लिन सकेको	कार्यक्रम तथा परियोजना कार्यान्वयनबाट सम्बन्धित समुदायले लाभ लिन नसकेको	कार्यक्रम छ अभिलेख छैन ।
९४					के स्थानीयसरकारले संचालन गरेका कार्यक्रमको अनुगमन, मूल्याङ्कन गर्दा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशी विकास सम्बन्धी कार्यक्रमको संचालनबाट सरोकारवालालाई पुगेको लाभ, असर र प्रभाव विश्लेषण गर्ने गरिन्छ			स्थानीयसरकारले संचालन गरेका कार्यक्रमको अनुगमन, मूल्याङ्कन गर्दा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशी विकास सम्बन्धी कार्यक्रमको संचालनबाट सरोकारवालालाई पुगेको लाभ, असर र प्रभाव विश्लेषण गर्ने गरिएको	स्थानीयसरकारले संचालन गरेका कार्यक्रमको अनुगमन, मूल्याङ्कन गर्दा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशी विकास सम्बन्धी कार्यक्रमको संचालनबाट सरोकारवालालाई पुगेको लाभ, असर र प्रभाव विश्लेषण गर्ने कार्यक्रम रहेको तर कार्यान्वयन नभएको	स्थानीयसरकार ले संचालन गरेका कार्यक्रमको अनुगमन, मूल्याङ्कन गर्दा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशी विकास सम्बन्धी कार्यक्रमको संचालनबाट सरोकारवालालाई पुगेको लाभ, असर र प्रभाव विश्लेषण गर्ने कार्यक्रम नभएको	योजना अनुगमन गरिएको तर अनुगमन पश्चात लक्षित समुहमा भएको असर प्रभाव विश्लेषण सहित प्रतिवेदन नभएको ।

९५					के स्थानीयसरकारको समिक्षा बैठकमा महिला, बालबालिका सबै जातजातिका विपन्न वर्ग(आदिवासी, जनजाती, दलितमधेशी, मुस्लिम, पिछडावर्ग) अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरु, ज्येष्ठ नागरिक लगायत लाई लक्षित कार्यक्रम माथि छलफल गर्ने गरेको छ			स्थानीयसरकारको समिक्षा बैठकमा महिला, बालबालिका सबै जातजातिका विपन्न वर्ग(आदिवासी, जनजाती, दलितमधेशी, मुस्लिम, पिछडावर्ग) अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरु, ज्येष्ठ नागरिक लगायत लाई लक्षित कार्यक्रम माथि छलफल हुने गरेको	स्थानीयसरकारको समिक्षा बैठकमा महिला, बालबालिका सबै जातजातिका विपन्न वर्ग(आदिवासी, जनजाती, दलितमधेशी, मुस्लिम, पिछडावर्ग) अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरु, ज्येष्ठ नागरिक लगायत लाई लक्षित कार्यक्रम माथि यदाकदा छलफल हुने गरेको	स्थानीयसरकार को समिक्षा बैठकमा महिला, बालबालिका सबै जातजातिका विपन्न वर्ग(आदिवासी, जनजाती, दलितमधेशी, मुस्लिम, पिछडावर्ग) अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरु, ज्येष्ठ नागरिक लगायत लाई लक्षित कार्यक्रम माथि छलफल हुने गरेको	छलफल हुन्छ तर समीक्षा हुदैन।

तालिका १: लैङ्गिक समानता र सामाजिक समावेशीकरणको मूल्याङ्कन सूचक र मापनका अवस्थाहरु

नोटः मूल्याङ्कन गर्दा राम्रो अवस्थालाई १ अंक, मध्यम अवस्थलाई ०.५ अंक र अति कमजोर अवस्थालाई ० अंक दिनुपर्नेछ। तल दिएको तालिकामा प्रत्येक सूचकमा गरिने सूचकमा यी छ राखिएको आधार प्रमाणीकरणको सो को अवस्था र अवस्था पाउने अंक '०', '०.५' र '१' मूल्याङ्क सामूहिक मूल्याङ्कन हो। समूहमा पहिला सूचकमा छलफल गरी सो को अवस्था बारे सहमतिमा अंक प्रदान गर्नुपर्ने छ।

सि. नं	मूल विषय	सहायक विषय	अङ्क	सूचक नं	सूचक	सूचक को अङ्क	प्राप्ताङ्क	१ अंक आउने अवस्था	०.५ अंक आउने अवस्था	० अंक आउने अवस्था	प्रमाणिकरण को आधार
९६					के अनुगमन तथा मूल्याङ्कनबाट			अनुगमन तथा मूल्याङ्कनबाट	अनुगमन तथा मूल्याङ्कनबाट	अनुगमन तथा मूल्याङ्कनबाट	समग्र योजनाको अनुगमन हुन्छ तर

					सिकेका पाठहरु कार्यक्रम वा योजना तयार गर्दा समावेश गर्ने गरिन्छ			सिकेका पाठहरु कार्यक्रम वा योजना तयार गर्दा समावेश गर्ने गरिएको छ	सिकेका केही पाठहरु कार्यक्रम वा योजना तयार गर्दा समावेश गर्ने गरिएको छ	सिकेका पाठहरु कार्यक्रम वा योजना तयार गर्दा समावेश गर्ने गरिएको छैन	सुझाव कार्यान्वयन हुदैनन्।
९७					स्थानीय तहले संघ र प्रदेश सरकारहरुले तय गरेका नीति, कानून तथा कार्यक्रमहरुको कार्यान्वयनमा सहकार्य, समन्वय र सहजीकरण गर्ने गरे/नगरेको			स्थानीय तहले संघ र प्रदेश सरकारहरुले तय गरेका नीति, कानून तथा कार्यक्रमहरुको कार्यान्वयनमा सहकार्य, समन्वय र सहजीकरण गर्ने गरेको	स्थानीय तहले संघ र प्रदेश सरकारहरुले तय गरेका केही नीति, कानून तथा कार्यक्रमहरुको कार्यान्वयनमा सहकार्य, समन्वय र सहजीकरण गर्ने गरेको	स्थानीय तहले संघ र प्रदेश सरकारहरुले तय गरेका नीति, कानून तथा कार्यक्रमहरुको कार्यान्वयनमा सहकार्य, समन्वय र सहजीकरण गर्ने नगरेको	संघ, प्रदेशसंग नियमित समन्वय र सहकार्य भएको।
९८					लैङ्गिक समानता तथा समावेशी विकासको लागि विभिन्न सरोकारवाला निकायहरुबीच सञ्जाल बनी कार्यगत छलफल तथा यस क्षेत्रको विकासको लागि नियमित रुपमा कार्य हुने गरे/नगरेको			लैङ्गिक समानता तथा समावेशी विकासको लागि विभिन्न सरोकारवाला निकायहरुबीच बनेको सञ्जालमा कार्यगत छलफल तथा यस क्षेत्रको विकासको लागि नियमित रुपमा कार्य हुने गरेको	लैङ्गिक समानता तथा समावेशी विकासको लागि विभिन्न सरोकारवाला निकायहरुबीच सञ्जालमा आकलझुकल कार्यगत छलफल तथा यस क्षेत्रको विकासको लागि बेलाबेलामा कार्य हुने गरेको	लैङ्गिक समानता तथा समावेशी विकासको लागि विभिन्न सरोकारवाला निकायहरुबीच सञ्जाल बनी कार्यगत छलफल तथा यस क्षेत्रको विकासको लागि कार्य हुने नगरेको	वडामा बाल सञ्जाल, दलित सञ्जाल भएको तर लैससास विकासको लागि औपचारिक छलफल नभएको।

९९					लैङ्गिक समानता तथा समावेशी विकासको लागि विभिन्न सरोकारवाला निकायहरुबीच कार्यगत संयन्त्रका प्रतिनिधिहरुलाई लैङ्गिक तथा समावेशी विकास क्षमता विकास तालिमहरु प्रदान गर्ने गरे/नगरेको			लैङ्गिक समानता तथा समावेशी विकासको लागि विभिन्न सरोकारवाला निकायहरुबीच कार्यगत संयन्त्रका प्रतिनिधिहरुलाई लैङ्गिक तथा समावेशी विकास क्षमता विकास सम्बन्धी क्षमता तालिमहरु प्रदान गर्ने गरे	लैङ्गिक समानता तथा समावेशी विकासको लागि विभिन्न सरोकारवाला निकायहरुबीच कार्यगत संयन्त्रका केही प्रतिनिधिहरुलाई लैङ्गिक तथा समावेशी विकास क्षमता विकास तालिम दिने कार्यक्रम रहेको	लैङ्गिक समानता तथा समावेशी विकासको लागि विभिन्न सरोकारवाला निकायहरुबीच कार्यगत संयन्त्रका प्रतिनिधिहरुलाई लैङ्गिक तथा समावेशी विकास क्षमता विकास तालिमहरु प्रदान गर्ने नगरेको	क्षमता विकास कार्यक्रम छ तर लैससासमैत्री हिसाबले भएका रेकर्ड नभएको।

तालिका १: लैङ्गिक समानता र सामाजिक समावेशीकरणको मूल्याङ्कन सूचक र मापनका अवस्थाहरु											
नोटः मूल्याङ्कन गर्दा राम्रो अवस्थालाई १ अंक, मध्यम अवस्थलाई ०.५ अंक र अति कमजोर अवस्थालाई ० अंक दिनुपर्नेछ। तल दिइएको तालिकामा प्रत्येक सूचकमा गरिने सूचकमा यी छ राखिएको आधार प्रमाणीकरणको सो को अवस्था र अवस्था पाउने अंक '०', '०.५' र '१' मूल्याङ्क सामूहिक मूल्याङ्कन हो। समूहमा पहिला सूचकमा छलफल गरी सो को अवस्था बारे सहमतिमा अंक प्रदान गर्नुपर्ने छ।											
सि. नं	मूल विषय	सहायक विषय	अङ्क	सूचक नं	सूचक	सूचकको अङ्क	प्राप्ताङ्क	१ अंक आउने अवस्था	०.५ अंक आउने अवस्था	० अंक आउने अवस्था	प्रमाणिकरण को आधार
१००					महिला विरुद्धहुने सबै प्रकारका भेदभाव उन्मूलन गर्ने महासन्धि कार्यान्वयनका लागि तयार गरिएको राष्ट्रिय कार्ययोजना र संयुक्त राष्ट्रसङ्घीय सुरक्षा परिषदबाट पारित प्रस्ताव नं १३२५ र १८२० को कार्यान्वयन राष्ट्रिय कार्ययोजना, मानव अधिकार कार्ययोजना तथा छुवाछुत बिरुद्धको कार्ययोजनामा स्थानीय सरकारको जिम्मेवारी भनि उल्लेख गरिएका कार्यक्रमहरुमा रकम विनियोजन तथा कार्यान्वयन			महिला विरुद्धहुने सबै प्रकारका भेदभाव उन्मूलन गर्ने महासन्धि कार्यान्वयनका लागि तयार गरिएको राष्ट्रिय कार्ययोजना र संयुक्त राष्ट्रसङ्घीय सुरक्षा परिषदबाट पारित प्रस्ताव नं १३२५ र १८२० को कार्यान्वयन राष्ट्रिय कार्ययोजना, मानव अधिकार कार्ययोजना तथा छुवाछुत बिरुद्धको कार्ययोजनामा स्थानीय सरकारको जिम्मेवारी भनि उल्लेख गरिएका कार्यक्रमहरुमा रकम	महिला विरुद्धहुने सबै प्रकारका भेदभाव उन्मूलन गर्ने महासन्धि कार्यान्वयनका लागि तयार गरिएको राष्ट्रिय कार्ययोजना र संयुक्त राष्ट्रसङ्घीय सुरक्षा परिषदबाट पारित प्रस्ताव नं १३२५ र १८२० को कार्यान्वयन राष्ट्रिय कार्ययोजना, मानव अधिकार कार्ययोजना तथा छुवाछुत बिरुद्धको कार्ययोजनामा स्थानीय सरकारको जिम्मेवारी भनि उल्लेख गरिएका कार्यक्रमहरुमा रकम	महिला विरुद्धहुने सबै प्रकारका भेदभाव उन्मूलन गर्ने महासन्धि कार्यान्वयनका लागि तयार गरिएको राष्ट्रिय कार्ययोजना र संयुक्त राष्ट्रसङ्घीय सुरक्षा परिषदबाट पारित प्रस्ताव नं १३२५ र १८२० को कार्यान्वयन राष्ट्रिय कार्ययोजना, मानव अधिकार कार्ययोजना तथा छुवाछुत बिरुद्धको कार्ययोजनामा स्थानीय सरकारको जिम्मेवारी भनि उल्लेख गरिएका कार्यक्रमहरुमा	अन्तराष्ट्रिय महासन्धि अनुरुप पालिकाले योजना र बजेट छुट्याएको छैन।

								विनियोजन तथा कार्यान्वयन	विनियोजन तथा कार्यान्वयन	रकम विनियोजन तथा कार्यान्वयन	